

XXI. ÉVFOLYAM.

23. SZÁM.

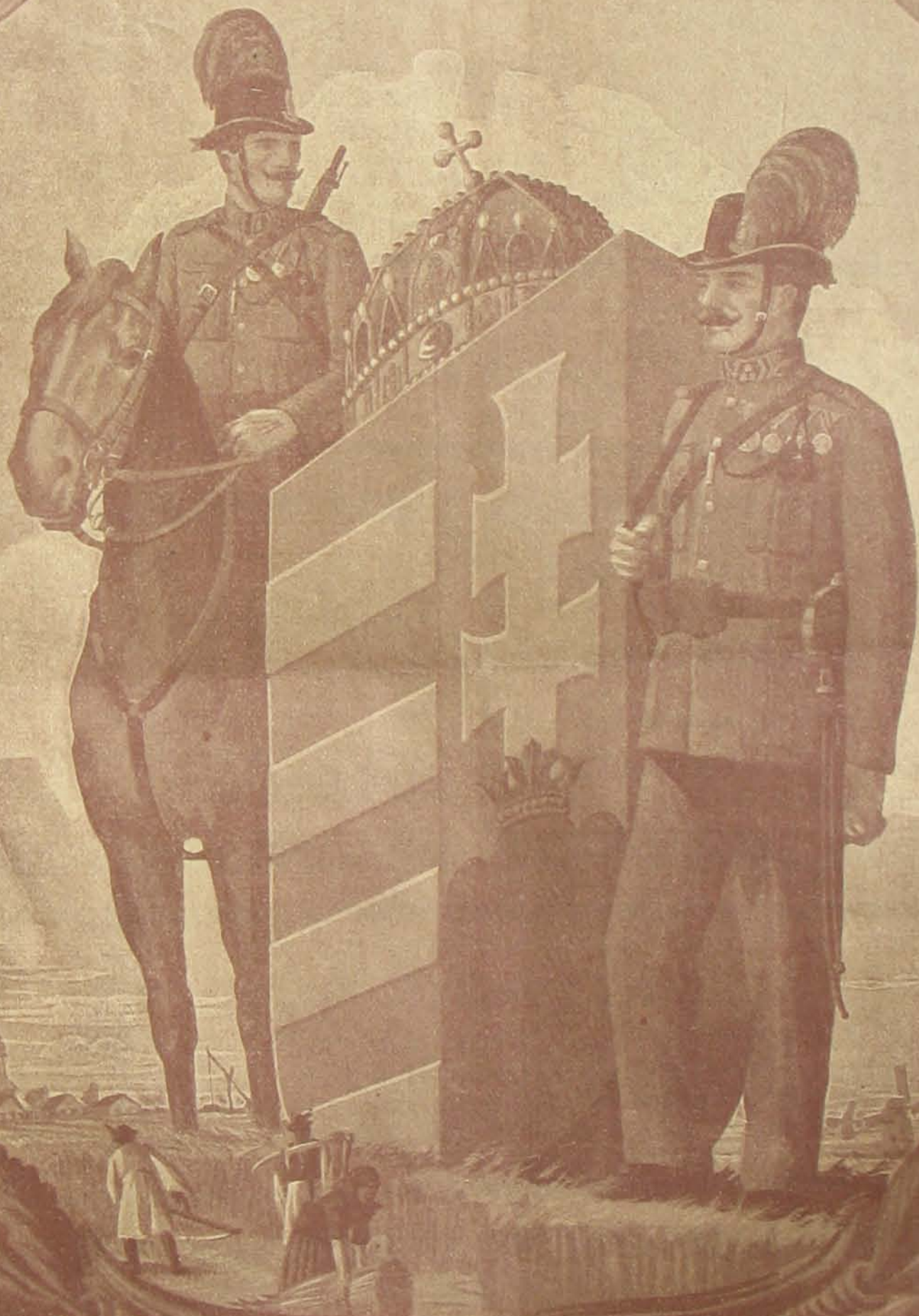
Kül. Művelet Levél. IV.

BUDAPEST, 1931.

AUGUSZTUS 10.

M. kir.
Hadilevéltár
IV. csoport
Nagykönyvtár
Budapest, IV. Váci-u. 33. l.

ESZENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:

PINCZÉS ZOLTÁN SZAZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:

MAHÁCS LAJOS SZAZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BÓSZÖRMÉNYI-UT 21. SZ. TELEFON: 501-90.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik havonta háromszor	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekkszám: 25.342
---	------------------------------------	---	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Élnitudás.

Valamikor azokat neveztük életművészeknek, akik a semmittevés lázas munkának látszó csoportosításával vagy legsúlyosabb esetben valami csekélyke munkával biztosítottak maguknak jökora darabot az akkor még bőségesen kínálkozó kenyértől. Az ingyénézőknek ez a szeretetreméltó, hajlékony, mindig mosolygó fajtája eltűnt, mert a mai lársadalom nem bírja el ezeknek a bájos svindlereknek a naplopását. Mutatónak talán maradt belőlük egynéhány, de hamarosan ezek is belekallódnak a multba.

Amióta a verejtékezve dolgozó emberek is éppen, hogy meg tudnak élni, amióta nem abban van a boldogság, ha nem kell dolgozni, hanem abban, ha munkalehetőség nyílik, az élet más alapokon osztogatja az élnitudás kalkulussait. Ma azok a szerencsések, akik dolgozhatnak s ezek között is azok az életművészek, akik beérve azzal, amijök van, okosan, reálsan, bizakodó és derős önfegyelmességgel tudják felfogni és berendezni maguknak az életet. Mert az élnitudás nagy, mindennél nagyobb dolog volt mindig, de különösen sorsdöntő manapság.

Mert hiszen igaz, hogy régebben is megbüntette az élet a könnyelmű embert, de az csak enyhe simogatás volt azokhoz az összeroppanásokhoz, pusztulásukhoz képest, amiket a könnyelműség mostanában zúdít az áldozatai nyakába. Régebben tized is léphetett az ember hibásat, amíg a tizenegyedikre megütötte a bokáját, ma azonban a legelső elhibázott, könnyelmű lépés bajt, gyakran nyaktörést jelent. Ma a lársadalomnak nincs ideje és módja arra, hogy az egyesek apró-cseprő baklövésai, gyengeségei fölött szemet hunyjon, a mai élet az önmaguk sorsával rosszul gazdálkodókat elviselhetetlen tehernek érzi a vállán s innen van az, hogy a hitványat, a gyengét és ügyefogyottat ma az élet egyszerűen eltápassza.

A maga sorsáért minden időkben felelős volt az ember, az egyén, ma azonban ez a felelősség félelmetes arányokat ölt. De ez érthető. Egy összeomlott világot kell újjáépíteni s ebben a szinte emberfeletti munkában a köz csak az életével okosan, bátran és gazdaságosan gazdálkodó embernek látja hasznát, a saját életútjain is botladozó ember csak tehertétel ebben a küzdelemben. Érthető, ha a botladozók

aztán nem bírják a tempót, elbuknak. És ha csak a könnyelműek bukásáról volna szó, nem sokat fájna értük a fejünk, elvégre a könnyelmű ember megérdemli a sorsát. Nagyobb baj az, hogy sok derék, szorgalmas embernek is billeg az élete, mert nincs meg bennük a tervszerű, meggondolt élnitudás művészete.

Sokan, akik különben derekasan dolgoznak és verejtékezve kapaszkodnak a boldogulás felé, a hibás életfelfogásuk és életberendezkedésük miatt sehogyan sem tudnak zöld ágra vergődni, örökös problémákkal küzdenek s mindezt rákenik a sorsra. Nem magukban, a maguk okozta körülményeikben, nem az életük berendezésében keresik a hibát, hanem a végzetben, pedig nagyon sokszor egyedül maguk az okai a vergődésüknek.

Az egyszerű kiránduláshoz is programot, tervet kell csinálni, hogy sikerüljön; sokkal fokozottabb mértékben szükséges, hogy az életet is bizonyos tervszerűség, program s bizonyos általunk elfogadott és követett törvények szerint rendezzük be. Aki csak úgy máról-holnapra, a mindennapi ötletek és hangulatok befolyása alatt éli az életet, ne esodáikozzék, ha lépten-nyomon kellemetlenség, baj éri. Az élnitudásnak bizonyos alaptörvényei vannak, amelyeket ilyen rövid írásban nem lehet boncolgatni. Csak annyit említünk ezekről, hogy akinek egészsége, kenyere, fedele és ruhája van, annak a mai világban mindene megvan. Aki minden fontosabb lépését nem egyszer, de háromszor is alaposan meggondolja, aki nemcsak a súlyosabb hibákat, hanem az apróbb gyengeségeket is óvatosan és körültekintően elkerüli, aki nem meddő álmodozással tengeti a napjait, hanem a mindenkorai tényekkel számolva, elfogadja azt, amije éppen van, akit hiúság nem környékez s aki nem fortyan fel sértődött akkor is, ha a kiskakas ránézett, annak a talpa alatt a talajt csak a valóban komoly és súlyos csapások tudják megrendíteni, de még akkor is tud magán segíteni.

Szerencsére még ma is túlnyomó azoknak a száma, akik meggondoltan, tervszerűen, okosan és gazdaságosan élik az életüket. Ezek az életrevaló, erős emberek képviselik azt a higgadtságot, lendületet és hitet, ami nélkül ez a megbolygatott rendű világ, ez a dült idegzetű korszak a jobb idők révébe soha el nem érkezhethet. Tanuljunk tőlük életművészetet, élnitudást. Mindenkinek a környezetében vannak emberek, akiknek nincsen többje, mint nekünk, akiket a sors szintén meg-meglátogat és mégsem lóg az orruk sohasem. Tanuljunk tőlük: Az idők sürgetnek, hogy aki élni akar, az jól gazdálkodjék erkölcsi és anyagi javaival. — a sorsával.

Íráshamisítás és írásvizsgálat.

Írta: PRETTENHOFFER ANDOR százados.

Ilyen cím alatt lapunk folyó évi 22. számában igen alapos cikket írt *Réczey Ferenc* vkszt. százados úr. A témát éppen a csendőrségi szolgálat szempontjából annyira fontosnak tartom, hogy az általa elmondottak alapján az alábbiakban egy kis útmutatást adok az örsbeli csendőrbajtársaimnak, hogy az írásismeret terén megszerzett elméleti ismereteiket miként hasznosíthatják a gyakorlatban.

Íráshamisításokkal a csendőr rendszerint hamisított igazolványok, hamis vagy hamisított nyugták, járatok, vagy más okmányok eseteiben találkozunk; írások azonosítására pedig akkor kerül leginkább a sor, ha névtelen levelek írójának megállapítása szükséges.

A hamisítások lehetnek olyanok, hogy azokat minden különösebb szakértelem nélkül is fel lehet ismerni, de lehetnek körmönfont, ügyes, vegyi szerekkel s eljárásokkal eszközölt hamisítások is, amelyeket a csendőr csak akkor tud leleplezni, ha az írások megvizsgálásában bizonyos szakértelemmel rendelkezik.

Hamisnak vagy hamisítottnak látszó iratoknál elsősorban gondosan elolvassuk azokat s megvizsgáljuk, hogy a szövegben nem fordulnak-e elő lehetlenségek, vagy olyan dolgok, melyekből a hamisítás már a tartalomból is kitűnik. Pl. egy levélen a X/15.-i kelet IX/15-re lett hamisítva. Arra azonban nem gondolt a tettes, hogy a szöveg másik helyén „f. hó 31.”-ről volt szó. Itt mindjárt látszik a hamisítás, mert a „f. hó 31.” nem vonatkozhatik IX. hó 31.-re, mert a IX. hóban, vagyis szeptemberben csak 30 nap van. Először nem az írás külalakját vizsgál-

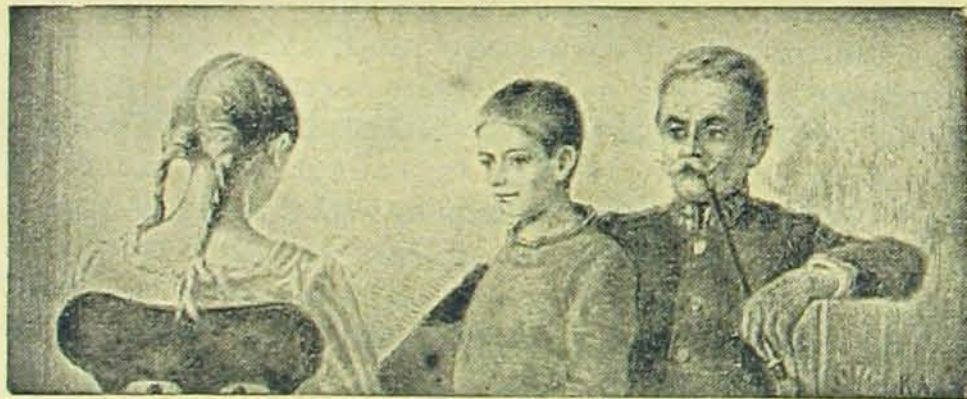
juk tehát, hanem gondos átolvasás s alapos megfontolás tárgyává tesszük a szöveget, hogy abból tudunk-e a hamisításra rájönni.

Ha az írás tartalmából a hamisítás fel nem fedezhető, magának az írásnak megvizsgálásához kell fognunk. Ez az írásszakértő feladata ugyan, de — mint azt már Réczey vkszt. százados úr is igen helyesen megállapította — elképzelhetünk olyan eseteket is, amelyekben már a nyomozó csendőrnek meg kell állapítania, hogy hamisítás forog-e fenn vagy sem.

Írásvizsgálatnál alapelvül az lebegjen szem előtt, hogy olyan vizsgálatokat, melyek következtében az irat megrongálódna vagy megsemmisülne, a csendőrnek nem szabad eszközölnie. Legelsősorban is arról a rossz, de általánosságban elterjedt szokásról kell leszokni, hogy a hamisnak látszó helyeket színes írónnal aláhúzzuk vagy bekarikázzuk. Az iratokon semmiféle változtatást nem szabad végezni, mert nemcsak a betűk, de a papír anyaga is vizsgálat tárgyát fogja képezni, ha pedig azt színes írónnal összefirkáljuk, a papír felületét éppen a kérdéses helyen tesszük vizsgálatra alkalmatlanná. Legcélszerűbb az írást két üveglap közé tenni s úgy vizsgálni. Így rongálódás, bepiskítás nem fordulhat elő.

Most már hozzákezdhetünk az üveg közé tett írás megvizsgálásához. Elsősorban is erősebb nagyítóval vizsgáljuk azt át és pedig nemcsak a gyanús helyeket, hanem sorról sorra, szóról szóra menve, az egész szöveget, minél aprólékosabban, sőt az egész papírt is. Hangsúlyozom: ne *olvassuk*, hanem *vizsgáljuk* a szöveget betűről betűre. Ezáltal elérjük, hogy az írás jellegzetességei mintegy belevésődnek agyunkba s ha gyanús helyhez érünk, az esetleges változtatások fel fognak tűnni.

Ha ezzel a vizsgálattal készen vagyunk, az írást

Tűzkereszttség.

Írta: ERDÉLYI TIBOR főhadnagy.

Tegnap jöttek ki először a harctérre. A menettel. Már előző este óta minden neszre figyeltek. Hallgatództak. Ha valahol gránát robbant, vagy srappell pukkad, vagy eltévedt puska lövedék jó messze tőlük vijjogva sípolt, egymásra néztek és kerekre nyílt nagy szemekkel szótlanul kérdezték: Hallottad-é?

A szakácsok ménkü nagy kondérban párolgó feketét hoztak. A hajnalpirkadásban alig láttak, csetlettek-botlottak. A kondért kiálló fatönknek vitték neki. Válogatatlán szóval estek egymásnak. Alant a században nagy szemekkel néztek egymásra a megijedt újoncok. Ráült arcukra a nagy kérdés: Hallottad-é? Ha valahol aljfa zörrent az erdőn, görcsös markuk puskát ragadott. A zászlós mellé bujtak, mint apátlan árvák az édesanya mellé mennydörgős időben. A zászlós is szorította kardja marokját. De nem mutatta, hogy fél. Most ő az anyjuk.

A kondérkongásra horkolós álmából fölébredt az őrmester. Istenigazában egyedül ő aludt az éjjel. Régi róka. Hosszú idők óta hallja a bömbölést! Olyan, mint a molnár. A csendre riadozik. Napnyugtakor ő jött elébe a menetszázadnak a hosszú erdőig. Gyakorlott füle még álmában is felismerte a kondérhangot. Hangtalanul surrant az aljfasban a szakácsokig. Visszafelé nagy zajjal, füttyörészve jött. Úgy tett-vett, mintha egész éjjel szorgoskodott volna. Aztán jelentést tett a zászlós úrnak, hogy kész a reggeli. A fiúk csodálkozva néztek az őrmesterre. Ő már keresztülesett a nagy kereszttségen. Két lyuk golyótól s a hasítás muszka-szuronytól esett köpenyegén. Rettenthetetlen hős volt a legények szemében.

Ott járt-kelt közöttük, mint félisten. Félő, halk kérdésre csak odavetett szóval válaszolt. Nem guggolt, a szeme nem pillant, ha valahol nem messze robbant valami, vagy lövedék füttyült. Hős volt, no!

Az egyik bátrabb azért elébe tolakodott. A többi nagy szemekkel leste. Előrehajolva, behúzott fejekkel.

— Meghalt-e már valaki az eddigi csatákban? — Szúrós nézés volt a válasz. És elmenőben jobbra kiköpött. Mintha nem is a kérdésre felelne, maga elé tolt a szót:

— Maradtunk páran.

A legények ijedt hukolással egymásfelé dugták borzas fejüket. A félelem szederjesre festette borostás képüket. Istentelenül féltek. Rengeteg kérdés, felelet zsvajgott egymás között. A halk zsibongásban senki sem értette a másik szavát. Nem volt ott zaj, lárma, a megszorított agy mégsem fogott fel semmit, hanem maga termelt rémes híreket.

ablaküvegre fektetve, átvilágítva vizsgáljuk meg. Ilyenkor különösen a radirozott, vakart helyek láthatók meg.

Ilyen vizsgálattal az egyszerűbb hamisítások majdnem mindig felfedezhetők.

Ha az ilyen, egyszerű vizsgálattal eredményt elérni nem lehet, akkor már tudományos segédeszközöket kell segítségül hívni, vagyis az írást szakértőnek kell adni, aki a vizsgálathoz a nagyítólencse mellett a mikroszkópot, fényképezőgépet és a vegytant veszi segítségül.

A nagyítólencse ugyanis rendszerint csak a gyanús helyet fogja megmutatni, de azt, hogy a gyanúnk alapos volt-e vagy sem, csak a mikroszkóp mondja meg, melynek segítségével a hamisítás legkisebb részletei is felfedezhetők.

A hamisítók ezen két nagy ellenségéhez csatlakozik a fényképezőgép, mint a szakértő csalhatatlan szeme s végül a vegytan, melynek segítségével a legkisebb porszeméből is fontos következtetések vonhatók le a hamisítást illetőleg még olyan esetekben is, midőn az optikai műszerek csődöt mondanak.

Nézzük most már, melyek azok az anyagok, melyeknek vizsgálatára az íráshamisításokkal kapcsolatban sor kerülhet.

Elsősorban a papiros. Régebben kizárólag rongyból készült, ma azonban nyersanyagul főleg rostos növényi anyagokat használnak hozzá. A papír úgy készül, hogy a nyersanyagot apró darabokra őrlik s a rostanyag közé különböző vegyi- s ragasztóanyagokat kevernek. Az így előállított pépet hengerek alatt lapokká sajtolják s fényesítik. Ha a hengeren kiemelkedő betűk, számok vagy rajzok vannak, akkor a papír ezeknek a helyén valamivel vékonyabb, átlátszóbb lesz; így keletkeznek az úgynevezett vízjelek, melyek

a papír vizsgálatánál nagy fontossággal bírnak. Minden papír tehát rostanyagok kusza tömegéből áll, köztük a vegyi anyag és a ragasztó. A rendes írópapírból nem állanak ki szálkák, de ha a papírt vakarják, radirozzák vagy megtörik, azokon a helyeken felszálkásodik. Ezek a helyek nagyítólencse alatt meglátszanak, de nagyobb rongálások úgy is észrevehetők, ha a papirost a világosság felé tartva vizsgáljuk.

Ha ilyen rongált helyre tintával írnak, a tinta szétfolyik, mert beivódik a papír nyersanyagának rostjai közé. Minél lazább a papír anyaga és minél kevesebb benne az enyv, annál jobban szétfolyik rajta a tinta. A szétfolyás mértéke függ ezenkívül a tinta természetétől is, mert a gyári tinta kevésbé folyik szét, mint a már felhígított. Ép papírfelületen a szétfolyást az enyvanyag akadályozza meg.

Azt, hogy a papír milyen anyagból lett előállítva, mikroszkóp segítségével meg lehet állapítani. A mikroszkópiai nagyítás alatt ugyanis a nyersanyag rostjainak alakjából meglátszik, hogy a papír lenből, kenderből, gyapotból, jutából készült, vagy pedig fából, sőt még azt is meglátni, hogy tülevelű vagy lombos fa, vagy a kettőnek keveréke volt-e a nyersanyag. Készülnek papirosok szalmából is, különösen búza- és rozsszalmából.

A papír anyagának megállapítása nagyon fontos például papírpénzhamisításnál, vagy abban az esetben, amikor azt kell megállapítani, hogy a gyanúsított tulajdonában talált papír megegyezik-e a hamisított okmány anyagával.

Mikroszkópiai vizsgálat mellett vegyi vizsgálat is megállapítható a papír anyaga, a vegyi vizsgálat célja azonban rendszerint másirányú. Vegyi úton állapítható meg többek között az is, hogy a ragasztóanyag állati enyv, keményítő vagy valamilyen gyantás

Rövid félóra mulva arról suttogtak, hogy az egész ezred a legszörnyűbb halállal pusztult el. Kit handzsárral vágta négy felé, kit tüzes vassal pörzsöltek halálra, mint legyet a gyertya lángján, másnak a fejét kopjára tüzték a doni kozákok s úgy nyargaltak a széllal, a tiszt urakat pedig paprikásba vágta s úgy ették meg az istentelen emberevő népek.

A zászlós érezte, hogy itt tennie kell valamit. A fatönkről, amelyiken ült, oda akart kiáltani embereihez, de csak pára szökött ki a száján. Nem fért ki a torkán semmiféle hang. Rájött arra, hogy maga is fél.

Higgadtan akart gondolkozni. Azon kezdte, hogy mennyire megörült odahaza a hírnek, hogy ő mehet ki a menetszázaddal a harctérre. Halál vagy dicsőség! Méretetlenül bátornak lenni mily szép dolog. Vagy elesni, ha kell. Azt mondták odahaza az első elesettek: „az elesett hősök!” Szép is az. Elvégre így is, úgy is meg kell egyszer halni. Igaz. De kaukázusi emberevők fazekában rotyogni, azt mégsem. Veríték verte ki a homlokát. Kipörkölni, mint az ágyak drótsodronyából a poloskát. Majdnem elsédült. Aztán eszébe jutott, hogy butaság az egész, hiszen a Kaukázusban nincsenek is emberevők. Nevetni próbált. Kacagni. Hang akkor se jött ki a torkán, de arca legalább torz vonásokban vonaglott. Megint kiabálni akart. Tompa hörgés esett ki a száján. Butaság, nagy butaság az egész. Handzsár! Ez a handzsár hogy is mészelyezhette meg őt félelemmel! Török szerszám ez, vagy mi. Azoknál is kiment már régen a divatból. Hahotázni akart, tele tudóval, rém egészségesen. Valami hangja lett

is a dolognak, amitől aztán nekibátorodott. Nagy erőlködéssel fel is emelkedett, ment is volna katonái felé, de érezte, hogy így mégsem szabad. Tükröt vett elő zsebéből, belenézett. Nem ismert magára. Kimeredt szemekkel nézte önmagát. Elfordult, nehogy katonái lássák és a fatönkhöz vágta a buta tükröt. És amikor azt száz darabban látta, jobb szemére vágta a sapkáját és megindult félelem és remegés nélkül. Mintha azt eddig az a buta kis tükröt tartotta volna benne.

Csend volt a katonák között. A tűzkeresztségen átesett egyetlenegy, az őrmester megint aludt. Ráért, mert a századnak további parancsig ott kellett maradnia az erdő alján.

— No fiúk, dúdoljatok már egy jóízű hazai nótát. Azt, amit az úton a vagonban daloltatok.

A legények összenéztek. Majd mind megremegett a zászlós hangjára. Csak parancsolni tudna az ember annak a buta toroknak, amikor úgy összeszorul. Egy-két krakogás, elernyedtt köszörülés volt a válasz. Csend. A zászlós maga kezdte volna. Érezte, hogy ha egyáltalában dalolni tudna, most biztosan meg tudná kezdeni. Kezdte is, de ő is csak a köszörülést. Akkor jött a parancs. Írásban. Küldönc hozta. „A támadáshoz jobbról csatlakozni!”

A hajnaltájt elhalkult ágyúszó újra megindult. S minél közelebb érték hozzá, annál jobban bömbölt, rikoltott, sivített. Puskaövedék is sípolt már itt-ott. Egy patak medrében, térdig vízben kellett menniök, majd hosszú, hosszú szántóföldeken. Alig hagyták el a patakot, gránát csapott beléje s a fűzfák fölé emelt rengeteg vizet. Szap-

anyag-e, ezenkívül, hogy a papirban még milyen vegyi anyagok vannak. Egyes papírok festve vannak s gyáranként különböző anyagokat használnak a festésre. A festék minemőségének megállapítása is vegyi úton történik, különböző eljárásokkal, kémilőszerrel (reagensekkel).

Sor kerülhet a papír vastagságának megmérésére is. Erre a célra érzékeny műszerek szolgálnak.

Következő vizsgálandó anyag a tinta. Tinta alatt értjük általában azokat a folyadékokat, amelyekbe tollat mártva, velük írni lehet. A legrégebb tinták az úgynevezett tustinták voltak, vagyis olyan folyadékok, melyekben szilárd, színes testecskék finoman el voltak osztva. A színes testecskék színe szerint ismerünk különböző színű tusokat; legismertebb a fekete tus, melynek alapanyaga korom. Tust írásra manapság már ritkábban használunk, már csak azért sem, mert a levegőn hamar megszárad s a tollból nem folyik.

Bár számtalan fajtájú tinta van forgalomban, általánosságban kétféle tintát használunk, és pedig a gallustintát, mely gubacsból készül és a kátrányanyagokból készült tintát, az úgynevezett anilintintát. Ezek a tinták a tollból finoman folynak s rendszerint kék vagy kékeszöld színűek. Természetesen minden más elképzelhető színű tinta is van még forgalomban. Hogy gallus-, anilin- vagy másfajta tintáról van-e szó, annak a megállapítása szintén vegyi úton történik.

A tintaírás csak akkor fekete és fényes, ha a papíron megszárad. Ha leitatjuk, egy részét az itató felszívja, a vékonyabb rétegű tinta világosabb színt mutat és fénytelen lesz. Leitatus nyomait láthatjuk rendszerint vonalak keresztezésénél, lapoknak alsó sorain, erős pontozásoknál, vesszőknél stb.

A leitatott íráshoz hasonló a hígított tintával írt írás. A hígítás történhetik vízzel, de gyakran ecettel

nellgolyóktól porzott az ugar. Gránátdöntötte fát kellett kikerülniök. A rettenetes koncert fortissimóban tombolt körülöttük. A domb alján rajvonalba fejlődtek és lihegő szájjal csoszogtak fölfelé. Elöl a zászlós. Messze elöl. Mintha húzni akarta volna fáradt hadinépét. Hörögve, izzadva tört utat a nehéz dombon. Mintha a mellette sikoltozó rengeteg sok puskaövedék nem is neki szólna. Nem tudta, miért fut ily eszeveszettül, nem gondolkodott és nem tudott semmiről. Ment, előredülve, fejét nekiszegve, csak ment. Nem hallott már semmit a rémes muzsikából. Kacagott a golyófelverte porfoszlányokon. Buta lidércek. Nappal lidércek...! És ment. Örült iramában kiszáradt a toroka s nyitott szájjal habzsolta a levegőt. Ment... Aztán hirtelen tompa ütést érzett a szájában. Megtántorodott és felbukott, de kezére esett és újra feltápáskodott. Rogyadozva, de megint csak ment. Becsukott szájjal. Nem merte kinyitni, mert tudta, hogy akkor kibugygyan a vér és vége van. Nyelvével tologatta ide-oda a sűrű kaoszt a szájában. Ólomlépésekkel alig nyert előre tért, fuldokolni kezdett. Nem bírt már az orr a tüdővel, az erek megdagadtak a homlokán, arca elkékült, szemei forogni kezdtek, szájához emelte két kezét és örült ordítással együtt kibugygyant a száján egy nyálkás — sártömeg...

Mintha észvesztő ordítása jele lett volna a rohamnak, úgy visszhangzott száz torokból az egetverő „rajta!”

*

... megkereszteltettek tüzzel és vérrel Hadisten nevében!

is. Az ilyen tintával írt írást felismerhetjük arról, hogy nemcsak a leitatott helyeken világos és fénytelen az írás, hanem mindenütt s a betűkben gyakran apró kis szilárd szemcséket találunk, melyek legszembe-tünőbb jelei a beszáradt s újra feloldott tintának.

Az író tollra vonatkozólag meg kell említeni, hogy a jó író toll a papír felületét nem karcolja. Ha azonban a toll bizonyos állandó kéztartás következtében egyirányban lekopott és idegen kéz ír vele, akkor a kopott toll a papírt feltépi. Különösen gyakran fordul elő ilyen feltépés, karcolás a betűk kezdeténél, ahol rendszerint apró freccsenéseket láthatunk s mivel a feltépett papírrészecske a tollban megragad, a betűk el-mázolódnak.

A tinta és a toll mellett még az irón vagy ceruza a legfontosabb íróeszköz. Minket annyiban érdekel, hogy a ceruzával írt írás hamisítása a legkönnyebb s sokszor fel sem fedezhető.

Az irón fafoglatba erősített grafitpálcikából áll. Keménységét és egyúttal színének sötétségét a grafit közé kevert különleges agyagos föld hozzáadagolásával szabályozzák. Minél több a grafit között az agyag, annál keményebb az irón és annál világosabb a színe. Ha az irónt megnedvesítjük (falusi szokás megnyálazni), rövid ideig a keményebb irón is sötétebben fog.

Az írásnál a ceruza hegye a papírral érintkezik s a papíron az érintési helyeken grafit szemcsék ragadnak meg. A ceruzairás tehát a nagyító alatt csupa apró kis grafit szemcsének látszik. Gyengébb minőségű irónoknál előfordul, hogy a grafit között más szilárd részecskék is vannak, melyek lassabban kopnak, mint a grafit; ennek következtében a hegyeik a grafitból kiállanak és írásnál a papírt felsértik. Ezek a karcolások a papíron nagyító alatt meglátszanak s az irón végén is felfedezhetők. Ha a ceruzát írásnál gyengén nyomjuk rá a papírra, az írás radírgumival úgy eltávolítható, hogy a nyoma észre nem vehető, különösen, ha a radirozás puha gumival történt. Ha azonban az írásnál a ceruzát erősen nyomták reá a papírra, annak, ha teljesen kiradirozható is, a nyomai meglátszanak, mert a benyomatok a papírban megmaradnak. Különösen jól észre lehet ezeket a nyomokat venni, ha a papírt ferde szög alatt lefényképezzük. Előfordulhat az is, hogy az írás piszkos aljazaton történt. A papír hátlapján ilyenkor a betűk átnyomódása következtében az aljazatról a piszok a papírra ragad, amit a hamisító onnan elfelejt eltávolítani. Néha a papír hátlapján a betűk egész jól kivehetők.

A másolóirón, köznyelven tintaceruza, abban különbözik a rendes iróntól, hogy grafiton és az agyagon kívül vízben oldható festékanyag is van benne. Ezek az irónok rendszeren lilás színűek, de van másféle színű is. Felismerhető az irón és az írás is arról, hogy fémesen csillog. Írása nehezen radirozható, teljesen eltüntetni nagyon nehéz.

Fel kell még említeni a színes irónokat, például a piros vagy kék irónt. Ezekben a színes anyagokon kívül zsíros anyagok vannak (zsír vagy viasz). Vízben nem oldódnak s nehezen radirozhatók.

Az írógépek hatalmas térhódítása következtében ki kell terjeszkednem a gépirásra is, annál inkább, mert a köztudatban az a téves hit van elterjedve, hogy gépirásnak az íróját nem lehet megállapítani, vagy csak nagyon nehezen.

Az írógép szerkezetének alapelve közismert. A

fémbetük előtt festékes szalag húzódik s ha a betüt leütjük, a betűkar ráüt a szalagra, a szalag a papírt megfesti a betű vagy szám alakjának megfelelően.

Gépelte írásoknál rendszerint az a feladat, hogy meg kell állapítani, hogy az írás mely gépen történt. A betűk alakjából, nagyságából, a sortávolságokból nem nehéz megállapítani az írógép gyártmányát s éppen így különbséget lehet tenni egy és ugyanazon gyártmányú írógépek írásai között is. Új gépnél kevesebb, használt gépnél több sajátosságot lehet találni, mely sajátosságok mindig csak egy bizonyos gépre jellemzők, hogy úgy mondjam, különös ismertetőjelek. Ilyen jellegzetesség lehet például, ha egy bizonyos betű állandóan magasabban vagy mélyebben fekszik, mint a többi; ferde, vagy messzebbre esik a rendesnél, valamilyen csorba, törés van rajta, amelyet esetleg csak nagyítóval lehet meglátni, és így tovább. Hamarosan sikerül ezen sajátosságok megállapítása, ha írógépkereskedőt vagy írógépjavitót hívunk segítségül, aki a gépek rejtett hibáit felfedezi, a gép gyártmányát pedig az írásról szintén legtöbbször meghatározza.

Melyek a gyakrabban előforduló hamisítási módok?

Legegyszerűbb, ha a hamisító az írást kiradírozza. Ha az írás grafitíróval történt, azt puha radírral rendszerint el lehet távolítani, anélkül, hogy a papír felületét megsértenék. Ha az írón nagyon benyomódott a papírba, vagy ha a radírnak kemény, akkor a radírozás nyomai a papír felületén szabadszemmel is észrevehetően meg fognak látszani. Másolóíróval vagy színes írónnal írt írást kiradírozni már nehéz, mert olyan erővel kell radírozni, hogy annak nyoma a papír felületén mindig meg fog látszani.

Tintaírás kiradírozása mindig meg fog a papíron látszani, főként, ha a kiradírozott helyre újra tintával írunk, mert az szétfolyik. Ez alól csak a legfinomabb papírok képeznek kivételt, melyek azonban a forgalomban ritkák.

Vannak a közhasználatban is olyan vegyszerek, melyeknek segítségével a tintaírást el lehet tüntetni. A vegyszer használatát utólag szabadszemmel nem lehet felfedezni, csak vegyileg lehet kimutatni, ami szakértő dolga. Megvan azonban e vegyszereknek az a tulajdonságuk, hogy idővel a papír felületét mégis megtámadják s a papíron hetek vagy hónapok múlva az azok által érintett helyeken sokszor sárgás foltok keletkeznek, melyek a vegyszer használatát elárulják.

Névalírások hamisításánál előfordulhatnak olyan hamisítások is, hogy a hamisító a valódi névalírást másolópapírral átmásolja s utána tintával utánahúzza. Ez az eljárás arról ismerhető fel, hogy a tinta alól a másolt vonalak helyenként kilátszanak. Ha az átmásolás másolópapír nélkül, csak átnyomással történt, úgy az erős nyomás helye látszik meg a papír hátlapján. Ilyen módon készült aláírásokra jellemző még az is, hogy a vonalak sohasem olyan biztosak, nem olyan határozottak, mint az eredeti aláírásnál, mert az utánzás rendszerint lassú utánahúzással készül, hogy pontos legyen, a lassan húzott vonalakon pedig a kéz remegése mindig meglátszik.

Ha egy okmányon gyanus tintafoltok vagy gyanús törlések (áthúzással láthatatlanná tett helyek) vannak, azt kell megállapítani, hogy mi van a tintafolt vagy törlés alatt. Ezt is csak szakértő tudja megállapítani. Igénybe veszi vagy a fényképezést, vagy

pedig olyan anyaggal, amely a tintát oldja, megpróbálja a foltokat eltüntetni. Ha például egy postai bélyegző le van öntve tintával s olvashatatlanná van téve, akkor egy olyan szerrel, amely csak a tintát oldja, a bélyegzőpárna festékét ellenben nem, a tinta-foltot onnan úgy le lehet mosni, hogy a bélyegző láthatóvá lesz.

Meg kell vizsgálni az iratot az összehajtások helyein. Utólagos beírások ugyanis, melyek a már előzőleg összehajtott iratra lettek ráírva, arról ismerhetők fel, hogy a hajtásvonalon megtört papírra írt betűk tintája szétfolyik. Több oldalra terjedő iratnál meg kell vizsgálni, nem lett-e utólag lap közbeiktatva vagy kiemelve, nincs-e a tintában vagy ceruzában különbség, van-e a papírban vízjel s azon nem fedezhetünk-e fel valamit.

A csendőrségi szolgálatban gyakrabban van dolga a csendőrnek névtelen levelekkel, mint íráshamisításokkal.

A névtelen levelek szülőoka a gyűlölet, irígység, rosszakarat, vagy ha zsarolási szándékból irattak, a pénzszerzési vágy. Mivel a névtelen levélírás szokása eléggé el van terjedve, a csendőr is sokszor kerül abba a helyzetbe, hogy névtelen levél íróját kell kipuhatólnia. Ilyen esetben első tennivaló az írásösszehasonlításához való anyag összegyűjtése. A nyomozás során összegyűjtött adatok fogják a csendőrnek megmutatni, hogy kiktől kell az összehasonlításához szükséges anyagot megszerezni. Mint általában a nyomozásnál mindig, itt is feltevések és következtetések felállításával kell azokat az egyéneket kipuhatólni, akik szóba jöhetnek; főként azokat kell megállapítani, akiknek érdekében állott a levél megírása. Vagyis keressük az indítóokat.

Az összehasonlításához szükséges anyag beszerzése most már a következőképpen történik:

1. Tollbamondás után iratunk a gyanúsítottal.

Ügyelnünk kell arra, hogy a névtelen levél papírjához hasonló papirosra irassunk vele; ha az vonalozott volt, a próbairásnál is vonalozottat használjunk, ha az tintával volt írva, akkor tintával, ha ceruzával, akkor ceruzával irassunk. A gyanúsított írjon többféleképpen: lassan, gyorsan, dült betűkkel, álló betűkkel, esetleg nyomtatottakkal stb. Ha arra gyanakszunk, hogy a gyanúsított igyekszik az írását elmásítani, akkor irassunk vele sokat és gyorsan. Ilyenkor időnkint megfeledekez k magáról s rendes írásával ír. Irassunk vele állva, ülve, esetleg mozgó járóművön, kemény és puha aljazatra fektetett papírra, mert ezek mind befolyásolják az írást. Diktáljunk neki olyan szavakat, amelyek a névtelen levélben előfordulnak s amelyeket esetleg hibás helyesírással írt. Ügyelni kell azonban arra, hogy a gyanúsított a névtelen levélbe bele ne tekinthessen. Szavakat sohase diktáljunk szótagoltan, hanem mindig úgy, ahogy azokat a folyó beszédben kimondjuk.

Próbairás alatt a gyanúsítottat, arckifejezését is, figyeljük vagy figyeltessük meg, mert az sokat elárulhat.

2. A tollbamondás után írt íráson kívül igyekeznünk kell a gyanusítottól olyan írásokat is beszerezni, amelyeket nem a csendőr jelenlétében, tehát befolyá-

sától mentesen írt; leveleket, jegyzeteket stb., mert ezek mutatják az igazi írását.

Midőn — fontosabb esetekben — házkutatással kutatunk az írásösszehasonlításához szükséges anyag után, akkor nemcsak írásokat, hanem az írással összefüggő más anyagokat is biztosítsunk, mint például írópapírt, irónokat, tintát, tollat, esetleg sokszorosító anyagokat, pecsétviaszot, itatópapírt, esetleg oly eldobott papirokat, melyeken írásgyakorlatokat fedezhetünk fel.

3. Gépelt írások esetében írógéppróbákat veszünk. Itt a következőket kell szem előtt tartani.

A próbák eredetiek legyenek, ne átütött (másoló-papírral) példányok s azok az írógépen található összes betűket, számokat és írásjeleket tartalmazzák. Meg legyenek benne azok a szavak, melyek a névtelen levélben előfordulnak. Az íráspróbát a gyanúsítottal irassuk, mert itt is vannak az írás módjában egyéni szokások, ezenkívül irassunk azzal is, aki a gépen rendszerint írni szokott.

Meg kell állapítani, hogy a gép mikor lett utoljára javítva, a betűkarok mikor lettek utoljára tisztítva, végül az íráspróbára jegyezzük fel a gép tulajdonosának nevét, a gép gyártmányát, számát, hogy milyen rendszerű s végül, hogy ki írta az íráspróbát s mikor.

Az összehasonlításához szükséges anyag beszerzése után hozzáfoghatunk annak vizsgálatához, mely ugyanolyan elvek szerint történjék, mint azt a hamisított írások megvizsgálásánál már említettem: tehát nagyítóval és alaposan, szóról szóra, betűről betűre. Keressük a hasonlóságot a névtelen levél betűi, szavai és az összehasonlításához beszerzett írások betűi és szavai között.

Lehet, hogy a levél íróját már a csendőr meg tudja állapítani, de előfordulhat, hogy nem tud magának határozott véleményt alkotni. Ilyenkor — s ez elég gyakori eset lesz — nem kell sokáig tanakodni, hanem az egész anyagot be kell küldeni a csendőrnövezőosztályparancsnoksághoz Budapestre megvizsgálás végett. A nyomozóosztályparancsnokság fel van szerelve a legmodernebb vegyi laboratóriummal s így minden kérdésre — ha egyáltalában lehetséges — választ és útbaigazítást tud adni. Minél több anyagot bocsát az örs a nyomozóosztályparancsnokság rendelkezésére, annál határozottabb és biztosabb választ vagy útbaigazítást kaphat. Csak persze meg kell írni pontosan és részletesen, hogy mit akar tudni az örs, és főleg arra is ki kell terjeszkedni, hogy a beküldött vizsgálati anyagra (papír, írás stb.) az örsnek mint bűnjelre szüksége van-e még vagy nincsen.

*A vak tömeg azt gondolja, hogy ha a közkeletű kódexeket elveted, ezzel elvetsz minden kódexet is és merő törvénytörő vagy. Az arcátlan érzéki ember csakugyan a szenzualista bölcsészet nevét használja fel, hogy beara-nyozza bűneit . . . Am megvannak magammal szemben a tulajdon kemény követeléseim . . . s ha valaki azt képze-
li, hogy ez a törvény laza, ám teljesítse csak egyetlen nap is parancsait!*

EMERSON (Önbizalom).

A szolgálati lovak gondozása.

Írta: Dr. HALASI KÁROLY törzsállatorvos.

A lovak munkaképessége szempontjából nagyon fontos a lelkiismeretes gondozás. A jól gondozott ló könnyebben bírja a fátalmakat, jobban áll ellen a különféle — elsősorban a fertőző és ragadós — betegségeknek s megbetegedése esetén rendszerint gyorsabban jön rendbe, mint az elhanyagolt, gondozatlan ló. A szakszerű gondozás abban áll, hogy a ló minden szükségletét kielégítjük, vagyis naponta rendszeresen megápoljuk, etetjük és itatjuk, gondoskodunk megfelelő elhelyezéséről, karbantartjuk a patkolását, megkíméljük a felesleges fátalmaktól és megvédjük a különféle betegségektől.

A rendszeres ápolás elsősorban egészségi szempontból fontos; idetartozik a rövid és hosszú szőrök, a természetes testnyílások és a paták ápolása, illetve naponkint rendszeres tisztítása. A rövid szőrök ápolásával nemcsak az oda felgyülemlt szennyet távolítjuk el, hanem fokozzuk a bőr rugalmasságát, ezzel élénkítjük az anyagcserét és elősegítjük a bőrlélegzést is. Az anyagcsere (emésztés) közben ugyanis olyan bomlási termékek is keletkeznek, amelyek a bőr apró nyílásain, az ún. pórusokon, gáz- és folyékony állapotban távoznak el a szervezetből; ha azonban a hiányos ápolás következtében felhalmozódott szenny (por, levált hámsejtek, faggyú, verejték stb.) a bőr ezen apró nyílásait eltömíti, akkor a bomlástermékek eltávolítása nem tökéletes; a visszamaradó és a szervezetre ártalmas anyagok idővel a szervezet idült mérgezését vonhatják maguk után. Az ilyen ló szőre borzolt, fénytelen, bőre rugalmatlan, a ló étvágya változó s így tápláltsága is gyenge, járása rugalmatlan, a megszokott munkában rendszerint gyorsabban fátad el, s végül a betegségek iránt is fogékonyabb.

A különféle bőrbetegségek a rendszeresen ápolott lovon nehezebben keletkeznek, s ha kifejlődik is ilyen bántalom, általában nem terjed el nagyobb mértékben és rendszerint gyorsan gyógyul. Hasonlóképpen fontos a hosszú szőrök ápolása is, elsősorban azért, mert a hosszú szőrzet kiválóan alkalmas a por és piszok felhalmozódására, ami erős viszkettséget okoz, minek következtében a ló — főképpen a farkát — állandóan dörzsöli, ez pedig a szőrök kihullására és a fark kopaszodására vezet. Nem is szólva arról, hogy a ló ápolatlansága elsősorban a hosszú szőrökön látszik meg, s nincs csúnyább látvány, mint mikor egy lovas, főképpen egyenruhás lovas, kócosörényű vagy kopaszfarkú lovon ül.

A természetes testnyílások és környékük tisztántartásáról azért kell gondoskodni, mert a kiürülő — főképpen kóros eredetű — váladékok makacs börgyulladást (ekcémat) okozhatnak, ami szintén erős viszketéssel jár és a ló állandó nyugtalanságát vonja maga után.

Különös gondot kell fordítani továbbá a paták rendszeres ápolására. Ez nemcsak a paták naponkint való tisztogatásában merül ki, hanem arról is kell gondoskodni, hogy a pata rugalmasságát fenntartsuk. A pata külső burka: a szarutok rugalmassága a szaru víztartalmától függ. Mint minden vizet tartalmazó test, a szaru is állandóan párolog; ha ez a párologás a normálnál nagyobb fokú, a vízvesztés a szervezet már nem tudja pótolni; ennek következménye a pata túlságos kiszáradása és összeszűkülése. Hogy ezt meggátoljuk, a patákat időnkint — és pedig főképpen száraz, meleg időben — nedves agyaggal „be kell csapni” és pedig úgy, hogy 24 óra alatt az agyagot 4—5-ször megújítjuk. Ha ez utóbbit elmulasztjuk, az agyag már 4—5 óra múlva kiszárad, a patába be-

Át a Tiszán.

Azbej Imre rajza.

szivárgott víz visszaszivárog az agyagba és abból elpárolog. Ilyen „becsapással” nem fokozzuk a pata nedvességtartalmát, sőt néha csökkentjük is, mert a kiszáradt agyag, főképen száraz, meleg időben, még a pata meglévő természetes nedvtartalmát is elvonja. A kiszáradt pata rugalmatlanná válik és különösen a sarkokban összeszűkül, ami súlyos, idült sarokgyulladásra vezethet és a ló lesántulását okozhatja. A pata rendszeres puhítása főképen az állandóan istállózott és megpatkolt lovaknál fontos; a megpatkolt ló talpának felülete ugyanis nem érintkezik a talajjal, tehát egyrészt annak nedvességtartalmát nem veheti át, másrészt a párolgása is fokozottabb, mint pl. a latyakos állásban tartott és egész nyáron át patkó nélkül járó lovaknál.

A gondozáshoz tartozik még a lovak szakszerű takarmányozása. Az etetés célja az, hogy a szervezet elhasznált erőit pótolja, ami azonban csak akkor tökéletes, ha a takarmány minősége kifogástalan, vagyis kellő mennyiségben tartalmazza azokat a tápanyagokat, amelyek az elhasznált erők pótlására alkalmasak. De nem elég, ha a takarmány minősége megfelelő, arról is meg kell győződnünk, hogy a ló megeszi-e, illetve meg is emészti-e az egyébként kifogástalan takarmányt. Ha repedéses vagy lyukas jászolba öntjük a zabot, vagy ha etetés alatt nem fogjuk a lovat és az a zab nagy részét kiszórja, akkor a ló tulajdonképpen nem kapta meg a teljes adagját; ez egy idő múlva már meg fog látszani a ló tápláltságán. Meg kell figyelni azt is, hogyan eszik a ló? Vannak lovak, amelyek mohón

esznek, az ilyenek nem rágják meg jól a szemestakarmányt, hanem egy részét egészben nyelik le, már pedig a megrágatlan szem nem emésztődik meg, hanem emésztetlenül távozik a szervezetből s idővel idült gyomorhurutot is okozhat. Az ilyen mohón evő lovak szemesabrákját célszerű ugyanannyi szecsakával keverni és úgy etetni.

Ha a normálisnál lassabban eszik a ló, annak oka rendszerint a zápfogak rendellenes kopásában rejlik. A zápfogak ugyanis rágás közben örlőmozgást végeznek, s ha ez a mozgás nem tökéletes. — ami öregebb lovaknál gyakori —, akkor a felső zápfogsor külső és az alsó zápfogsor belső szélén éles lécz képződik, amely rágás közben a pofák belső felületét, illetve a nyelvet sérti, úgyhogy azokon nehezen gyógyuló sebek (fekélyek) támadnak. Ezek miatt a ló nem rágja meg tökéletesen a takarmányt, a szemestakarmány jó része tehát emésztetlenül távozik a szervezetből. Ezen úgy kell segíteni, hogy az éles szélt vagy kiálló fogcsücsköt szakemberrel levésetjük vagy leeresztetjük és a lóval pár hétig durván zúzott állapotban etetjük a szemestakarmányt. A rendellenes fogkopásban szenvedő ló szájában mindig találhatunk félig megrágott, gombócalakú szálastakarmányt, amely a szájban megsavanyodik, erjed, azért az ilyen lónak a szájából savanyú, bűzös szag árad (bagózó ló). Az emésztés akkor tökéletes, ha a trágyában csak elvétve találunk emésztetlen zabszemet. Az itatásnál az ivóvíz minősége és hőfoka jön tekintetbe; állandó állomásokon az ivóvíz rendszerint megfelel az egészségi követelményeknek. A túlhideg víznek fő-

képen kimelegedett lóval való itatása különböző hurutos bántalmakat okozhat (toroklob, gége-, légső-, hörghurut) s ha ezen bántalmak idültté válnak, fulladozás (kehesség) kifejlődésére vezethetnek.

A ló állandó tartózkodási helye: az istálló akkor biztosít megfelelő jó elhelyezést, ha eléggé tágas, világos, jól szellőztethető, vagyis ha az egészségi követelményeknek megfelel. Különös gondot kell fordítani a tisztaságra; a trágyának az istállóban gyűjtése rontja az istálló levegőjét és nyáron nagyban elősegíti a legyek elszaporodását. A lóállások alapja síma és hátrafelé lejtős legyen; élénkebb vérmérsékletű lovak — főképen etetés előtt — állandóan kaparnak s ennek következtében idővel gödrök támadnak, amelyekben a vizelet és a trágya felgyülemlik, ami egyrészt szintén rontja az istálló levegőjét, másrészt nyírrohadás és csüdsömör kifejlődésére vezethet. Ezért ajánlatos a lóállásokat időnkint kijavítani, évenként legalább egyszer a trágyalétől átitatott felső rétegét eltávolítani és új agyagréteggel beborítani. A jászlakban idővel ujjnyi széles repedések támadhatnak, amelyeken át a szemestakarmány jelentékeny része kiszóródik és így kárbavész. Elszakadt láncszemek drótozását nem szabad megtérni, mert a kiálló drótvégek — főképen a szemben — súlyos sérüléseket okozhatnak. A szellőztetésnél mindig az időjárást kell figyelembe venni; hideg, szeles időben elég, ha az ajtón át szellőztetünk, különben léghuzat támad, amely még nyáron is hurutos bántalmakat okozhat. Az alomszalma nagy részét megeshi a ló, tehát a minősége olyan legyen, hogy a lónak meg ne ártson. A dohos, kazal aljából való, rothadt szalma súlyos kólikát okozhat, amely gyakran vezet a ló elhullására. Hasonló megbetegedést okozhat a nagy mennyiségben elfogyasztott, jó minőségű szalma is, azért olyan lovakra, amelyek aránytalan sok szalmát fogyasztanak, éjjelre szájkosarat kell tenni. Ez azért is ajánlatos, mert a nagy mennyiségben elfogyasztott szalma a has térfogatát megnöveli s ezáltal megnehezíti a nyergelést.

A gondozáshoz tartozik a ló rendszeres foglalkoztatása is. A lónak szüksége van a pihenésre; de hetenkint egynapi pihentetés teljesen elegendő, — még a fásztó munkába fogott lovaknál is, sőt a fiatal, élénk vérmérsékletű lovak a pihenőnap után a kelleténél élénkebbek szoktak lenni, egyik-másik kellemetlenkedik is lovasának. Nagyon helytelen egyes lovasoknak az a felfogása, hogy lovaikat 2—3 napos szolgálat után napokig ki sem vezetik az istállóból, — úgy okoskodván, hogy „hadd pihenje ki magát, úgyis eleget fáradt”. A többnyire lépésben teljesített közbiztonsági szolgálat — kisebb-nagyobb pihenőkkel megszakítva — egyáltalában nem annyira fásztó, hogy utána a lónak többnapos teljes pihenőre volna szüksége. Ha a ló napokig áll tétlenül az istállóban, mindenféle rossz szokásokat (karórágás, levegőnyelés, szitálás, rúgás stb.) sajátíthat el, s a tétlenség a ló idomítottságát is hátrányosan befolyásolja. Azonkívül, ha többnapos pihentetés után kikerül az istállóból, rendszerint túlélénk, nyugtalan, ellenszegül a felülésnek, össze-vissza ugrál, ijedezik; a különféle rándulások és sántaságok rendszerint a felesleges pihentetésre vezethetők vissza. Pihenőnapokon is ajánlatos tehát a lovat 1/2—1 óráig lovagolni, vagy ha erre idő vagy alkalom nincsen, legalább megjártni.

A patkolás karbantartásához tartozik elsősorban annak időnkinti megújítása. Nagyon helytelen, ha a lovat csak akkor patkoltatjuk át, amikor a patkó már elkopott. Puha talajon használt lovak patkói rendszerint keveset kopnak, a pata ellenben a patkó védelme alatt már 6—8 hét alatt annyira megnő, hogy az átpatkolás nem halaszt-

ható tovább; ennek elmulasztása a húsos részek gyulladását és a különféle rendellenes paták (szükült, ferde) kifejlődését eredményezheti. Nagy óvatosságot kell tanúsítani a saroktámszegek használatában; az éles támszeg csak „szükséges rossz”, mely súlyos sérüléseket okozhat. Csak síkos burkolaton, vagy fagyos időben szabad használni, s mihelyt nincsen szükség rá, azonnal tompa sarkokkal kell kicserélni. Nagy felületességre vall, ha a ló napokig áll éles sarkokkal az istállóban! A túl magas sarkok használata is felesleges és hátrányos, mert bizonytalanná teszi a ló járását, egyik-másik ló, gyakran botlik is; inak és szalagok rándulását is elősegíthetik a túl magas sarkok.

Végül különös gondot kell fordítani arra is, hogy a lovat szolgálatra alkalmas állapotban minél tovább megtartsuk, elsősorban, hogy a fertőző és ragadós betegségektől megóvjuk. Szolgálat közben lovaink sok helyen fordulnak meg, idegen istállókban is tartózkodnak, s így a fertőzés lehetőségének is ki vannak téve. A legtisztábbnak látszó istálló is fertőzve lehet, azért nem árt bizonyos óvintézkedéseket megtenni, mielőtt lovainkat beállítjuk. A takonykór- és lépfenefertőzés szempontjából főképen a takarmánymaradék veszélyes, azért a jászol kitisztítása (kiseprése), nemkülönben az alomszalma kicserélése mindenestre ajánlatos. Középületek, kocsmák előtti tereken ne állítsuk lovainkat fák mellé, mert ott más ló is megszokott fordulni, s ha lovunk odadörgölődik a fához — ami szinte elkerülhetetlen — könnyen lehet rühes fertőzésnek kitéve.

Idegen helyen a takarmányozásra is nagyobb figyelmet kell fordítani, főképen olyan takarmányok etetésénél, amelyeket — bár minőségük kifogástalan — szolgálati lovaink meg nem szoktak (zöldhere, lucerna, nemes rozs, kukorica, tök stb.). Zöldtakarmányt csak korlátozott mennyiségben ajánlatos etetni, és lehetőleg szénával keverve, különben könnyen okoznak súlyos felfúvódást, amely gyakran elhullásra vezet.

Amint látjuk, a lovak gondozása, nemkülönben a helyes bánásmód nemcsak hozzáértést, hanem lelkiismeretességet is igényel. Az igazi lovas, a jó lovascsendőr, aki a lovat szereti, maga gondoskodik róla és nem bízza azt teljesen a loápolóra, még akkor sem, ha az megbízható.

A jó gondozás és a helyes bánásmód eredményeként igen szép és követésre méltó példákat találunk a csendőrségnél. Vannak szolgálati lovaink, amelyeket lovasaik megszakítás nélkül 15—20 év óta lovagolnak s amelyek előregedésük dacára is megtartották szolgálatra való alkalmasságukat. Bár az ilyen lovaknál a szervezet szilárdsága is szerepet játszik, nem vitatható el a lovasok érdeme sem, akik odaadó gondozásukkal elősegítették azt, hogy lovuk szolgálatra való alkalmasságát ilyen hosszú időn át megtartotta.

*Ki szívben jó s lélekben nemes volt,
Ki életszomját el nem égeté,
Kit gög, mohó vágy s fény el nem varázsolt,
Földön honát csak olyan lelheté.
Ne nézz, ne nézz hát vágyid távolába,
Egész világ nem a mi birtokunk;
Amennyit a szív felfoghat magába,
Sajátunknak csak annyit mondhatunk.*

VÖRÖSMARTY.

A lopás nyomozásáról.

Írta: MILVIUSZ ATTILA százados.

Tevékenységi statisztikai adataink bizonyítják, hogy a lopás a leggyakoribb bűncselekmény. 1930. év folyamán a csendőrség, működési területén összesen 92.541 büntetben és vétségben folytatott nyomozást, ezek közül az esetek közül a lopások száma 22.147-et tett ki. A gazdasági viszonyok rosszabbodásának természetes következményét képezi a lopások számának emelkedése, ami a statisztika számaiból ki is mutatható. 1930. év első negyedében a testület 5700 lopási ügyben járt el, ez a szám a folyó év első negyedében már 6018-ra emelkedett. Ezekből a számokból csak azt akarom kimutatni, hogy a lopás az a bűncselekmény, mely a csendőrségnek a legtöbb munkát adja, ezért érdemes annak nyomozásával közelebbről foglalkozni. Hogyan állunk a lopások nyomozásának eredményessége terén? Erre ismét a statisztika adja meg a választ. 1930. évben 22.147 lopási esetben folytattunk nyomozást, de csak 21.201 esetben tudtunk eredményt elérni, ami más szóval kifejezve 946 kiderítetlen esetet jelent. Való az, hogy a bűncselekmények egy bizonyos százalékát nem lehet kideríteni, azon egyszerű okból, mert csupán emberek vagyunk. Ezt a százalékot én azonban a kiderítetlenül maradt lopásoknál jóval kisebbre taksálom s így a nyomozások sikertelenségének valami más okának is kell lennie. A hiba ott van, hogy a lopások nyomozása, bár nagy buzgalommal és odaadással, de nem mindig azzal az abszolút hozzáértésből fakadó tervszerűséggel történik, mely a nyomozás sikerének feltételét képezi.

Posszert Jakab százados úr lapunk multévi 22. számában írt cikkében ismertette az összes elképzelhető kérdéseket, melyek egy tüzeset nyomozásánál felmerülhetnek. Én ehhez hasonlóan a lopás nyomozásánál követendő taktikára szeretnék rámutatni, mégpedig olyan módon, hogy Weingart, német kriminalista nyomán felsorolom mindazokat az általános kérdéseket, melyek a lopás nyomozásánál támpontul szolgálhatnak. Ezeknek a kérdéseknek szem előtt tartása biztosítja a szükséges tervszerűséget és ezáltal nagyban hozzájárul a nyomozás sikeréhez.

1. Történt-e egyáltalában lopás?

Ez a kérdés egy kicsit furcsán hangzik, pedig éppen ennek az elmulasztása vezet nagyon gyakran tévedésekhez, sikertelenséghez. Általános elv, hogy bűncselekmény gyanúja esetén elsősorban azt kell megállapítani, hogy történt-e bűncselekmény és milyen (Szut. 392. a.). Igen gyakran előfordul, hogy a lopás miatt tett feljelentés tévedésen alapszik, pl. az illető eltette a kérdéses ingóságot valahova és azután megfeledkezett róla vagy elvesztette stb. Számos esetben a lopás miatt tett feljelentéssel más bűncselekményt óhajtanak leplezni, mint pl. sikkasztást vagy biztosítási csalást. Néha a legmulatságosabb indítókok készítetik az embereket a lopás miatti célzatos, hamis feljelentésre. Egy alkalommal mint szárnyparancsnok, a szárny állomáshelyén levő őrsön oktatást tartottam. Belépett egy vályogvető cigány, ki panaszolta, hogy egész vagyonát — 600 papírkoronát ellopták. A jelenlevő szakaszparancsnok rövid kikérdezés után megmotoztatta. Az eredmény meglepő volt, mert a 600 korona jól elrejtett helyről előkerült. Kiderült, hogy a cigány a pénzt

felesége tudta nélkül akarta elkölteni és ezért tett lopás miatt hamis feljelentést. Az asszonyok, kik tékozló gyermekeiket vagy szeretőjüket támogatják a férjük háta mögött, vagy ruháralóra, piperecik-kekre van nagyobb kiadásuk, férfiak, kik a pénzt elmulatják, szeretőt tartanak, kártyáznak, igen gyakran veszik a lopás miatti hamis feljelentést, mint villámhárítót igénybe. Természetes, hogy a meg nem történt lopások miatt tett feljelentéseknek nem ritkán a bosszú is képezheti indítóokát.

Annak eldöntése érdekében, hogy a lopás tényleg fennforog-e, meg kell állapítani, hogy az ellopottnak jelzett tárgy egyáltalán meg volt-e? A sértett adja elő a legrészletesebben panaszát. Költött eseteknél rendszerint ellentmondásokba keveredik és eközben többet mond, mint amennyiről mint sértett tudhatna. Az alapos helyszíni szemle hivatott tisztázni, hogy a helyszínen talált állapot nem beállítás-e.

Szabolcs megye egyik községében „betörték” egy fűszeresboltba. A behatolás látszólag a betört ablakon keresztül történt. Bent az üzlethelyiségben, pontosan a kérdéses ablak előtt, egy rozoga, poros polc állott, megrakva üveg- és porcellánművel. Ha valaki behatolt volna tényleg az ablakon, úgy ezt a bizonytalan lábakon álló polcot fel kellett volna döntenie, mert a polc feldöntése nélkül nem lehetett azt az útból félretolni. A polc azonban helyén állott, rajta az üveg- és porcellánművel. A kitört ablak tehát csupán beállítás volt. Mint később kide-

Hatházi Dénes tiszthelyettes, aszói őrsparancsnokot Kormányzó Úr ő Főméltósága a magyar bronz érdeméremmel tüntette ki.

rült: az üzletvezető sikkasztott és ezt leleplezendő, igyekezett betörés látszatát kelteni.

2. Mit loptak el?

Igen fontos az ellopott holmik pontos megállapítása érték, mennyiség, anyag, alak, méret, sajátosság, különös ismertetőjelek szempontjából. Erre nemcsak a bűnjelek nyomozata miatt van szükség, hanem azért is, mert ezekből az adatokból a nyomozásra nézve fontos következtetések vonhatók le. Olyan súly elvitele, melyet egy ember nem hordhat, több tettes közreműködésére, esetleg az elszállításnál járómű igénybevételére enged következtetni. A pontos leírás igen lényeges segédeszköz tettesnek az értékesítés alkalmával való leleplezésére. Gyakran a méretek játszanak szerepet. Előfordult az, hogy vasutasok elloptak egy ládát. Hogy idegenre tereljék a gyanút, a vasúti kocsi oldalán rést törtek és ezzel a betörés látszatát akarták kelteni. A helyszínelő csendőr megállapította az ellopott láda és a rés méreteit, a kettőt összehasonlította és már tisztában is volt azzal, hogy a tolvajokat kik között kell keresnie. A rés ugyanis nem volt elég nagy ahhoz, hogy azon keresztül az ellopott holmit ki lehetett volna emelni. Meg kell állapítani a lopásnál azt is, hogy az ellopott dolognak nem volt-e valakire nézve különleges értéke. Így pl. ha egy uzsorásnál betörés történt és csupán a váltókat és kötelezvényeket lopták el, kézenfekvő, hogy a tettest az adósok körében kell keresni.

3. Mikor történt a lopás?

Az elkövetés időpontjának megállapítása a nyomozás fontos kiindulópontja és ezenkívül, ha már van gyanúsítható személy, nélkülözhetetlen adatot képez az alibi megvizsgálásánál. Ennek a kérdésnek tisztázását a helyszíni adatok és a sértett, valamint tanúk szolgálhatják. Gyakran támpontot nyújthatnak az időjárási viszonyok. Pl. lakatlan villába törtek be. A betörők összesározták a szobákat. A hosszú időn keresztül tartó szárazságot egy nagyobb eső szakította meg. Ebben az esetben a helyszíni adatból (sárnyomok) és az időjárásból (eső) megközelítőleg megállapítható a cselekmény elkövetésének időpontja. Előfordulhat, hogy a tettes lever egy órát, mely megáll és megmutatja a cselekmény idejét stb.

Házilopásnál, besurranó tolvajlásnál rendszerint nehéz az időpont megállapítása. Ilyenkor tisztázni kell azt, hogy az ellopott holmit mikor látták utoljára, továbbá azt, hogy hiányát mikor vették észre. Kettő között kell az elkövetés időpontjának feküdni. Ezt azután közelebbről is meg lehet határozni, ha vizsgáljuk, hogy ez alatt az idő alatt mikor voltak a viszonyok olyanok, melyek a lopás végrehajtását lehetőtlenné tették és viszont mikor voltak a körülmények a lopás elkövetésére kedvezők (pl. nem volt senki otthon; nyitva felejtették a szekrényt; a közelben tűz volt stb.).

4. Mennyi időre volt szüksége a tolvajnak, hogy a lopást végrehajthassa?

Ennek a kérdésnek fontosságát egy példával világíthatom meg. Egy alkalommal a postán megdézsmáltak egy pénzeslevelet. Szakértő megállapítása szerint a levél gondos felbontása, a pecsétek eltávolí-

tása, a felbontás nyomainak eltüntetése legalább egy órát vett igénybe. Világos volt, hogy a tettest olyan egyén személyében kell keresni, akinek a pénzeslevél mások jelenléte nélkül legalább egy órahosszat birtokában volt.

Azt, hogy mennyi időt vett a cselekmény igénybe, szakértőkkel, méretekkel (pl. megtett távolságok), esetleg kísérletekkel lehet megállapítani, illetve megállapítani.

5. Hol történt a lopás?

Ezt az adatot különösen zsebtolvajlás vagy pedig szállítások közben előfordult lopások esetén nehéz, de viszont igen fontos tisztázni. X állomásra befut egy tehervonat. Az állomás személyzete észreveszi, hogy az egyik kocsi fel van törve s abból áruk hiányoznak. Hol követték el a lopást? Ennek kiderítése érdekében meg kell állapítani, hogy hol, melyik állomáson volt a kérdéses kocsi még ép? A két térbeli pont között kellett a bűncselekménynek történni. Most már azt kell tisztázni, hogy ezen a vonalszakaszon hol voltak a tér és időbeli körülmények kedvezők a lopás elkövetésére. (Hosszas tartózkodás egyes állomásokon; tehervonat kitolása sötét helyen levő mellékvágányra; veszteglés nyílt pályán stb.) Gyakran előfordul praxisunkban, hogy a vásárra induló, vagy onnan távozó árusok szekereit dézsmálják meg. Ilyen esetekben hasonló az eljárás. (Hol álldogált a szekérrel, pl. kocsma előtt, nem került-e útkeresztezésnél tolongásba, nem kéredzkedett-e valaki fel a szekereire stb.)

Zsebtolvajlás esetén különösen a vasúton, autóbuzson, hajón stb. való utazás, néptömegekben való megfordulás képezik a kedvező alkalmakat. Sértettet ki kell kérdezni, hogy hol volt valami különös élménye (összeütközés, összeszólalkozás valakivel stb.). A „hol” kérdést, mint részletkérdést is tisztázni kell. Honnan történt az elvétel? Hol, hogyan volt a tárgy őrizve, tartva? (Nyílt helyen, zárt helyen, elrejtve stb.) Ennek ismerete a tettes kilétére következtetéseket nyújthat.

6. Hogyan hajtották végre a lopást?

A lopás elkövetési módját a sértettek és tanúk alapos kikérdezésével és a helyszíni szemle részletes, hozzáértő megtartásával lehet megállapítani. Ismerete fontos a nyomozás szempontjából, különösen akkor, ha a lopást szokásos vagy hivatásos bűnöző követte el. Az ilyen bűnözők ugyanis jól bevált módszereikhez ragaszkodnak, melyekről azután fel lehet ismerni őket. Ezt nem úgy kell érteni, hogy az elkövetés módjából minden esetben a bűnöző személyét is meg lehet állapítani. Már az is nyereség, ha a módszerből pl. cigánymunkára lehet következtetni vagy pedig kétségtelennek látszik, hogy az elkövetett cselekmény rutinirozott kasszafűró, hivatásos besurranó stb. munkája. Ezekkel a különböző tolvajspeciálistákkal itt, a cikk keretében, nem foglalkozhatom. Munkájukat, módszereiket, trükkjeiket a csendőrnek ismernie kell, mert ennek a nyomozásnál mindig hasznát veszi.

7. Elő volt-e a lopás készítése?

A tolvaj kémjének szerepe azt hiszem, minden csendőr előtt ismeretes, ezért erre nem térek ki. Fontos annak megállapítása, hogy ilyen működött-e közre, mert az ő révén el lehet jutni a tolvaj szemé-

Perzsa katonák.

lyéhez. A sértett és a házbeliek maguktól nem fogják ezt megmondani, mert a kém rendszerint feltűnés nélkül, jól megválasztott ürüggyel jelenik meg előzőleg a helyszínen. Az érdekeltek a legtávolabbról sem sejtik pl., hogy a napokkal ezelőtt megfordult kéregető anyóka valami összefüggésben lehet a lopással. A csendőr feladata a kikérdezetteknek feltett szakszerű kérdésekkel ezt megállapítani.

Ha a lopás alaposan elő volt készítve és a kém szerepére nem gondolunk, könnyen meggyanusíthatunk a helyi viszonyokkal ismerős ártatlan embereket.

8. Egy vagy több egyén vett-e részt a lopásban?

Erre a kérdésre a tanuk, a helyszín adatai (pl. nyomok), a lopás végrehajtásánál végzett munka (pl. egy ember nem végezhetett), az ellopott holmik mennyisége, súlya szolgáltat támpontokat. Előfordulhat az is, hogy tanuk a kiállított őrt megfigyelték. Az őrtálló szerepe, trükkjei közismertek.

9. Mi volt a lopás indítóoka?

Lopásoknál rendszerint haszonlesés, vagyoni haszonra való törekvés képezi a cselekmény rúgóját s mint ilyen, igen általános, a tettes személyére nézve vajmi kevés támpontot nyújthat. Ritkábban más indítóokok is szerepelnek. Ilyen lehet elsősorban beteges lopási hajlam (kleptománia). Történhetik a lopás más beteges hajlamból is (fetisizmus). Erre kell gondolnunk, ha pl. a tolvaj egy fél pár női cipőt vagy női kesztyűt stb. lopott el, dacára annak, hogy módjában állott volna más értékesebb holmit magával vinni. A lopás indítóokát képezheti a gyűjtési

szervedély is, pl. valaki egy ritka bélyeget lop. A közelmúltban több ilyen külföldi esetről olvashatunk a lapokban, melyeknél becsületben megöszült agg tudósokat tett gyűjtési szervedélyük tolvajjára.

De a lopás általános indítóoka: vagyoni haszonszerzésre való törekvés is képezhet támpontot a tettes kilétére nézve olyan esetekben, midőn már vannak gyanúsítható személyek. Tételezzük fel, hogy egy kastélyban lopás történt. A nyomozás kétségtelenül megállapítja, hogy a tettesnek a 12 tagú személyzet között kell lenni. Itt vizsgálni kell, hogy kiről tételezhető fel leginkább a lopás elkövetése vagy ki van a vagyoni haszonra leginkább ráutalva. (Iszákosság, költekező életmód, kártyaszervedély, törvénytelen gyermek eltartásáról való gondoskodás, szerető tartása, lopás miatt előzőleg elszervedett büntetés, kapzsiság stb.)

10. Ki volt jelen a helyszínen?

Időzített gyűjtogatásra számos példát tud a bűnügyi történet felmutatni, de a lopás csak úgy hajtható végre, ha a tettes a helyszínen megfordult (kivételt csak az idomított állattal, mint eszközzel végrehajtott lopás képezhet). Meg kell állapítani tehát azt, hogy a lopás elkövetésének idejében ki volt jelen a helyszínen, illetőleg annak közelében. A tettesnek ezek között kell lennie. A tettesnek a helyszínen való megfordulását bizonyítani kell. Ha valaki igazolja, hogy a lopás elkövetésének idején nem volt jelen a helyszínen (alibi), tettesként nem fogható gyanuba.

A tettesnek a helyszínen való megjelenését tanuk, továbbá a tettesnek a helyszínen maradt nyo-

mai, esetleg az ugyanott visszahagyott tárgyai bizonyíthatják. Természetes, hogy a helyszínen való pusztta megjelenés tényének bizonyítása önmagában véve még nem bizonyítja az illető személy tettességét, ez csupán egy fontos láncszemet képez a gyanúok rendszerében.

A lopás körülményeinek, elkövetési módjának tisztázása a legtöbb esetben bizonyos képet nyújt arról, hogy a tettesnek milyen embernek kell lennie. Pl.: a betörés falbontás útján történt. A csendőr a falban tört rést két megbízható kőművesmesterrel megvizsgáltatja, kik megállapítják, hogy ezt a munkát csak hozzáértő ember végezhette. A résen az egyik pocakos szakértő megpróbál bebújni, de sikertelenül. A szobában tettes piszkos kezének nyomai a falon a padlótól 175 cm magasságban található, ahogy a fal mentén a sötétben végigtapogatózott. Ezekből az adatokból következtetve, a tettes egy magas, karcsú, a kőművesszakmában jártas egvén személyében valószínűsíthető. A most következő kérdések az ehhez hasonló következtetések alapjául szolgálható adatokat vannak hivatva megszerezni.

11. *Lehet-e a lopás elkövetési módjából valami mesterségbeli jártasságra következtetni? Ha már vannak gyanúsítható személyek, úgy ezek közül ki rendelkezik ilyen jártassággal?*

Ilyen lehet pl. ajtón át való behatolásnál tipikus asztalosmunka, zár felnyitásánál lakatosmunka stb. Ha a lopás elkövetésével 4—5 személy gyanúsítható általában, úgy világos, hogy a köztük levő asztalost vagy lakatost kell nagyobb figyelemre méltatni. Ide tartozik a szakszerű és a kontár tolvajmunka, cigány-munka stb.

12. *Kellett-e a lopás végrehajtása végett a tettesnek valamilyen irányú tájékozottsággal bírnia, ha igen, kinél tételvezető ez fel?*

Példa:

Egy köztudomásúlag koldusszegény ember váratlanul pénzt kap Amerikában élő rokonától. A pénzt mindjárt el is lopják. Kézenfekvő, hogy a tettest elsősorban azok között kell keresni, akik az illető szegény ember hirtelen vagyoni gyarapodásáról tudomást szereztek. Ide sorol az elkövetésnél elárult helyi ismeret; értékek rejtekhelyének, háziak életmódjának stb. ismerete.

13. *A lopás elkövetési módjából lehet-e valamilyen következtetést vonni a tettes testi tulajdonságaira? Ha gyanúsítottak vannak, azok közül ki felel meg ezeknek a követelményeknek?*

Ilyen következtetések lehetnek: a lábnyomokból testmagasságra, testi hibákra; nagy teher cipeléséből testi erőre stb.

14. *Volt-e a cselekmény valami testi (fizikai) hatással a tettesre?*

A betörő az ablaküveg benyomásánál megvághatta a kezét (vérnyomok), a kerítés átmászásánál leeshetett és megsérülhetett (láb- és testnyomokból leolvasható), ruházata elszakadhatott (helyszínen visszamaradt foszlányok), ráülhetett egy frissen festett padra stb. — Karácsondon történt, hogy egy vasárnap délután ismeretlen tettes bemászott egy lakószoba ablakán és különböző holmit elloptott. A kérdéses ablak párkányán egy üveg piros tinta állt, melyet a tettes

bemászás közben feldöntött. A tinta kiömlött, a tettes abba bele is nyúlt, mert a szobában minden tintás volt, amit csak megfogott. A lopást még azon délután felfedezték és azonnal feljelentést is tettek. Elmondottakat az őrsparancsnok a helyszíni szemle alkalmával megállapította és természetesen arra következtetett, hogy a tettes kezeinek és ruhájának tintafoltosnak kell lennie. A nyomozó járőr nyomban végigjárta a helybeli kocsmákat, ami eredményre is vezetett, mert a peches tolvaj egy félóra múlva már hurokra is került. Keze, ruhája csupa piros tinta volt.

A bűncselekmény nemcsak testi, hanem lelki hatással is van a tettesre. Soknál abban nyilvánul, hogy a lopással később, bizalmasnak vélt körben, vagy ittasan — eldicsekszik. Van olyan, aki a nyomozásnál rossz lelkiismeretét úgy igyekszik palástolni, hogy folyton a csendőr körül sürgölődik-forgolódik, csupa szolgálatkészség. A másik fajta messze elkerüli a csendőrt, összerenzen, elsápad, ha meglátja. Ezekre a jelenségekre érdemes nyomozás közben figyelmet fordítani.

15. *Milyen eszközöket használtak a lopásnál, kinek vannak ezek birtokában vagy kik rendelkezhetnek ilyenekkel?*

A használt eszköz lehet jellemző valamely foglalkozásra (asztalos, kovács stb.), de előfordulhat, hogy valaki (tanu) a hátrahagyott eszközt mint egy határozott személy tulajdonát ismeri fel.

Tanukikérdezések eredményre vezethetnek oly esetben is, ha a tettes a kérdéses eszközt külön a lopás végrehajtásának céljára szerezte be (vásárolta, készítette, kölcsönözte).

Lopásnál például utánczott kulcsot használtak. A helybeli vaskereskedők, lakatosok stb. kikérdezése során esetleg meg lehet tudni, hogy ki vásárolt nyers kulcsot, ki reszeltette azt minta vagy lenyomat után meg, stb. Ha már van gyanúsított, úgy az eszköz, mint bizonyíték előkerítésére a házkutatás és személymotoszás szolgál. Az előtalált eszköz és helyszíni nyomok összehasonlítása útján történt azonosítás szolgáltatja a bizonyítékot.

16. *Kinek a birtokában van, vagy volt a lopott dolog?*

Meg kell állapítani, hogy kinél látták a lopott dolgot? Ki adta el, zálogosította azt el, illetve ki kísérelte ezeket meg? Ki költekezik feltűnő módon a lopás óta (vásárlások, mulatozás, adósságtörlesztés), ezeknél gyakran hosszabb megfigyelés szükséges.

Ha alaposan gyanúsított van, úgy a lopott dolgok, mint tárgyi bizonyítékok házkutatás vagy személymotoszás segítségével szerezhetőek meg.

A felsorolt 16 kérdésben igyekeztem összetömöríteni mindazokat a támpontokat, melyek a lopás tervszerű nyomozásához szükségesek. Ez az összeállítás csupán vázlat, mint ilyen természetesen hiányos. Teljesen kimerítő, mindent felölelő ismertetés a tárgy terjedelme miatt nemcsak egy cikk, de egy egész cikksorozat kereteit is meghaladná. Mégis úgy gondolom, hogy ezzel sikerült csendőr-bajtársaimnak egy kis em-

KI TUDJA?

Ki alapította a mohamedán vallást? Hol született, hol halt meg, hol van a sírja?

lékeztetőt kezükbe adni, melynek nyomozásoknál hasznát vehetik.

Végül még említést akarok tenni arról az esetről, midőn a tettes kilétére nem egy, hanem több lopás adataiból következtetünk. Ennél az eljárás a következő: minden egyes lopás adatairól áttekintést kell szerkeszteni, azután azokat össze kell egymással hasonlítani. Kutatni kell azonos vagy hasonló adatok után. Ha több adat az összes lopásoknál egyezik, valószínű, hogy a cselekményeket egy és ugyanazon személy követte el. A szereplők miatt nem említek sem helyet, sem nevet, de csendőrségi szolgálatom alatt előfordult egy eset, mely ennek az elméletnek illusztrálására szolgálhat. Egy szép napon felkeresett egy közhivatalt betöltő, személyes jó ismerősöm, ki panasolta, hogy az utóbbi időben szűkebbkörű társaságbeli összejöveleiken lopások történtek. Hol egy cigarettatárca, hol egy óra, hol egy értékesebb könyv, szipka, ezüstkanalak stb. tűntek el, úriházakból és pedig mindig olyankor, midőn ott társaság volt együtt. Először mindenütt a cselédséget gyanúsították, de ez alaptalannak bizonyult. Nem akarom hosszú lére ereszteni a dolgot. Minden egyes esetben megállapítottuk a jelenvoltak névsorát. Ezeket a névsorokat összehasonlítottuk (azonos adatok keresése). Csupán két úr és egy hölgy volt minden egyes lopásnál jelen a társaságban. Az egyik úr viszont két ízben mint sértett szerepelt, így csak a másik úr és hölgy, völegény és menyasszony, maradtak hátra. Vagy egyiknek vagy a másiknak, esetleg mindkettőjüknek kellett a tolvajnak lenni. Így is volt. Sikerült az összes lopott holmikat előkeríteni.

A nemzetközi szállodai tolvajokat, kik különösen nagyvárosok és fürdőhelyek szállóiban garázdálkodnak, hasonló módon szokták leleplezni. Ezek a tolvajok, mint elegáns társaságbeli urak, szállnak meg a szállodákban és így dolgoznak. Természetes, hogy gyakran változtatják lakóhelyüket, hátrahagyva a rendőrségnek vagy a csendőrségnek egy pár kiderítetlen esetet. Ilyenkor jegyzéket készítenek minden egyes szálloda vendégeinek névsoráról, akik a lopás idején ott laktak. Az, aki több lopás idején jelen volt, gyanús, megfigyelik és multját kutatják, ami azután rendszerint leleplezésükhöz vezet. Azt mondhatná valaki, hogy ez mind szép, azonban a szállótolvaj nem lesz bolond mindenhol a saját nevében beiratkozni a szállodák vendégkönyvébe. Ezt tényleg nem is teszi. Az ilyen emberek, ha nem is mindig, de gyakran változtatják a nevüket. Egyet azonban nem. A nevük kezdőbetűit. Ezt a monogramjuk végett megtartják s így válik ez az összehasonlítások során árulójukká. A belga nemzeti csendőrség ostendei szárnyparancsnoka mondta el nekem, hogy a fürdőévad alatt az ostendei örs négy polgáriruhás altisztje mást sem tesz, mint reggeltől estig a szállodákban puhatol ezek után a jómadarak után. Mult év nyarán vagy nyolcvan ilyen gavallért szereltek le az ügyes csendőrök, még mielőtt a gazdag amerikai hölgyek ékszerdobozai ellen szőtt terveik a megvalósítás stádiumába juthattak volna.

A munkanélküliség hatása a gazdasági és társadalmi életre.

Írta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

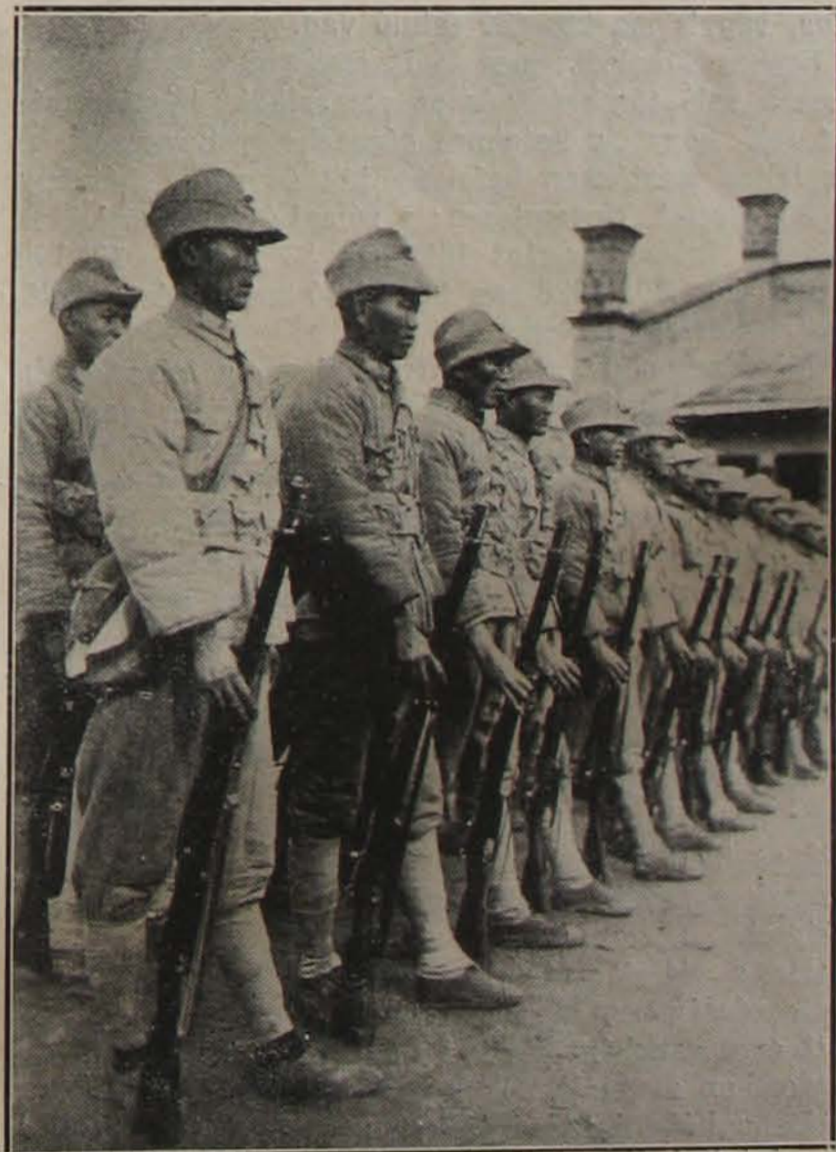
A munkanélküliség kérdése ma az egész világ közvéleményét mindennél jobban foglalkoztatja, ez az alfája s omegája mindennek. Érthetőleg felöleli az okok és okozatok oly hatalmas komplexumát, hogy azoknak minden oldalról való megvilágítása kötetekre terjedő lenne. Az ezzel való foglalkozás az összes kormányoknak, társadalmi egyesüléseknek és szaktekintélyeknek egyetlen és legfontosabb gondját képezi.

Nem kétséges, hogy ily arányú kérdés megvitatása itt részletes nem lehet és szerintem arra kell törekedjek, hogy előttünk ezt oly mértékben tárjam föl, mint amily mértékben a kérdésben tudomással és tájékozottsággal bírni köteleességünk.

Kézenfekvő, hogy elsősorban azt kell tárgyalni, mi az oka a nagy és mindinkább terjedő mozgalomnak?

Az okok taglalása előtt erre sommásan azzal kell felelni: a háború és annak legsúlyosabb maradványai: a békék által megbolygatott világrend.

A háború előtti időkben a nemzetek érdekszövetsége magával hozta a gazdasági élet több-kevesebb kiegyenlítetttségét, melynek felborulása oka volt a háborúnak is. Természetes volt, hogy minden politikai szövetség csírájában hordta a gazdasági érdekek védelmét is. A termelés értékesítése, a piacok biztosítása, a termények elhelyezése és kicserélése elsőrendű kérdés volt, hiszen egy ország gazdasági egyensúlyát csak a termelés és fogyasztás egyenes arányával lehetett és lehet fenntartani. Ez minden ország pénzügyi stabilizáltságának alapfeltétele.

Kínai katonák.

A távollét a mérsékelt szerelmet csökkenti, ám az erőt fokozza, miként a szél elfújja a méceszt s lánggra szítja a tüzet.

LA ROCHEFOUCAULD.

A háború alatt ezen gazdasági szövetségek nem működtek és a két nagy ellenfél egymás között nem folytathatott semmiféle együttműködést. Az egyes szövetségesek egymásra voltak utalva. Az ily egymásrálátalság természetesen már éreztette káros hatását, hiszen sem azt, amire szükség volt, sem annyit, amennyire szükség volt, nem állott módjukban sem termelni, sem beszerezni. Az ellenséges országokkal való kapcsolatok megszűnté hatalmas érvágást jelentett tehát, így az államok rákényszerültek, hogy elszigeteltségükben a szükségleteiket maguk állítsák elő és erre megfelelően berendezkedtek. Tették ezt annál nagyobb igyekezettel, mert nyilvánvaló volt a lét és nemlét kérdése.

Ennélfogva a gazdasági és ipari fejlettség nem a behozataltól függött, hanem a belső termeléstől. A belső piacok, a gazdasági berendezkedés keretei mindig jobban erősödtek és a helyi fogyasztásra rendezkedtek be.

A győztesek által diktált békék nemcsak a háború előtti és alatti gazdasági kapcsolatokat és berendezkedéseket semmisítették meg, de az egyes nemzetek területi egységének megbontásával azoknak belső piacait is. Nem volt tehát haszna semmi a háború alatt kiépített kereteknek. Hogy ez mily anyagi összeroppanásokat okozott, arra nem kell kitérni. Elég, ha a német szomorú inflációt és a mienket említem. A vállalkozási lehetőség és kedv, a hitelviszonyok, a pénz iránti bizalom meginogtak, amihez hozzájárult a hadisarcok elképzeltetlen nagysága.

A háború utáni idők egyik leghatalmasabb és kihatásaiban a legkárosabb megmozdulása volt Argentína és Amerika búzatermelési rendszere. Azzal az egész világ mezőgazdasági válságát idézték elő.

Mindkettő, fentebb említett ok mellett nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy Európának míg az 1780-as években 140 millió lakosa volt, addig 150 év múlva, vagyis ma kb. 480 millió van.

Ezeket túl pedig meg kell említsük, hogy a belső piacokra való törekvés és az amerikai búzakampány idézte elő, hogy oly hatalmas búzafeleslegek vannak, melyek teljes mértékben befolyásolják és pedig hátrányosan a helyzetet. Nevezetesen: a római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet szerint 1925-ben 33 millió, 1926-ban 53, 1927-ben 60, 1928-ban 90 millió métermázsa volt a világ búzatermésfeleslege.

Mindezen okok eredményezték, hogy a termelés és a fogyasztás közötti egyensúly megbomlott, a gazdasági élet beteg lett. A nagy termésfeleslegek a mezőgazdasági termények rossz értékesítési lehetőségeit eredményezték, ami hatással volt a vásárlási képességekre.

Megindult Amerika felől a termékek elhelyezésére, a piacok megszerzésére való törekvés. Ezt a harcot az nyeri, aki hatalmasabb eszközökkel és persze emellett olcsóbban árul. Aki a versenyt nem bírja: pusztul. Amint a nemzetek versenyében ez fennáll, ugyanaz van a kisemberek, kis üzleteknél is. Ha egy üzem, egy gazdaság így, ennek folytán elpusztul, az ott alkalmazott már munka nélkül s ennek folytán jövedelem nélkül maradt. Ezzel az illető vagy illetők vásárlási képessége csökken. Nemcsak a mezőgazdaságban, de az iparban is ugyanez a helyzet.

Ha a piacok elégtelensége miatt egy üzem, gyár vagy gazdaság nem prosperál, helyesebben, ha a verseny miatt arra van kényszerítve, hogy csökkentse az üzemét, az nyomban a munkanélkül maradtak számát növeli.

De a háború utáni idők e vészes betegségében előtérbe jutottak a gépek is, mint olyanok, melyeknek üzemben tartása kevesebbe kerül s mégis több a haszon,

mint a kézi munkaerővel. Akárhon nézünk körül, ugyan- ezt látjuk. Eppen úgy a háziasszonynál, ki villanygépeken főz és mos, mint a mezőgazdaságban, ahol a traktorok és aratógépek dolgoznak, stb.

Előtérbe jutott tehát az a törekvés, hogy a termelés minél olcsóbb legyen, amely törekvés azonban — sajnos — nem hozta magával a cikkek olcsóbbodását is feltétlenül. Az olcsóbb termelés eszközei: a gépek beállítása, ezáltal a munkáslétszám csökkentése, aztán a munkások racionálisabb kihasználása, többek között az úgynevezett futószalag és a Bedó-rendszer. Előbbi a 'szó értelmében egy szalag, mely a műhelyeken keresztül mozog és amelyen minden munkás, aki a szalag előtt áll, annyi munkát helyez rá vagy annyi részmunkát végez, amennyi rá ki van szabva. Ha elmulasztja, akkor az egész szalag megáll, mert az elmulasztott munkarész már hiányzik. Ez a munkás mindig ugyanazt végzi, tehát a legtökéletesebben végzi, ezáltal a legjobban van kihasználva. Ford a mestere ennek, akinek egyik műhelyében csak a nyersanyag van, az ötvenedikben pedig már a kész traktor.

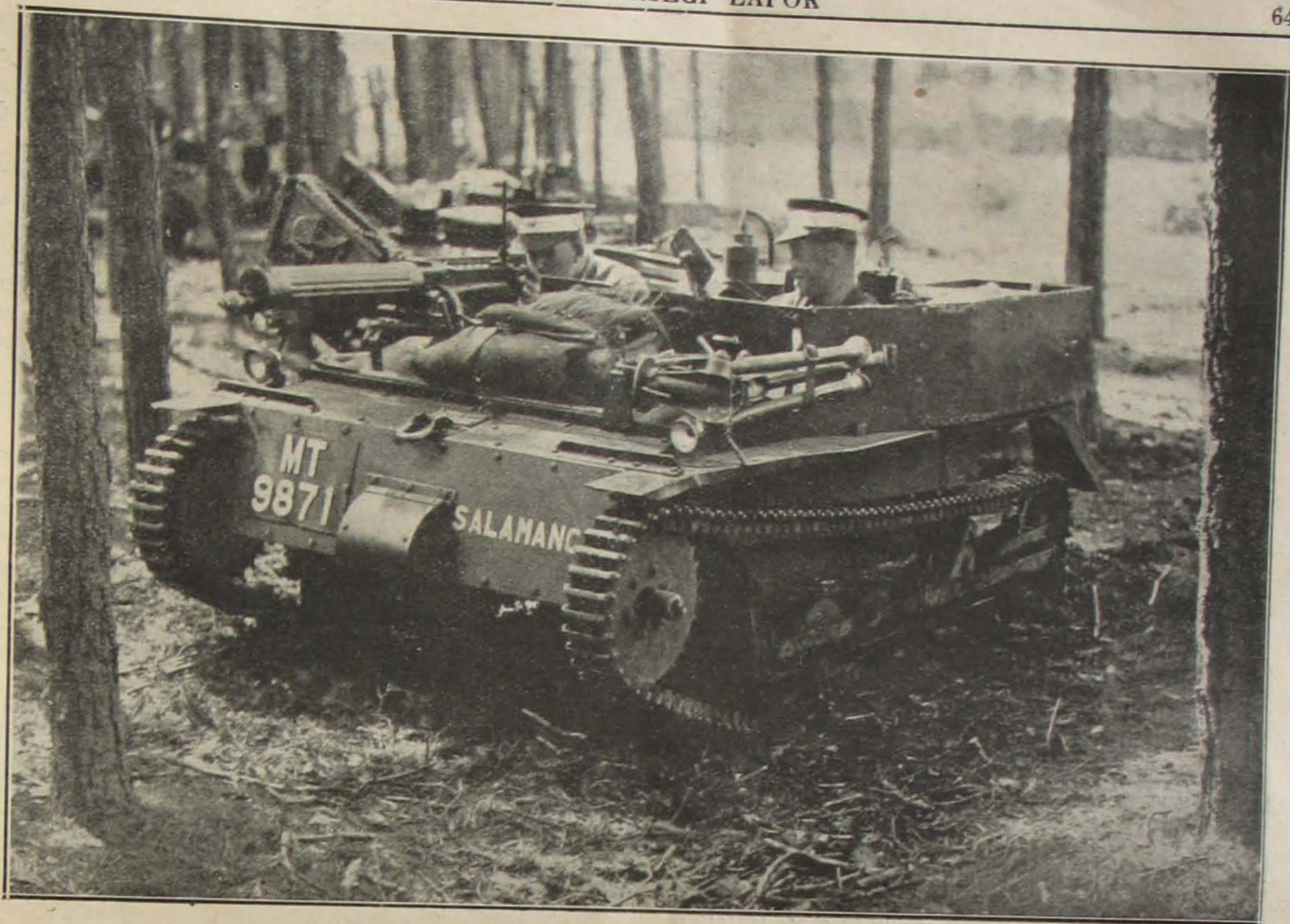
A Bedó-rendszer lényege az, hogy a munkásnak bizonyos munkát meghatározott legkisebb idő alatt el kell végezni. Ez természetesen ismét olcsóbbá teszi a termelést.

Ha most már Magyarország helyzetét tekintjük, az eddig elmondottak — mint okok, természetszerűleg itt is jelentkeznek hatásukban. Nem szabad azonban feledni, hogy hazánk a mezőgazdasági kivitelre van utalva, ez alkotja nemzeti gazdálkodásunk alapját. Mai földrajzi helyzetében annyira mezőgazdasági jellegű, hogy akár tetszik, akár nem, a mezőgazdasági kivitelre kell alapítani minden számvetést. Mindaddig, míg vasunk, szénünk, gumink, stb. nincs, nem válhat alapvető kérdéssé az iparfejlesztés kétségtelen jogosultságának kívánalma. Agrárállam részére valóban a föld az, melyen élni és halni kell. Olyan állam, mint a miénk is, melytől a békediktátumok megtagadták az iparfejlesztés lehetőségeit, a minden áldozat árán való iparfejlesztéssel sem tudja magát függetleníteni a külföldi behozataltól. Ezt az importot azzal kell fizetni, amink van s ezért igaz a magyar gazda panasza: Nem a búza olcsó, de a csizma drága.

De nem lehet elhelyezni terményeinket az amerikai verseny miatt s azon oknál fogva, mert minden állam ma arra törekszik, hogy önmaga lássa el a belső piacot termeléssel. Ha tehát nem lehet kivinni, nem lehet értékesíteni a mezőgazdasági terményeket, nincs ára azoknak. Itt az oka annak, hogy az ipari cikkek drágák és annak, hogy a gazda kénytelen maga a kezébe fogni az ekét, lemondani a munkásról, szolgáról, stb. Fizetnie kell az adót, a közterheket, élnie és ruházkodnia kell és be kell szerezni a gazdasághoz szükséges nyers és ipari termékeket és kénytelen alacsony áru búzájából fizetni azt.

A győztes államok a hadisarcokat, háború előtti és alatti adósságaikat könnyörtelenül behajjtják. Különösen Amerika és Franciaország. Erre az egyes államoknak azon eszközök állanak rendelkezésre, melyeket a termelés nyújt, vagyis az adók és az üzemek, gazdaságok, vállalatok jövedelmei. Nem jutnak ezek vissza a gazdasági élet vérkeringésébe, s így a seb nő. A szegénység terjed, azzal együtt a piacok felvevő képessége, ami viszont újból redukción jelent. Ez pedig újabb munkáskezdek tétlenségét jelenti.

Circulus vitiosus ez, önmagába visszatérő kóros folyamat, melynek lázjelensége az, hogy Amerikában kb. 8 millió, Németországban és Angliában kb. 3 millió és

Az angol hadsereg két csatár részére készült kis tankokkal kísérletezik.

nálunk kb. félmillió a munkanélküliek száma. Ha a családtagokat beszámítjuk, akkor kb. 30 százalékkal több a kenyérkerest nélkül maradtak száma.

A magyar mezőgazdasági termékeknek tehát nincs meg az ára, bár — ismétlem — szükségleteink háromnegyed részét ezzel fizetjük a külföldön. De ez a fizetési eszköz nem hozza meg azt a kamatot, mely a efektetett tőke után egészséges viszonyok között szükséges.

Ezen állapotoknak megváltoztatására irányul a magyar kormányelnöknek a nemrégiben különböző államokkal való tárgyalása.

Mindezekhez legyen szabad Európa két legfontosabb nemzetének, Francia- és Németországnak helyzetét röviden ismertetni.

Franciaország a háborúnak ránézve szerencsés kimenetele, államférfiainak kiválósága folytán ma Európa politikai és gazdasági hatalmassága. Az előbbi pozíciója érthető, de egyúttal nem választható el gazdasági helyzetétől. Ha nem is játszik annyira döntő szerepet itt az agrárkérdés, mégis nem kevésbé fontos. Hosszú évszázadok óta kiegyensúlyozott helyzetben van nála a mezőgazdasági s ipari termelés, valamint a fogyasztás is. Ma is 50 százalékot képvisel a mezőgazdasági termelés és a behozatal és kivitel kb. födi egymást. Amint említettem, ez az egészséges viszony az alapja a pénzügyi stabilizációnak s ezért van, hogy ott a munkanélküli kérdés még nem annyira akut, mint a többi államokban.

Ezzel szemben Németország rohamosan iparosodott és ezzel az arány megbomlott. Segített a bomlásban a világháború, a jóvátétel. Ha nézzük a statisztikát, azt látjuk, hogy míg a német császárság megalapításakor 64 százalék, addig ma csak 34 százalék a földműveléssel foglalkozó.

Ha ehhez hozzávesszük, hogy az egyes államok magas védővámokkal igyekeznek érdekeiket, helyesebben belső piacukat megvédeni és ha tekintjük, hogy az üzemek koncentrációjával és redukciójával, a termelés racionalizálásával, a munka nélkül maradtak általános leszegényedésével az egészségtelen viszony csak nőtt, akkor feleletet kapunk a világgazdasági krízis okairól.

Most térjünk rá, hogy mennyire befolyásolja a munkanélküliség a társadalmi jelenségeket és életet.

Kétségtelen jele annak elsősorban a bűnözés meg-növekedése. A vagyon elleni bűncselekmények szaporodása. Érthetőek azon rugók, melyek ezen cselekményeket kiváltják, létrehozzák. A napilapok rovatait tekintve és figyelemmel kísérve, számadatok nélkül is feleletet kapunk az állítás igazolására.

A másik nem kevésbé, sőt ennél fontosabb jelensége a munkanélküliségnek az, hogy az elszegényedett és támasz nélkül álló munkásréteg hajlamossá válik s részben már az is, a baloldali elemek agitációjára.

Továbbmenve, szembevetendő a házasságkötések számának csökkenése s a születések csökkenése is. Ezek már az erkölcsi felfogás témáját érintő jelenségek.

Az orosz bolsevikiek agitációja, a földalatti munka a munkanélküliek seregében sokkal intenzívebb eredményt tud elérni, mint a foglalkoztatott, sorsával többé-kevésbé megelégedett munkásnál. Az elégedetlen emberben könnyebben gyökeret ver az elhintett izgatás, hiszen érzékenyebb, de elhagyatottabbnak is érzi magát s szüntelen, szakadatlan izgatás folytán a segítség reményét véli felcsillanni abban. A támasz nélkül való, nehéz sorsban levő, sokszor, igen sokszor családját lerongyolva, éhezve látó ember lassan meginog s olyanra vetemedik, melyre egész-

séges viszonyok között sohasem — még csak nem is gondolt volna.

Az ifjú nemzedék az, amelyre ez az állapot a legveszélyesebben és legkárosabban hat. A mai fiatal generáció a háború alatt a harctéren levő családfő tekintélye, hatása nélkül nőtt fel, az akkor és a forradalom alatt lejátszódott események károsan hatottak rá, katona — Trianon jóvoltából — nem volt s hogy ez mit jelent, arra azt hiszem, nem kell kitérni. Erkölcsi neveltsége, a munka szeretete, a tekintély tisztelete idegen fogalmak előtte s most, mint munkanélküli, ezen erkölcsi felépítettséggel kell a világban állania és így szabadul bele a felforgatók keze közé, hol is minden ön- és tárgykritika nélkül veszi a dolgokat és cselekszik ennek megfelelően.

A kommunista agitációnak egyik sarkalatos tétele az erkölcs és istenfélelem kiölése a lelkekből. Nyilvánvaló, hogy könnyű az izgatás azok között, kikből ezt kiölni már nem kell. Ezekből szervezi az agitáció az eszme rohamélcsapatait. Fiatal, tetterős, elszánt, erkölcsi skrupulusok nélkül való, a munka szeretetében nem nevelkedett vagy abból kiesettekből.

De ha egy másik erkölcsi szempontból tekintjük romboló hatását a munkanélküliségnek, a nemzetszaporulat, a családi élet tisztasága terén, akkor is szomorú képet látunk.

A kereset nélkül álló és erre reményt nem találó fiatal ember előtt nagyon meggondolandó a házasságkötés és a már házas embernél, kinek családot kell eltartani, annál meg a fenntartás költségeinek előteremtési nehézségei, sokszor lehetetlen volta, súlyos befolyással van további életére e kereten belül. Előáll a törvénytelen viszony annak következményeivel, előáll a magzatgyilkosságok légiója s ezekkel egy szomorúan mérgező anyag jut az erkölcsi élet vérkeringésébe.

Ha most már valaki előtt e reménytelenségből nem látszik kiút, a bűnözésre pedig nem hajlandó, akkor egy további szomorú statisztika számadatai növekednek: az öngyilkosoké... Erről ismét csak nem kell bővebben szólni.

Mindezek után — úgy vélem. — ennek a végzetes bajnak az orvosszere csak az emberi lelkekben van. A belátásban, a gyűlölet csökkenésében, a szeretet erősödésében, melyek — Krisztusi tanok. Ezek adhatják csak meg a békéjét a megbontott világrendnek. Azt hiszem, ez csak akkor fog bekövetkezni, ha megadják a világ mai urai az Istennek azt, ami Istent illeti s a nemzeteknek azt, ami őket illeti: vérrel, küzdelmekkel szerzett régi területeiket...

Búcsúügyelet.

Írta: KOVÁCS SÁNDOR II. alhadnagy (Nagybajom).

A Szut. 48. és 49. §-át olvasgatva, megragadja figyelmemet a 329. pont első bekezdésében foglalt kitétel, hogy: „ha verekedőket másként szétválasztani nem lehet, a puská tusa vagy a kard markolata kivételesen ütésre vagy lökésre is használható”.

A régi „Ellenszegülési vezérfonal” című szolgálati könyv jutott eszembe, amely úgy intézkedett, hogy a verekedőket a járőrnek: „A törvény nevében csendet parancsolok!” szavakkal kellett a verekedés abbahagyására felszólítani. Ha a figyelmeztetésnek nem tettek eleget, akkor szuronyt szegezve kellett a tömeg közé menni, a verekedőket szétválasztani és a tömegeből kivezetni, ami természetesen nem mindig sikerült, mert a felhevült és több-

nyire ittas tömeg a felszólításnak rendszerint nem engedelmeskedett. Ebből következett, hogy a Szut.-nak ez a jelenlegi pontja az életben már előfordult esetek mérlegelése után, a bevált tapasztalatok alapján lett felvéve és megszővegezve.

Nekem is volt egy esetem, amikor korcsmahelyiségben verekedő tömeggel szemben a régi „vezérfonal” alapján kellett fellépnem. „A törvény nevében csendet parancsolok!” felszólítással természetesen én sem értem célt. A fegyver használatát a lehetőségig el akartam kerülni, ezért puskatusával teremtettem rendet, anélkül, hogy valakin csak testisértést is ejtettem volna. Az eset a következőképpen történt:

Mint őrsvezető 1898 február 1-én lettem kinevezve őrsparancsnoknak a zalaszántói őrsre.

Az őrs közbiztonsági viszonyai után érdeklődve, arról értesültem, hogy Alsó- és Felsőzsid község lakossága, dacára, hogy egyik községet a másiktól csak egy kis patak választja el, állandóan ellenséges viszonyban van; ritkán múlik el táncmulatság vagy búcsú anélkül, hogy egy-egy embert meg ne ölnének vagy legalábbis súlyosan meg ne sebesítenének.

Mindkét községet keletről szőlőhegy övezte, bor volt bőven, ami a virtust persze még fokozta.

Mindkét község külön tartott búcsút. Felsőzsiden előbb volt, mint Alsózsiden. Felsőzsiden aratás utáni időben tartották. Ugyanaznap volt búcsú az örskörletben Vindornyaszőllős községben is. Az őrsön csak négyen teljesítettünk szolgálatot. Két csendőrt Vindornyaszőllős községbe, magamat pedig Keceli Vendel derék, fiatal csendőrrel a veszélyesebb Felsőzsid községbe vezényeltem ki búcsúügyeletre.

Igaz, volt egy kerületi parancs, amely megengedte, hogy szükség esetén búcsúügyeletre a szomszédos őrsökről is lehetett kisegítésképpen járőrt kérni, de én olyan erősnek éreztem egy csendőrijárőrt, hogy annak egy egész község lakosságával szemben is eredményesen kell fellépnie, ha a szükség parancsolja. Ezért nem kértem kisegítő járőrt.

Az alsózsidi korcsmárosnak zeneengedélye nem volt, s nála nem is tartottak táncmulatságot. Éppen ezért veszélyesebb volt a helyzet, mert mindkét község fiatalsága egy helyen mulatott.

A csendőr-pihenőhely Alsózsidi déli végén, a szélső házban volt, a korcsmától és a táncmulatság helyétől elég távol. Azért nem is mentünk a pihenőszobába, hanem betértünk a bíró lakására, hogy szükség esetén kéznél legyünk. A községi bíró lakásán sok vendég volt és a bíró természetesen bennünket is szívesen látott volna. Asztalánál hellyel kínált, de nem fogadtam el. Ahelyett két széket kértem részünkre és az ablak közelében helyezkedtünk el, hogy az utcán járókelő közönséget is megfigyelhessük. A bíró azután még ennivalóval, itallal, sörrel és szivarral is kínált bennünket, mert volt bőven mindentől. Külön dobozban Virginia, Cuba-szivar és cigaretta. A fehér- és vörösbor, meg a sör hordóban volt csapraütve. Mi azonban semmit sem fogadtunk el. Láttam, hogy a bíró emiatt megsértődött, de azzal nyugtattam meg, hogy hazulról ebédre jöttünk, füstölni valónk is van, beláthatja hát, hogy nincs szükségünk semmire. Tréfásan megjegyeztem még, hogy majd ha megjön a mi zsidónk, akkor mi is kérünk. A mi zsidónk természetesen sohasem jött meg. Mivel esős idő volt, a szerelékünket törülgettük, amíg ők ettek-ittak.

Körülbelül egyórai tartózkodás után valaki erősen megzörgette az udvar feiőli ablakot és bekiáltott hogy a csendőrök azonnal jöjjenek, mert a korcsmában vereked-

nek. A bíróval együtt a korcsmához siettünk, de mire oda-
érkeztünk, már nem volt semmi zavargás, rendesen folyt
a táncmulatság. Beavatkozásra vagy fellépésre nem volt
szükség, így hát visszamentünk a bíró lakására.

A bíró ismét étellel, itallal kínált bennünket, mire
újából csak annyit mondtam, hogy még nem jött meg a
mi zsidónk. Nem telt el egy óra, az udvar felőli ablakot
valaki megint megzörgette és a csendőrököt hívta. Mi
újra megjelentünk a korcsmában, de beavatkozásra megint
csak nem került sor. Visszamentünk a bíró lakására.
Később, körülbelül egy óra múlva, az ablakot valaki megint
megzörgette s a járőr segítségét kérte. Erre a bíró azt
mondta, mi ne menjünk át, majd ő megnézi, hogy tény-
leg verekednek-e és ha igen, akkor majd szólni fog. A bíró
el is ment, mi pedig készen várakoztunk. Mintegy 15—20
perc múlva az udvar felől bekiáltottak, hogy azonnal jöj-
jenek a csendőrök, mert már a bírót is ütik. Erre tüstént
a korcsmához mentünk.

A korcsmába kétfelől lehetett bejutni: az utca felől, a
söntésen keresztül és az udvar felől, a konyhán át. Mi az
utca felől, a söntésen mentünk keresztül. A söntést az utca
felől magunk után bezártuk, hogy hátbatámadásnak elejét
vegyük. A korcsmahelyiségben nagy lármá és zűrzavar
volt. Ökölboszorult kezek, literes üvegek kalimpáltak a
levegőben. Három véres ember is volt már s a bíró a
szoba hátsó sarkába volt beszorítva. Ott szidalmazták és
osztogatták neki a pofonokat.

A járőrtársamnak meghagytam, hogy kövessen en-
gem s ne tőrjön meg maga körül senkit. A fejeket pedig
lehetőleg kímélje. Én aztán a korcsmaajtóba álltam és
erélyes hangon: „A törvény nevében csendet parancso-
lok!”-ot kiáltottam. Felszólításom azonban süket fülekre
talált. Rám sem figyelt senki, hanem tovább kiabáltak és
dulakodtak. Erre „rajtát” kiáltottam s a puska tusának
ütésre és lökésre való alkalmazásával sikerült a bíró kö-
zelében, a sarokban, a fal mellett védett helyet foglalni.
Onnan pedig a puska tusával alkalmazott további ütések
és lökések segítségével a korcsmából mindenkit eltávolí-
tottunk. A korcsmát lezárattam s a néptömeget felszólí-
tottam, hogy mindenki menjen haza, mert búcsúnak, mu-
latságnak vége. Mi a községi bíróval az utcán portyáz-
tunk s a távozó közönséget figyeltük. Az utca pillanatok
alatt üres és csendes lett.

Később láttam, hogy a korcsma konyhájában világos-
ság van. Odamentünk, a konyha tele volt fiatalsággal.
Felszólítottam őket a távozásra; egyesek tiltakoztak, de
aztán mégis csak eltávoztak. Utánuk mentünk az utcára
s ellenőriztük őket, hogy hazamennek-e.

Másnap a nyomozást bevezettük, de panaszosként,
illetve sértettként csak a bíró jelentkezett. Azért három
egyént a bíróval szemben elkövetett hatósági közeg elleni
vétségért, a többi verekedőt pedig nyilvános verekedésért
jelentettük fel. Ezzel a felsőzsidai búcsú befejezést nyert.

A búcsú után telt-múlt az idő, de Zsid községben
verekezés nem történt.

Alsózsiden a búcsú emlékezésem szerint október vé-
gén vagy november elején volt, mikor már az újbor meg-
forrt. Ekkor már megint volt, ami a zsidai virtusnak
gyújtótűzet adjon.

A búcsú előtti napon, szombaton délután, a zalaszán-
tói plébános azzal kéretett magához, hogy sürgős és fon-
tos ügyben szeretne velem beszélni. A plébánosnál meg-
jelenve, a következőket közölte velem: Az alsózsidai espe-
res megkérte, mondja meg nekem, jóindulattal kér, hogy
holnap ne menjünk Zsidre, mert a zsidiek összeesküdtek,
holnap ne menjünk Zsidre, mert a zsidiek összeesküdtek,
hogy a búcsúügyeletre megjelenő csendőrököt lemészárol-

ják. Bosszút akarnak állni azért a nagy szegényért, hogy
a felsőzsidai búcsú alkalmával két csendőr széjjelzavarta
őket a korcsmából s a táncmulatságot beszüntetve, nem
engedték őket mulatni. Az esperes nevében ő maga is na-
gyon kért, ne menjünk el a búcsúra, mert a helyzet —
ismerve a zsidai nép vérengző természetét — nagyon ve-
szélyes lesz.

Én a mondottakat megköszönve, mosolyogva tudomá-
sul vettem azzal, hogy lemészárlásunkból semmi sem lesz,
mert tmi is ott leszünk. Sőt, mondtam, ha nem akartam
volna is eljönni, most már erre a hírre feltétlenül elme-
gyek, hadd lássam azokat a legényeket, hányan vannak?

Ugyanaznap az estéli órákban gróf Festeticsnek
Zalaszántón lakó kasznárja is felkeresett azzal, hogy fon-
tos és sürgős ügyben óhajt velem beszélni. Előadta, hogy
most jött meg a vállusi főerdésztől, aki azt üzenté, hogy
nagyon kér, holnap ne menjünk el Zsidre, a búcsúra, mert
mindkét Zsid lakossága összeesküdütt, hogy a búcsún
megjelenő csendőrököt agyonverik, bármennyi véráldo-
zatba fog is kerülni. A főerdész kért, szívleljem meg jó-
indulatú üzenetét és ne menjünk el a búcsúra. Ő ismeri
a zsidai nép bosszúálló és vérengző természetét, azok képe-
sek lesznek a tervüket meg is valósítani. A kasznárnak
és főerdésznek a jóindulatát szintén megköszöntem és
mosolyogva ugyanazt mondtam, amit a plébánosnak.

Otthon, az örsön, mindhárom csendőrrel azzal közöl-
tem az üzeneteket, hogy módomban állna a kerületi pa-
rancs értelmében a szomszédos örsökről kiegészítő járőröket
kérni, de most már azért sem kérek, mert a zsidai nép ki-
nevetne bennünket. Azt mondanák, hogy egyedül nem
mertünk a búcsújukon megjelenni, azt a szegényt pedig,
hogy minket a lakosság kinevessen, nem tudám elviselni.

Vasárnap délután 2 órától mind a négyünket szük-
ségig kivezényeltem Zsidre, búcsúügyeletre és fejenként
20—20 darab tartaléktöltényt osztottam ki. Elindulva,
járőrtársaimat kioktattam, hogy fontos a hidegvér, sem-
mitől sem szabad megijedni, egymástól el ne váljunk, egy
csepp italt senkitől el ne fogadjunk, csak reám vigyázza-
nak s a parancsomat gyorsan teljesítsék. Ha a korcsma-
udvarba vagy a korcsmába megyünk, a fal mellett gyor-
san álljunk fel, hogy a hátunk fedezve legyen s észrevét-
lenül meg ne támadhassanak; félelmet, idegességet ne
mutassanak.

Először Felsőzsidai községbe érkeztünk. Egyenesen a
bíró lakására mentünk. A bírót felkértem, hogy két meg-
bízható előljárót rendeljen ki. A megérkezett előljárókat
teendőikre szintén kioktattam, hogy ők a bíróval együtt
állandóan a korcsmaudvarban tartózkodjanak, mi a pihenő-
szobában leszünk. Ha a legkisebb verekezés vagy csend-
háborítás fordul elő, egyikük azonnal jöjjön értünk, majd
mi rendet csinálunk. Azután a bíróval és az előljárókkal a
korcsma udvarába mentünk, ahol már javában folyt a
táncmulatság. A fal mellett felálltunk, a zenét leintettem,
az engedélyt megnéztem s megállapítottam, hogy éjfé-
l után 4 óráig érvényes. Azután néhány pillanatig szembe-
néztem a közönséggel. Néma csend volt.

A rendezőket figyelmeztettem, hogy ha legkisebb
összeszólalkozás vagy verekezés fordul elő, a mulatságot
azonnal beszüntetem.

Ezután a korcsma udvarából eltávoztunk és Alsózsid
községbe portyáztunk, ahol két korcsmában volt zene-
engedély és táncmulatság. Ott is ugyanúgy jártam el, mint
Felsőzsiden. Miután az utolsó korcsmaudvarból is eltá-
voztunk, a pihenőszobába tértünk.

Szép, napos, kellemes idő volt, az esperes lakása és
a községi jegyző hivatala előtt kellett elhaladnunk.

Legnagyobb meglepetésemre az intelligencia az utcán

várt bennünket kíváncsian. Ott volt az esperes, a körjegyző, a tanító, a zalaszántói körjegyző a fiával, a kasznár, a vállusi főerdész s az úri hölgyközönség. Az esperes ismét kért, hogy vigyázzunk és megismételte az összeküvésre vonatkozó értesülését. Megköszönve a jóakaratu figyelmeztetést, megnyugtattam őket, hogy legyenek nyugodtak, nem lesz baj. Azután a pihenőszobába mentünk, de természetesen nem szereltünk le, hanem úgy maradtunk felszerelve.

A nap már lenyugodott, a községben néma csend volt, de azért mi folyton figyeltünk. Az órát többször megnéztem. Kilenc, tíz, tizenegy óra is elmúlt, már kezdtünk türelmetlenkedni, hogy mi lesz, mi lehet az oka a néma csendnek. Még csak nem is dalolnak, nem hogy értünk jönne valaki, hogy verekszenek.

Már megúntuk a várakozást és a néma csendet, s tizenegy óra után elindultunk a községeket leportyázni, hogy az állapotokról meggyőződjünk. A legnagyobb meglepetésünkre a korcsmákat zárva találtuk, a lakásokban mindenütt koromsötétség, az utcán pedig a legnagyobb csend volt.

A nagy csendességben visszaportyáztunk a pihenőszobába. Azután felváltva megvacsoráztunk a táskafelemből. Éjfélután két óráig vártunk még, de még csak egy kiáltást sem lehetett hallani, olyan csendesség volt mindenütt.

Járőrtársaimnak megmagyaráztam, hogy nem bizoni a zsidó emberekben. Hátha azt gondolják, hogy elalszunk és váratlanul megtámadnak bennünket. Azért úgy intézkedtem, hogy két főből álló járőr két-kétórás felváltással, de felszerelve fog pihenni, egy járőr pedig a pihenőszoba körül portyázik. Egész éjjel nem történt semmi.

Hétfőn 8 óra után elindultunk, hogy bevonulunk az örsünkre.

Ismételt meglepetésünkre az intelligencia az utcán várt bennünket. Az esperes azzal fogadott, hogy már negyven év óta plébános Zsiden, de még nem múlt el búcsú nélkül, hogy véres verekedés ne történt volna. Azt nem tudta volna vele senki elhítenni, hogy Zsiden ilyen egyszerűen rendet lehessen csinálni. Szinte bámulatba ejti, hogy egész délután és egész éjjel még csak egy kiáltás sem hangzott el a községben. S hogy verekedés nem történt, valóságos isteni csoda. A mi érdekünk, — mondotta, — hogy a lakosságot meg tudtuk fékezni, azért kívánja, hogy az Isten igen sokáig éltesen és tartson meg bennünket, mint a testületnek érdemes tagjait.

Az elismerést és jókívánatokat megköszönve, nyugodt lelkiismerettel, kötelességünk teljesítésének tudatában vonultunk be az örsre.

Azután még 1900 január 31-éig voltam Zalaszántón örsparancsnok, de Zsid községében ez idő alatt többet sem testisértést, sem emberölést nem követtek el.

Alapjában véve nem nagy eset az egész. Talán az a legjelentősebb körülmény benne, hogy semmi sem történt. Aki a falusi magyar népet ismeri, az bizonyára nem vonja kétségbe, hogy a legényeknek komoly szándékuk volt minket megtámadni. Ha már előzetesen készültek rá, annál inkább tartani kellett attól, amikor már félig ittas volt az egész falu. Nem a magam személyének tulajdonítom azt, hogy a támadás nem történt meg, hanem annak a körülménynek, hogy a fenyegetésektől nem ijedtünk meg s ezt nyilvánosan is megmutattuk. Ha a legkisebb félelmet vették volna észre rajtunk, a tekintélyünknek egyszersmindenkorra vége lett volna, s a fegyverhasználatot is aligha kerültük volna el. Így azonban nem volt szükségünk egyébre, mint a kakastoll tekintélyének átba vetésére s az máris megoltalmazott minket.

A bélhurut.

Talán nincs is olyan ember, aki ezen a betegségen életében többször is át ne esett volna. Különösen a gyermekkor az, amely igen sokszor kénytelen ezzel a bajjal megküzdeni. A csecsemőkorban pedig egyenesen életveszélyes s mint már előzőleg is hallottuk, a legtöbb csecsemő halálának a bélhurut az oka. A felnőtt ember természetesen könnyebben tud megküzdeni a bajjal. Innen van az, hogy a legtöbben nem is tekintik betegségnek a bélhurutot, annál inkább, mert a gyermekkori ilyen bajokra senki sem emlékezik már vissza.

A bélhurut is főleg a nyári évszaknak a megbetegedése, mert a fertőzött ételekkel való táplálkozás és sok különféle vizek ivása ekkor a legkönnyebb és így a leggyakoribb is. Egyébként összegezve, a következő dolgok idézhetik elő a bélhurutot:

1. *Túláságosan bőséges táplálkozás*, amikor a szokatlanul nagymennyiségű étellel a béltartalom nem tud megbirkózni, nem tudja azt feldolgozni, aminek következménye a feldolgozásra, a megemésztésre nem kerülhető ételek gyors rothadása. A rothadáskor keletkező mérgek (toxinok) általános megbetegedésre — lázra, főfájásra stb. — vezetnek s ugyanakkor a bél falán is gyulladást okoznak. Különösen veszedelmes a szénhidrátokkal (tészta, kenyér, cukrok) való túlbő étkezés. A gyermekek például igen sokszor a sok cukorral és egyéb édességekkel rontják el a gyomrukat, a beleiket.

2. *A fertőzött ételek közül* leggyakoribbak a gyümölcsök, amelyek már a gyümölcsöt szedő egyén kezétől, vagy még inkább a piaci legyejtől fertőződnek meg. Ezért nem lehet soha eléggé hangsúlyozni, hogy különösen a piacon vásárolt, de a másféle gyümölcsöt is az elfogyasztás előtt okvetlen jól meg kell mosni. Fontos tudni, hogy a fertőzéses eredetű bélhurutok mindig elég magas lázzal járnak, míg a többi bélhurut alig jár hőemelkedéssel.

3. *Romlott ételek.* A nyári melegben az ételek rothadása — rothadása — igen gyorsan bekövetkezik. Az életveszélyes húsmérgezések, gombamérgezések majdnem mind nyáron szoktak előfordulni. Különösen fel kell hívni a figyelmet a nem füstölt kolbászfélékre, a vért is tartalmazó húsetelneműekre, amelyek nyáron igen gyorsan rothadnak. Veszélyes éppen ezért a disznósajt nyári fogyasztása, amelyben elég sok könnyen rothadó vér van. Másik, nyáron igen veszélyesnek mondható étel pl. az ú. n. párisi kolbász (parizer), amely nedves és különben is könnyen rothadó húsneműekből áll. Ha pl. ezek az anyagok (disznósajt, párisi kolbász, nem füstölt egyéb kolbász stb.) jégen állanak, akkor megvásárlásuk alkalmával mindig teljesen frissnek, jónak látszanak, mert félig meg vannak fagyva, ami még az esetleges szagot is teljesen eltüntetheti. Azonban pár órás állás után — amikor átmelegszenek — hirtelen és gyorsan rothadásnak indulnak. Az így keletkező rossz szagot és ízt most a jég helyett a bennük levő erős fűszerek segítenek leplezni.

4. Az erős hashajtók alkalmazása vagy gyengébb hashajtó állandó felesleges használata szintén bélhurutra vezethet. Itt kell felemlítenem azt a nagy lesóványodási mániát, amelynek a mai nők a kultiválói. A legtöbb és hozzá a barátnők bosszantására rohamosan lesóványodni akaró nő erős hashajtót használ, aminek a vége mesterségesen előidézett bélhurut és annak következményei lehetnek.

5. Egyik, bár sokkal ritkább bélhurutot okozó körülmény a megfázás, a meghülés, hideg italok hirtelen fogyasztása. Itt említem meg azt a veszélyt is, amit a fagyaltnak nagy darabban való lenyelése okozhat. Az egymásután többször darabokban lenyelt fagyalt beesésekor a gyomorfal azon a helyen, ahol a jéghideg fagyalt hirtelen éri, görcsösen — mintegy védekezésül — ráncokba ugrik össze. Ezek a többszöri, egyre ismétlődő görcsös gyomorfalráncosodások igen apró kis repedéseket okoznak a gyomorfalban, amely repedések viszont igen apró vérzésekre is vezetnek. Mindnyájan éreztük már egyszer fagyaltnyelés közben azt a hirtelen fellépő gyomorgörcsöt, gyomorcsavarást egy-két pillanatig. A baj nem a vérzésben, hanem abban van, hogy ezek a kis sebzések gyomorfekély kiindulópontjai lehetnek, mert a sebzett helyen a gyomor nedv emészteti, roncsolni tudja a gyomorfalat. Hogy csilapíthatatlan hányásnál, vagy gyomorvérzésnél az orvosok éppen jeget nyeletnek a beteggel, ez igaz. De ilyenkor csak a már meglevő nagyobbik bajt akarják egy esetleges (tehát nem egészen biztos) kisebbik baj segélyével eltüntetni, mert hiszen nem mindenki fog fekélyt kapni emiatt.

6. Nagyon sokszor marad vissza bizonyos fertőző betegségek után is súlyos bélhurut, amely olyan súlyos is lehet, hogy a fertőző betegségtől megszabadult beteg utólag az egyre sorvasztó bélhurutban pusztul el.

A bélhurut tulajdonképpen a vékonybelek megbetegedése. Rendszerint igen hirtelen szokott fellépni. Megelőzőleg azonban egyes körülmények előre jelzik a jövetelét. Ilyenek: émelygés, felbőfögés, étvágytalanság, gyomornyomás, kellemetlen szájszag és szájíz. Mindezek együttesen általános levertséggel, gyengeség érzésével, főfájással, szédüléssel is járnak. Majd később fájdalmas hasgörcsök, kólikák lépnek fel. A beteg meggörbülve ül vagy jár. A hasnak a megtapintása, nyomása különösen a baloldalon fájdalmas.

Ha a gyulladás a gyomorra is kiterjed, akkor gyomortáji fájdalmak, gyomornyomás, esetleg hányás is kinnozzák a beteget. Ha pedig a gyomor folytatását képező nyombél (duodenum) is megbetegszik, akkor a bélfal ráncjai, a bél nyálkahártyája annyira megduzzad, hogy az a kis kötötű nagyszű nyílás, amelyen át az epe itt a nyombélbe ömlik, bedagad, elzáródik és így az epe nem tud a nyombélbe jutni, tehát összegyülik az epehólyagban, ahonnan viszont a vérbe jutva, előnti az egész testét. Így jön létre a bélhurut okozta sárgaság, amely már életveszélyessé is válhat a sárgaság révén fellépő általános mérgezés miatt.

Ha pedig a bélhurut lefelé a vastagbelekre is átkerjed — ami a legtöbbször be is következik —, akkor a vastagbél is résztvesz a gyulladásban. A vastagbél megbetegedését pedig gyakori, kínzó, metsző érzéseket kiváltó görcsös székelési ingerek szokták kísérni. Ilyenkor a széklelet néha véres is lehet, ami viszont azt a látszatot kelti, hogy a beteg vérhasban szenved.

A bélbetegségek minden tünete közt a legismertebb és majdnem mindig jelenlevő tünet a hasmenés. A hasmenéses széklete nyákos, vizes, szabadszemmel is látható megemésztetlen ételmaradékokat tartalmaz. Minél több

benne a nyák, annál nagyobbfokú a mindig nehezen gyógyuló vastagbélhurut. Ha a hasmenés igen gyakori — napjában 20—25 — és még hányások is kísérik, akkor „hazai kolerá”-nak is szokták nevezni. A hasmenés mindig nagy folyadékvesztéssel jár és ez gyengíti le legjobban a beteget; ez elsősorban nagyfokú szomjúságérzetet (vérbesűrűsödés miatt) és vizeletbesűrűsödést okoz.

Ha a hasmenés igen súlyos, vagy pedig kevésbé súlyos ugyan, de sokáig tart, a szervezet elpusztítására is vezethet. Az esetleges halált ilyenkor különböző körülmények együttes összejátszása okozza. Így elsősorban sokkal nagyobb a hasmenés okozta táplálék elvesztése, mint a pótlása, vagyis fokozott éhezés áll fenn. A vízvesztés miatt besűrűsödött és igen kevés táplálékot szállító vér rossz keringése következtében a szövetek kiszáradnak, elfonnyadnak, mint a vizet nem kapó növények. Ezenkívül nemcsak folyadék-, táplálékhiányban, hanem sóhiányban is szenved a szervezet, a sóhiány pedig rohamosan életképtelenné teszi a sejteket. Mindezen bajok tetejében ott vannak a bélben a rothadás következtében egyre jobban és jobban termelődő bacillusok, amelyek részben maguk, részben az általuk termelt mérgek révén szintén állandóan támadják, pusztítják a szervezetet. A hasmenések által okozott ennyi bajhoz járul végül az a körülmény, hogy az úgy is kiszáradt, elgyöngült, kiéhezett test a belekből alig, vagy egyáltalában nem kap táplálékot és így saját magát, a saját anyagát emészt fel, mert csak így tudja fenntartani ideig-óráig az életműködést.

Itt kell megemlékezni a hasmenések egyik olyan fajtájáról, amely egyáltalában nem szokott veszélyes lenni és amelyet igen könnyű azonnal is megszüntetni. Van ugyanis sok olyan ember, aki bizonyos ételek vagy italok elfogyasztása után minden esetben alapos hasmenést kap. Így pl. van, aki a tojásfehérjétől, tejtől, sajtól stb. hasmenést kap. Olyan állapot ez, mint mikor valaki pl. eper, narancs, szárdína stb. után csalánkiütést kap. Ilyenkor minden esetben (csalánkiütésnél is!) azonnal hashajtót (karlsbadi só, keserűvíz) kell bevenni. Ahogy a bajt okozó táplálék eltávozik a belekből, rögtön megszűnik a hasmenés is.

Külön meg kell még emlékezni a gyermekek, de különösen a csecsemők bélhurutjáról, illetve hasmenéséről, akik rendkívül érzékenyek ezzel a náluk sokszor halált is okozó betegséggel szemben. A csecsemők, gyermekek majdnem mindig nyáron kapják meg a bélhurutot. Különösen azok a csecsemők, akiket mesterségesen táplálnak, vagy akit már vegyes táplálékra (szoptatás és etetés) fogtak. Ezeknek az apróságoknak a belei a baktériumok kedvenc helyei, ahol mérgező hatásukat könnyen és nagy mértékben ki tudják fejteni. A bélhurutos gyermek a nagy vízvesztés miatt rohamos gyorsasággal esik össze, szinte órák alatt összetöpörödött, ráncos öreggő lesz és aggasztóan sürű arckifejezést kap. Rendszeresen még hörghurut, tüdőgyulladás is társul a bajhoz. Ha pedig az eleinte heveny bélhurutot megussza is, a krónikussá vált hasmenések teszik kritikussá az életét. Némelyik csecsemő akkor is megkapja a bélhurutot, ha csak anyatejen él. Ennek legtöbbször az az oka, hogy túlsokat és rendszertelenül szoptatják. A sok tejet nem tudja megemésztetni, a fölös anyag rothadni, erjedni kezd és kész a bélhurut.

Ha a heveny bélhurutot elhanyagoljuk, nem kezeljük, hanem magára hagyjuk, hogy majd magától is elmúlik, akkor krónikussá (idültté) lesz, amely rendszeren mint hosszú időken át húzódó vastagbélhurut, okozhat súlyos kellemetlenséget, főleg azoknál, akik egyébként is pl. vérszegénységben, tuberkulózisban stb. szenvednek.

Úgy az ó-, mint a középkorban, sőt egyideig az újkorban is a legbiztosabban ölé méreg volt az arzén. Mivel az arzén szintelen, szagtalan és íztelen, ezért előszeretettel használták a régi világban gyilkosságokra. Amióta azonban a laboratóriumok még a milligrammok ezredrészeit — hozzá még évek múlva is — teljes biztossággal ki tudják mutatni (pl. évek múlva a kiásott hullákban is), azóta az arzénnel való gyilkolást már csak a műveletlen, tudatlan emberek használják. A *Csendőrségi Lapok* hosszú cikksorozatban nagyszerűen ismertette a tiszazugi férjgyilkos asszonyok gonosztetteit, amelyeket ezek a némberek szintén arzénnel követtek el. Ugyanakkor azt is olvashattuk, hogy a halottkém, sőt az orvos is a legtöbb esetben a kolerahoz hasonló súlyos bélfurutokat állapított meg a halál okául. Nem, mintha az ottani orvosi eljárással azonosítani akarnám magamat, de az orvos legalább eleinte mégsem gondolhatott akkora gonosztetre és így csakis a tényleg meglévő súlyos bélfurut volt az egyetlen elfogadható halál ok, azért, mert az arzénmérgezés teljesen utánozza a súlyos bélfurut összes tüneteit. A nyomozó csendőrség ezek ismerete után a tiszazugi esetekhez hasonló gyanus ügyekben, főleg falukban, bizonyosan rögtön gondolni fog a súlyos bélfurutot annyira utánzó arzénmérgezésre.

Mivel a bélfurutban szenvedő beteghez rendszeren nem igen szoktak orvost hívni, hanem rábízzák azt az önmagától való gyógyulásra, azért lássuk ennek a mindennapi, de — hangsúlyozom — könnyen veszélyessé válható betegségnek olyan gyógyítását, amely nagyrészt háziilag is elérhető.

1. Legelső és legfontosabb dolog minden bélfurutnál, hasmenésnél, hogy a belekben levő, a bélfurutot, a hasmenést okozó anyagokat onnan eltávolítsuk, mert hiszen amíg ezek az anyagok bent vannak, addig nem javulás, hanem ellenkezőleg, állandó rosszabbodás várható. Tehát az első dolgunk ne a hasmenés elállítására, hanem ellenkezőleg az alapos hashajtás, kitisztítás legyen. Vegyünk csak egy gyakori példát, pl. a gombamérgezést. A bolond-, mérgeggombát megevő ember a legtöbbször azért menekül meg a haláltól, mert vagy már a gyomrából kihányja a mérgező anyagot, vagy pedig a nagy fokban meginduló hasmenés távolítja el azt a belekből és így nincs ideje a méregnek a felszívódásra, a beteg pedig kisebb-nagyobb bélfurutal megússza a mérgezést. Ha azonban az ilyen gombamérgezett egyénnél a hasmenés ellen dolgoznánk, tehát pl. erős teával, feketekávéval, vagy ópiummal megállítanók a hasmenést, akkor a mérgező anyagok a belekben maradnának és felszívódva, biztos halált okoznának. Ezért kell tehát minden hasmenésnél, bélfurutnál előbb hashajtót adni. Hashajtóul legjobb az enyhén ható ricinusolaj. Felnőtteknek 1—2 evőkanállal, kisgyerekeknek 1—2 kávéskanállal. De éppen olyan jó a Hunyadi János keserűvíz is. Ha azonban valami fertőzésre gyanakszunk (tifusz, vérhas, hús- és gombamérgezés, stb.), akkor legjobb a *calomel-porból* 0.30—0.40 grammot bevenni (gyereknél 0.05—0.10 gr.). A *calomel* ugyanis nemcsak hashajtó, hanem egyúttal erős dezinficiáló szer is (higany). Azoknak, akik a bélfurut mellett sárgaságban is szenvednek, karlsbadi sót kell hashajtóul bevenniük azért, mert itt nemcsak egyszer, hanem esetleg napokon-heteken át is kell a karlsbadi sót szedni. Az első napon 1—2 evőkanálnyi karlsbadi sót kell feloldani langyos vízben s azt meginni, azután pedig minden reggel egy kávéskanálnyit kell ugyanúgy bevenni. Erre a sárgaság is rohamosan javul.

2. Ha a hashajtó hatására a székürülés szagtalaná lesz, akkor már eltávoztak a káros anyagok. Ekkor az ellenkezőre, a hasmenés megállítására térünk át. Vagyis most már hasmenés elleni szereket kell szedni. E célra bárhol,

bármikor rendelkezésre áll a szívet is erősítő, elevenséget kölcsönző feketekávé konyakkal és igen kevés, vagy semmi cukorral. A feketén kívül jó forró és erős konyakos, citromos teákat kell napjában többször inni. Közben gyógyszerre is szükség lehet. Ilyenkor igen jó az ópium, amely pár órán belül megállítja a hasmenést. Igen sokan rosszul használják az ópiumot. Ugyanis, ha az ópiumból sokat veszünk be, pl. naponta háromszor-négyszer 20—30 cseppet, akkor ez egyrészt mérgező is lehet, másrészt pedig ellenkezőleg éppen hashajtóvá lesz azért, mert a sok ópium már bélfurulást okoz. Hasmenés ellen tehát az ópiumból napjában háromszor csak 10—15 cseppet szabad bevenni. Igen jó hasmenés elleni szer még a *tannalbin* nevű por, napjában háromszor fél-fél gramm. Vagy az igen olcsó, de kitűnően ható *bolus alba* nevű por, naponta háromszor egy-egy gyermekkanálnyit vízben elkeverve bevenni.

3. Az ágyban fekvő bélfurutos beteg hasára meleg ruhákat, fedőket vagy thermofort kell rakni, mert a meleg eltünteti a fájdalmakat.

4. Mit szabad és mikor szabad enni a bélfurutban szenvedőknek? Az első napon, tehát a hashajtás napjában böjtölni kell. Azonban szomjúság csillapítására gyakori szájöblögetéseket kell végezni és jó meleg, igen kevés, vagy egyáltalában nem is cukrozott citromos teákat kell inni. Súlyos esetekben két napon át csak ilyen teával szabad élni. A második, esetleg a harmadik napon már tea, feketekávé konyakkal, kakaókávé is ehető. Ugyancsak jó már a második, illetve harmadik napon tojáslevest adni egyszer délelőtt, egyszer délután. (Tojásleves: egy tojásfehérje összekeverendő $\frac{1}{4}$ liter vízzel, aztán felfőzni, főzés után egy kanál konyak jön bele). Egy másik igen jó leves a vérhasnál említett módon készíthető Gerlóczy-féle vajleves. (*Csendőrségi Lapok* 17. sz. 1931 június 10.) A tejet a betegek rosszul türik, azért ne is erőltessük. A harmadik, negyedik naptól kezdve már rizs, dara, tejbenkása, erőleves, főtt tészta is adható. Apróra vágott fehér hús csak a hatodik napon ehető. Főzelékektől azonban — ezt jól jegyezzük meg — 10—12 napig okvetlen tartózkodni kell. Ha így járunk el végig, akkor minden következmény nélkül meggyógyul a bélfurut.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

CSENDŐR LEKSZIKON.

140. kérdés. Egy határszéli községben betöréses lopást követnek el. A gyanúsítottak a lopott holmikkal elszakított területre szöknek. Felkérheti-e az örs az elszakított területen levő illetékes örsöt arra, hogy a gyanúsítottakat fogja el, a bűnjeleket biztosítsa, vegyen fel ujjlenyomatot a gyanúsítottokról és küldje meg a megkereső magyar örsnek?

Válasz. A Csüsz. I. 21. pontja azt rendeli, hogy idegen hatóságokkal, szervekkel stb. csak a belügy-, illetve külügyminiszter útján szabad levelezni. Örsparancsnokságok tehát elvben nem jogosultak arra, hogy idegen államok örseivel közvetlenül levelezzenek. Ilyen elvi rendelkezéseket tartalmaznak egyébként az 1921. évi 16. számú Rendelet Közlönyben közzétett 6080. eln. B. számú és az 1926. évi 9. számú Honvédségi

Közlönyben közzétett 436. elns. 1926. számú honvédelmi miniszteri rendeletek is.

Volt egy belügyminiszteri rendelet (1922. évi november hó 2-án kelt 208.641—VI. c. 1922.), amely megengedte, hogy az ország határszélein, vagy annak közelében elhelyezett csendőrörsök közönséges bűncselekmények nyomozásánál a szomszédos állam határszéli őrsével közvetlenül érintkezzenek, ezt a rendeletet azonban az 1927 szeptember 1-ével életbelépett Csüsz. fentebb hivatkozott I. 21. pontja hatályon kívül helyezte.

A belügyminisztériumnak elvben nincs kifogása az ellen, hogy rendkívül sürgős nyomozási ügyekben a határszéli magyar csendőrörsök a szomszédos állam határszéli csendőr-örseivel közvetlenül levelezzenek, de ezt csak azokkal a szomszédos államokkal szemben lehet megengedni, amelyek a saját csendőrségüknek szintén hasonló rendelkezést adnak ki, vagyis viszonyosság alapján. Ilyen irányban a külügyminisztérium a szomszédos államokkal tárgyalásokat folytat. Jelenleg a helyzet az, hogy a közvetlen érintkezés csak az osztrák határszéli őrsökkel van megengedve, miután az osztrák szövetségi kancellári hivatal (belügy) 1923 június 20-án kelt és a bécsi országos csendőrparancsnoksághoz intézett 26.993. Abt. 15 számú rendeletével ugyanezt a magyar határszélen elhelyezett osztrák csendőrörsöknek is megengedte. A többi három szomszédos állam, nevezetesen Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia őrsével tehát mindaddig, amíg ilyen irányban megegyezés nem létesül, közvetlenül levelezni nem szabad. Ez természetesen nem zárja ki azt, hogy pl. a határszélen elkövetett nagyobb szabású közönséges bűncselekményről a magyar őrs a szomszédos állam határszéli őrsét magánúton (pl. üzenet útján) értesíthesse, a szükséges intézkedéseket azonban a szomszédos idegen őrs a saját előírásai szerint teszi meg.

Politikai természetű vagy vonatkozású bűncselekmények ügyében idegen állam csendőrörsével semmiképpen sem szabad érintkezni, úgyszintén nem szabad elfogott egyéneket vagy őrizetbe vett bűnjeleket külföldi őrsnek önkormányzatán átadni.

Az osztrák határszéli őrsökkel is csak közönséges bűncselekmények esetében és akkor szabad közvetlenül levelezni, ha a megszőkött gyanúsítottat el kell tognni, a magyar hatóságok intézkedéséig fogva kell tartani, továbbá, ha elfogott egyének személynazonosságát kell megállapítani és végül, ha fontos bűnjeleket kell őrizetbe venni.

Ha valamelyik őrshez olyan külföldi (csehszlovák, román, jugoszláv) csendőrörstől érkezik megkeresés, amellyel a viszonyosság nem áll fenn, azt az őrs elintézés nélkül terjessze fel az illetékes kir. ügyészséghez, a továbbiakban pedig az ügyészség felhívása szerint járjon el.

Azoknak a szomszédos államoknak az őrsével, amelyekkel a viszonyosság fennáll (ezt a belügyminisztérium esetről-esetre közli), saját őrsaink a Szut. 456. pontja alapján érintkezhetnek.

141. kérdés. A Szut. 299. pontjának 2. bekezdése megemlíti azt az esetet, amikor előzetes letartóztatás halaszthatatlan fogantatására van szükség, amire azonban a csendőrnek nincs joga. A Szut. értelmében ilyenkor annak fogantatására a községi elöljáróságot kell felkérni. Mikor fordulhat elő ilyen eset?

Válasz. Ami az előzetes letartóztatás kérdését illeti, a Szut. idézett rendelkezésére a gyakorlatban valószínűleg nem igen fog sor kerülni. Ha ugyanis a csendőr az előzetes letartóztatás jogalapját fennforogni látja, jogában áll a Szut. 312. pontja értelmében az illetőt elfogni s az előzetes letartóztatás elrendelése végett az illetékes bíróság elé állítani. Feltehető azonban olyan eset, hogy a csendőr a gyanúsítottat elfogta, de valamilyen közbejött akadály (pl. árvíz) miatt nem tudja a kir. ügyészségnek átadni. Minthogy pedig a bűnvádi perrendtartás szerint elvileg törvénytelen dolog valakit elfogott állapotban tartani hosszabb (24 órát meghaladó) időn át anélkül, hogy az előzetes letartóztatás kérdésében bírói határozat lenne, a Szut. meg akarja óvni a törvényesség elvét s ilyen esetre kötelezi a csendőrt, hogy az előzetes letartóztatás kérdésében a rendőri hatóságtól kérjen határozatot, mert halaszthatatlan szükségesség esetén a rendőri hatóság jogosult előzetes letartóztatást elrendelni. Ha a rendőri hatóság az előzetes letartóztatást elrendelte, a gyanúsítottat 3 napon belül a vizsgálóbíró vagy járásbíró elé kell állítani. Ennek a 3 napnak a nyomozás szempontjából nagy jelentősége lehet, mert most már a törvénytelenség vádjával nélkül állhat a gyanúsított a csendőrség rendelkezésére.

Ez az értelme a Szut. 299. pontja 2. bekezdésének. Előzetes letartóztatást ugyanis a csendőr egyáltalában nem, de a rendőri hatóság is csak kivételes esetben rendelhet el. Igaz

ugyan, hogy pl. az állami rendőrség működési területén a gyakorlat odafejlődött, hogy az előzetes letartóztatást rendszert a rendőri hatóság rendeli el, míg a vizsgálóbíró már csak a fenntartás kérdésében határoz.

142. kérdés. Milyen bűncselekményt követ el az, aki a rádiórendelet (9557. K. M. 1927.) 6. §-a értelmében a m. kir. posta által lepecsételt dobozban tartott rádiókészüléket a pecsét eltávolításával önkényesen üzembe helyezi?

Válasz. Az illető elköveti a Btk. 360. §-ába ütköző zártörés vétségét, valamint a rádiórendelet 68. §-ának 1. pontjába ütköző rádióügyi kihágást is, mert engedélyezés alá tartozó berendezést engedély nélkül üzembe helyezett.

Az eljárás a vétség esetében a kir. járásbíró, a kihágás esetében a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntetőbíró hatáskörébe tartozik. A feljelentést azonban a fennforgó esetben a járásbírósnál kell megtenni, mert ennek, mint nagyobb hatáskörű bíróságnak, a kihágás elbírálására is hatásköre van az összefüggés miatt.

143. kérdés. Milyen bűncselekményt követ el a gépkocsivezető, aki a neki megállást intő csendőrrörnek nekihajjt, úgy, hogy a járőr csak gyors elugrással menekül meg az elgázolástól?

Válasz. A gépkocsivezető az 1914:XL. t.-c. 4. §-ának 2. bekezdésébe ütköző, hatósági közeg ellen való erőszak vétségét követte el, mert a hatóság közegét hivatása jogszerű gyakorlásában veszélyes fenyegetéssel akadályozta.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy rablási eset kiderítése.

Nyomozta: SZERENCSE PÉTER tiszthelyettes és a mocsai őrs legénysége.

Barát* József 26 éves mocsai földműves sokat hallott Amerikáról, az ottani könnyű meggazdagodásról, míg végre elhatározta, hogy maga is kimegy szerencsét próbálni.

Elhatározását csakhamar tett követte és 1902. év tavaszán kivitorlázott Amerikába, honnan csak 1911 október havában került haza, pár száz dollárral a zsebében.

Nagy esemény volt ez Mocsán. Barát az érdeklődés központjába került, annál is inkább, mert úton-útfélen eldicsekedett, hogy mennyi pénzt hozott magával.

Hazaérkezése napján sorra látogatta a rokonokat, jó ismerősöket, barátait, este pedig betért a Frankl-féle vendéglőbe, hol vidám poharazgatás mellett mesélte el amerikai élményeit. Pénzét nem titkolta, sőt elővette bugyellárisát s a sorba rakott dollárokat mutogatta. Elmondotta terveit is jövőjére nézve, hogy milyen házat fog csináltatni, mennyi földet fog venni. Közben a borosüvegek egymásután ürültek, úgyhogy a társaság emelkedett hangulatba kezdett jönni. Barát maga is erősen ittas állapotba került.

Zárórakor a kocsmáros a helyiséget kiürítette. Barát egyik rokonához igyekezett éjjeli szállásra, hova a templom mellett elvezető keskeny sikátoron keresztül kellett menni. Azonban rokonaihoz nem jutott el, mert másnap reggel a keskeny sikátorban vérbefagyva találták meg. Természetesen sokat mutogatott dollárjai és zsebórája nélkül.

A mocsai őrs a nyomozást azonnal bevezette, de a súlyosan sebesült sértett, aki az eset megtörténtekor erősen

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

ittas volt, semmi felvilágosítást sem tudott adni. A megtartott helyszíni szemle sem nyújtott semmiféle támpontot. Nyilvánvaló volt, hogy rablás történt, de a tettes kiletére vonatkozólag semmi adat nem volt.

Az őrök egyszerű gyanu alapján Haug Ferenc harangozót őrizetbe vette, aki este 21 órakor és reggel fél 5 órakor a templomba járt harangozni s akiről ezért az őrök úgy vélekedett, hogy neki volt legjobb alkalma a bűncselekmény elkövetésére. Nevezett lakásán házkutatást is tartottak, de ez nem járt eredménnyel. Haug tagadott s mivel ellene pozitív bizonyíték egyáltalán nem volt beszerezhető, szabadonbocsátották.

A nyomozás ilyenformán holtpontra jutott s az eset nem is derült volna ki egyhamar, ha a véletlen nem jön a nyomozó járőr segítségére.

Október hó egyik napján, délután a járőr Mocsán az utcán haladva, éppen a rablásról beszélgetett az egyik eskudttal, mikor orrukát furcsa orrfacsaró bűz csapta meg.

Tanakodtak, nézelődtek, hogy mi éghet s így jöttek rá, hogy a Berei borbély kéményéből gomolygó füstnek van ilyen szokatlan, átható szaga.

Bementek tenát a borbély lakására s éppen jókor jöttek. A tűzhelyben egy félig elégett bórpenztárcát és egy megpörkölődött ólmosbotot találtak, amit rögtön kivettek a tűzből. Leírás után a járőr megismerte Barát eltűnt pénztárcáját. Azonnal házkutatást tartottak, melynek folyamán a szekrényen megtalálták a zsebórát és előkerültek a dollárok is.

Berei Lajos borbély a járőr előtt most már töredelmesen bevallott mindent. Előadta, hogy a kocsmában hallotta Barát elbeszélését és látta a sok pénzt. Elhatározta, hogy kirabolja Barátot. A kocsmából hazament tehát, ólmosbotját magához vette és mivel tudta, hogy Barát a templom mellett megy el, lesbe állott a szűk sikátorban.

Az erősen ittas Barát csakhamar megjelent a sötét sikátorban, kit ő ott botjával leütött s mikor Barát ájul-tan összerogyott, pénzét és óráját elvette.

Az erszényben 385 doliárt talált.

Berei Lajos a komáromi kir. ügyészségnek adatott át s cselekményéért a komáromi kir. törvényszék 3 évi börtönre ítélte, mely büntetését le is töltötte.

Barát sérüléséből kéthónapi kórházi kezelés után gyógyult fel, de többet sohasem dicsekedett azzal, hogy mennyi dollárja van.

* * *

Ez a rablási eset tipikus példa arra, midőn a nyomozás kátyuba jutott szekerét a véletlen rántja ki és viszi a siker felé. A véletlen nagyon gyakran olyan tényező a nyomozásnál, mellyel mindig számolni kell, még pedig mindkét irányban. Itt mint segítőtárs jelentkezett, gyakran azonban zavart okoz, megakasztja, sőt teljesen helytelen irányba is terelheti a nyomozást. A járőrnek mindenesetre érdeműl tudható be a megelőző szolgálat helyes ellátása, (figyelme mindenre kiterjedt és az észlelt jelenségnek igyekezett azonnal az okát is megállapítani), továbbá az is, hogy a véletlen által teremtett kedvező helyzetet azonnal kihasználta.

Tervszerű nyomozás azonban gyorsabban elvezetett volna a borbély személyéhez. Barát a bűncselekmény napján érkezett haza. A hazaérkezés pillanatától kezdve a nyomozásnak tisztázni kellett volna, hogy Barát mit tett-vett, kivel érintkezett. Ki tudott a pénzeről? Ki látta a pénzét? Kinek meséte el, hogy mennyi pénze van? Ki volt jelen a kocsmában? A jelenvoltakról egyenként meg kellett volna állapítani, hogy ki, mikor, milyen úton távozott, mikor ért haza? stb. Ezen az alapon elindulva, a nyomozás valószínűleg a legrövidebb időn belül sikerre vezetett volna.

Kormányzói ebéd a máltai lovagrend nagymesterének tiszteletére. Kormányzó Úr Ó Főméltósága augusztus hó 3-án délebben a gödöllői királyi kastélyban fogadta Lodovico Chigi Albani hercegnek, a máltai lovagrend nagymesterének látogatását, akinek tiszteletére egy órakor villásreggelit adott. A villásreggelin a hercegen kívül résztvettek: József királyi herceg Ó Fensége, Karátsonyi Jenő gróf, a máltai lovagrend rendkívüli követő és meghatalmazott minisztere, Károlyi Gyula gróf külügyminiszter, Vesque-Püttlingen Oszkár báró, a máltai lovagrend osztrák megbízottja és vitéz Koós Miklós alezredes, első szárnysegéd.

Dicséreték. A magyar királyi csendőrség felügyelője dicsérő okirattal látta el a pécsi IV. kerületben: Pintér Pál I., Nagy D. István IV., Imre Gábor, Németh János I. tiszthelyetteseket, továbbá Somogyi György és Bondor György törzsőrmestereket, mert hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt szolgálatukat az átlagon felüli szorgalommal, fáradhatatlan buzgalommal, eredményesen teljesítették és alárendeltjeiket helyesen, hazafias szellemben nevelték.

A székesfehérvári II. kerület parancsnoka a „Balatoni Halászlászlai Részvénytársaság” elismerő levelében foglaltak alapján a balatonkenesei és siófoki őrök állományába tartozó legénységnek a szolgálat nevében elismerését fejezte ki, mert az az orvhalászlászlai üldözése és meggátlása körül nagy buzgalommal, igen eredményesen tevékenykedett.

A sárbogárdi járás főszolgabírája — a székesfehérvári II. kerületi parancsnokság útján — Gombás József tiszthelyettes, sárbogárdi őr- és helyettes szakasparancsnoknak, Szili tiszthelyettes, cecei, Fazekas tiszthelyettes kálozi őrparancsnokoknak, továbbá a sárbogárdi, cecei és kálozi őrök állományába tartozó összes legénységnek a választás alatt lankadatlan buzgalommal, kötelességtudással teljesített önfeláldozó szolgálatukért elismerését és köszönetét fejezte ki.

A miskolci VII. csendőrkerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: Smidroczi József őrmestert, mert a képviselőválasztás alkalmával Sárospatakon, mint járőrvezető, 3 társával mintegy 5—600 főből álló izgatott, zúgolódó tömeget erélyes és határozott fellépésével szétoszlalt; Szuota József őrmestert, mert a Tiszában való fürdés alkalmával a vízbefulladás veszélyének kitett 2 polgári egyén kimentéséhez gyors elhatározással és elszánt bátorsággal történt közreműködésével nagyban hozzájárult.

Nyilvánosan megdicsérte: V. Varga Lajos, Tóth Mihály őrmestert és Szabó Mihály csendőrt, mert a képviselőválasztás alkalmával Sárospatakon, mint járőrtársak, körülbelül 5—600 főnyi izgatott, zúgolódó tömeggel szemben olyan határozott és katonás fellépést tanúsítottak, hogy a néptömeget sikerült lecsillapítani.

Fényképfelvételeket kérünk. A m. kir. csendőrség ötvenéves jubileuma alkalmával illusztrált jubileumi album fog megjelenni a magyar csendőrségről. Kérjük olvasóinkat, szíveskedjenek nekünk az album számára való kiválogatás céljából minél több csendőrségi tárgyú fényképfelvételt beküldeni. Bármilyen csendőrségi tárgyú felvételt szívesen fogadunk, akár háború előtt vagy alatt, akár pedig a háború után készült. Hareteri, a táborig csendőrségi szolgálatát megörökítő felvételeket különösen szívesen fogadunk. Nem lemezre, hanem képekre van szükségünk, mert a sokszorosítás azokról történik. Minden képet visszaküldünk, tekintet nélkül arra, hogy felhasználjuk-e vagy sem. A képek hátlapjára vagy hozzáragasztott papírszeletre kérjük felírni, hogy a kép mikor és hol készült, mit ábrázol, továbbá, hogy kinek a tulajdona s milyen címre kell visszaküldeni. Ha valaki a képet nem kéri vissza, írja azt is a hátlapjára. Kérjük őrparancsnok bajtársainkat, szíveskedjenek erre a kérésünkre alkalmi járőrök útján az örskörletben lakó nyugállományú csendőrök figyelmét is felhívni.

Nagy- és Csonkamagyarország embervesztesége a világháborúban. A honvédelmi minisztérium illetékes osztályán most készült el Magyarország háborús veszteségének legújabb és pontos statisztikája. Eszerint Nagymagyarországnak 660.000, Csonkamagyarországnak pedig 290.000 hősi halottja van. Ezek közül 90.000-nek a halálesetét még nem anyakönyvezték, azonban a hivatalos nyomozás folyamatban van, amely kétséget kizáróan meg fogja állapítani, hogy kik haltak el és kik maradtak esetleg fogságban. Eddigi megállapítás szerint körülbelül 1400 olyan magyar él Oroszországban, akik ott családot alapítottak és orosz állampolgárságot nyertek.

Rothermere lord válasza a Revíziós Liga üdvözlésére. A Magyar Revíziós Liga az óceánrepülő hősokeket dísztagjaivá választotta és ez alkalommal táviratilag üdvözölte Rothermere lordot. Herczeg Ferenc, a Revíziós Liga elnöke válaszul a következő táviratot kapta: „Hálás köszönettel megkaptam táviratát. Örömmel veszem tudomásul, hogy a Magyar Revíziós Liga a magyar óceánrepülés két rekorderét dísztagjává választotta. Míg repültek, a magyarság kiáltása igazságos bánásmóddért az égre volt felírva. Rothermere.”

Forradalom a lötechnikában. Egy német mérnök, H. Gerlich, új lötechnikai eljárást fedezett fel, amelynek segítségével a lövedékek eddigi kezdősebességét megkétszerezte, hatóerejüket pedig mintegy megháromszorozta. A különbséget az új löszerez okozza. Az új löszerezre berendezett puskák, pisztolyok, de még a gépfegyverek sem súlyosabbak, mint az eddigiek. Az újfajta löszerezket, az úgynevezett ultrapatronokat az elmúlt hónapokban próbálták ki a berlin-wannseei lőtérén és a kísérletek a legmeglepőbb eredményre vezettek.

Láthatatlan repülőgép. Olaszországban, a Fiat-gyárban hosszú kísérletezések után állítólag sikerült egy olyan hadi repülőgépet készíteni, amely még aránylag nagy közelségből is láthatatlan. Olyan különleges színű festékekkel van bevonva, hogy körvonalai belevesznek a levegőbe.

Légi hadgyakorlatok London felett. Július 23-án véget értek a London felett végzett légi hadgyakorlatok, melyek egy hétig tartottak. A döntőbírák megállapítása szerint a támadó „Kékország” 84 bombavető repülőgépet, a védő „Vörösország” pedig 69 vadászgépet veszített a harcban. Az összes nappali légitámadások közül 24 támadás volt sikeres, 20 légitámadást azonban visszavertek. Az éjjeli támadások közül 69 járt sikerrel, 32 légitámadás egészben vagy részben megghiúsult. A repülőgépekről 54 tonna rendkívül erőhatású robbantóbombát és másfél tonna gyújtóbombát dobtak le, amelyekkel elméletileg megsemmisítették a fontosabb gyárakat, raktárakat, repülőtereket, laktanyákat és kormányépületeket a parlamenttel együtt. A légitámadás elmélete szerint London ma nem egyéb, mint füstölő romhalmaz.

Negyvenhét görög katonát eltemetett a földomlás. A jugoszláv-albán határon, erődítési munkálatok közben, a földcsuszamlás eltemetett negyvenhét görög katonát. A mentési munkálatok eredménytelenek maradtak, úgyhogy mindannyian meghaltak.

Repülőszerecsétlenségek. A zimonyi repülőtéren a jugoszláv hadiaviatika propagandanapján Kalcek repülőhadnagy gépe nekiütődött a fennsík peremének. Kalcek kiesett a gépből és meghalt. A katonai aviatika parancsnoka röviddel előbb, az ezredparancsnok útján rosszalását fejezte ki amiatt, hogy Kalcek túlmerész mutatványokat végez.

Ugyancsak szerencsétlenség érte Olaszországban Monti századost is, aki gyakorlatozás közben repülőgépével a Garda-tóba zuhant. A pilóta holttestét még nem sikerült megtalálni.

Szerencsétlenség egy olasz tüzérezred gyakorlatán. Július hóban az olaszországi Palermóban állomásozó nehéz tüzérezred gyakorlatán súlyos szerencsétlenség történt, mely 3 halálos áldozatot követelt. Egy útkanyarodóban az első löveg vezetője az út közepén parasztszekeret pillantott meg, amelynek tulajdonosa nyilvánvalóan aludt. Mivel a súlyos traktornak már nem tudta lefékezni, az országutat szegélyező fal felé fordult, hogy kitérhessen. A traktor azonban átütötte a falat és az ágyuval együtt a mélységbe zuhant. Három tüzér a helyszínen meghalt, három pedig életveszélyesen megsérült. Az ágyu a lejtő közepén fennakadt egy fán.

Tizenegymillió lopás a touloni tüzérségnél. A franciaországi Toulonban hosszú nyomozás után sikerült letartóztatni négy haditengerészt és három polgári egyént, kik a touloni tüzérségi park kárára több mint 11 millió frank értékű bronzot és rezes loptak el. A lopások hosszú időre nyúlnak vissza és úgy követték el őket, hogy az őrtálló matrózok beengedték a raktárakba polgári cinkosait.

Megtalálták Dobó Istvánnak, az egri hősnek végrendeletét. Ritka érdekességű történelmi hagyományra bukkantak július 26-án Olaszliszka. Meczner Tibor dr., Zemplén vármegye főlevéltárosa Olaszliszka község levéltárában több napon át végzett kutató- és rendezőmunkát. Ennek során megtalálta Dobó Istvánnak, az egri hősnek végrendeletét, melyet 1558-ban írt. A tudományos körök nagy értéket tulajdonítanak a fölfedezésnek.

A szentesi huszárlaktanya alapkövetétele. Augusztus 2-án helyezték el ünnepélyes keretek között a Szentesen építendő huszárlaktanya alapkövét. Az alapkövetételre Szentesre érkezett dr. Lázár Andor honvédelmi államtitkár, a város országgyűlési képviselője, számos magasrangú katonai személyiség kíséretében. Négyesy Imre polgármester üdvözölte a város közönsége nevében az államtitkárt, aki hosszabb beszédben válaszolt az üdvözlésre. Magasszárnyalású beszédében összefogásra szólította fel a polgárságot. A közönség melegen ünnepelte képviselőjét. Délután történt meg az alapkövetételek helyezés, amelyen az államtitkár mondotta az avatóbeszédet.

Ezredemlékünnepele. A volt esztergomi császári és királyi 26. gyalogezred ezévi ezredemlékünnepele szeptember 6-án délelőtt 10 órakor Esztergomban tartja meg és erre a volt tiszti, altiszti és legénységi bajtársakat meghívja. A résztvevők megjelenésüket Bauer Imrénél, Esztergom, jelentsék be. Az ünnepély részletes programját minden jelentkezőnek megküldi a rendezőbizottság.

A szabadkai volt 6. honvédgyalozezred 1915. évi önkénte-seit kéri, hogy a szeptemberi 16 éves találkozó végett címüket sürgősen közöljék Pirovsky Lajos fővárosi tanárral (Budapest, VIII., Práter-utca 48).

A volt vasútezed emlékünnepele. A korneuburgi volt császári és királyi vasútezed utóda, a bécsi 2. számú utászászlóalj Korneuburgban, a volt vasútezed hősi halottainak emlékére ünnepélyt rendezett, amelyen a volt vasútezedbeliek magyar csoportja Heeger Árpád Máv. főmérnök vezetésével küldöttségileg jelent meg. Kern Emil alezredes emlékbeszédben méltatta a vasútezedbeliek teljesítményeit, majd Bassi Károly mérnök, nyugállományú ezredes, az osztrák csoport, Heeger Árpád pedig a magyar csoport nevében helyezte koszorút a hősi halottak emlékművére.

Klapka honvédlaktanya Győrött. A közigazgatásilag ideiglenesen egyesített Győr, Moson és Pozsony vármegyék kisgyűlésén elfogadták a győri honvédtüzérszázadnak azt a kérelmét, hogy a vármegye tulajdonában levő szabadhegyi laktanyát Klapka György honvédlaktanyának nevezék el.

Találkozó. A volt temesvári kadétiskola 1901. évfolyama 30 éves találkozóra jön össze Budapesten, augusztus 18-án, amely alkalommal fél tíz órakor háládó szentmisét pontifikál az évfolyam volt tanára, Kemény Ede címzetes apát, tábori főesperes a belvárosi plébániatemplomban. Mise után koszorút helyeznek el a hősök emlékkövére.

Csendőrségi Közlöny 15. szám. Személyes ügyek: Áthelyezettek: Huszár Ágoston őrnagy, Camerle Rajmond, vitéz Péterffy Jenő és Nyárády Domokos századosok a pécsi IV. kerületből, Pécsről a budapesti I. kerületi parancsnoksághoz Budapestre, a kerületnél létszám felett való vezetésük mellett. — Nyugállományba helyezettek: Jakab Pál, Szerző Gábor, budapesti I., Gara Imre pécsi IV. és Székely Mihály szegedi V. kerületbeli tiszthelyettesek. — Ideiglenes nyugállományba helyezettek: Bazsó István budapesti I., Mada János pécsi IV., Mike Ferenc, Szabó János IV. szegedi V. és Kertész Miklos debreceni VI. kerületbeli tiszthelyettesek. — A belügyminiszter úr a szegedi V. kerület állományába tartozó Grassabek Kálmán csendőrszázados családi nevét „Bajor“-ra, a budapesti I. kerület állományába tartozó Héger Tóbiás csendőrmester családi nevét „Hegedüs“-re és a szombathelyi III. kerületbeli Perger Géza csendőr családi nevét „Puskás“-ra változtatta át. — Szabályrendeletek: A 115.571—VI.—b—1931. számú belügyminiszteri körrendelet az Ideiglenes Ruhagazdálkodási Utasítás helyesbítését rendeli el; a 116.129—VI.—b—1931. számú belügyminiszteri körrendelet a tömegátalány összegő-

nek újabb megállapítását tartalmazza; a 116.177—VI—b. 1931. számú belügyminiszteri körrendelet a dologi kiadások további apasztását; a 45.617—eln. VI—c. 1931. számú belügyminiszteri körrendelet a csendőregyének kötelező bejelentését; a 45931—eln. VI—c. 1931. számú belügyminiszteri körrendelet névváltoztatás esetén zárójel között a régi családi név használatát rendeli el; a 6117—VII. res. 1931. számú belügyminiszteri körrendelet a „Russland“ jelzésű képecskék, a 133.450—VII. 1931. számú belügyminiszteri körrendelet pedig „Itt az írás“ című sajtótermék terjesztését eltiltotta; a 2.3155—1931. XI. számú belügyminiszteri körrendelet szerint a Dunai hajózási vállalatok alkalmazottainak Ausztriába, Csehszlovákiába, valamint onnét Magyarországra való szolgálati utazásuk alkalmával nem kell útlevel; a 4977—eln. B—1931. számú honvédelmi miniszteri körrendelet: Tisztek jelentkezési kötelezettsége külföldön; a 6401—eln. 11—1931. számú honvédelmi miniszteri körrendelet: Örkenytáborba szolgálati ügyben kirendelt tisztek és tisztviselők átvonulási szállása és részvétele a tiszti étkezdében. — *Germán Károly* őrmester elvesztett csendőrségi személyazonossági igazolványát a budapesti I. kerületi és *Csernák Imre* próbacsendőrlő elvesztett csendőrségi személyazonossági igazolványát a székesfehérvári II. kerületi parancsnokság érvénytelenítette.

Örsfőzőnőnek ajánlkozók: *Bitunszki Mária*, Budapest, Tisza Kálmán-tér 23., II. emelet 64. ajtószám alatti lakos, örsön volt alkalmazásban; *Kovács Eszter*, Budapest, VI., Székely Bertalan-u. 24., III. emelet 50. ajtószám alatti lakos és özvegy *Temerdek Józsefné* született *Földes Teréz*, 41 éves, Budapest, IX., Üllői-út 63., I. emelet 9. ajtószám alatti lakos. Örsön már volt alkalmazásban.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnymatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megejmezt és válasz helyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) sziveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérelje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőrség-Lekszikon“ rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18

óraig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.“

Bicske. Az utolsó kockába a felkiáltójel jön s így egy kocka sem marad üresen.

D. J. őrmester, Gyöngyös. Kérdése egyelőre tárgytalan, mert az 1928:XIX. t.-c. még nem lépett hatályba.

Szigetvár. Nekünk az a nézetünk, hogy ügyvédjének számitása téves. Helyesen egyévi fizetésének 2%-át lehetett volna felszámítania, de ha az ügyvédi tiszteletdíjról írásbeli megállapodás jött létre, ennek a szövege az irányadó.

Néró. 1. A balatonfüredi csendőrségi gyógyházba beutalt csendőrtisztek naponta és személyenként 1.50 pengőt fizetnek. Ezenfelül a kiszolgálásért személyenként 4 pengőt, rádióhasználatért szobánként 2 pengőt kell fizetniük. A fürdőhasználat költségei a beutaltakat terhelik, a szénsavas gyógyfürdő ára a földényben fürdésenként 2.40, az év többi részében 1.92 pengő. A balatoni fürdésért hétköznapokon 30 fillért, ünnep- és vasárnapokon pedig 40 fillért kell fizetni. 2. A kérészet éppen úgy nem ipar, mint ahogyan a mezőgazdaság sem az. De, amint az utóbbival kapcsolatban van mezőgazdasági ipar, éppen úgy vannak egyes iparágak a kertészettel kapcsolatban is, pl. a konzervgyártás. A legmagasabb kertészeti kiképzés a budapesti Kertészeti Tanintézetben — 4 év — történik, ez azonban nem akadémia jellegű, hanem szervezetszerűleg középiskola. A gyakorlat azonban az, hogy csak legalább 6 középiskolát végzettek vesznek fel a hallgatók sorába, sőt ma már az érettségit tett ifjak között is válogathatnak. Az intézetet főiskolává akarják fejleszteni, az erre vonatkozó tervek már készen vannak, csak a pénz hiányzott eddig s hiányzik különösen most.

Buvár. Az 5. és 8. kérdésére a lekszikonrovathban legközelebb kap választ, a többi kérdésére a válaszokat a folyó évi 20. számunk lekszikonrovathában adtuk meg.

Hármashatár. Az ótestamentumból maradt ránk, a faji eredetet bajos volna piszkálni. A hangzásra való tekintettel kérhet helyette másik nevet.

Szemlék. Szolgálatilag az örsökön tartózkodó tisztek étkezésért a napibetét másfélszeresét fizetik, ha ugyanazokat az ételeket fogyasztják el, amelyeket a legénység részére is elkészítenek. Külön rendelt ételekért a helyi vendéglői árakat fizetik. (12.293—5—1922. H. M. körrendelet, amely a Cs—20. utasítás II. fejezet 13. pont 2. és 3. bekezdését törölte).

Trafik. Vendéglőben csak külön engedély alapján szabad dohányneműeket árusítani és csakis a rendes árakon, tehát a trafikáraknál semmivel sem drágábban.

Dunamenti örs. Olvassa el lapunk f. évi 10. számában közölt 49. lekszikonválaszunkat.

Havasi gyopár I. Előfizetését ennek az évnek a végéig rendezte.

Justice for Hungary. Hosszú levelében felsorolta az összes jótulajdonságait s ezen az alapon kéri a tanácsunkat. Ha a hibáiból is megemlített volna néhányat, akkor hozzá tudnánk szólni az ügyéhez, így azonban csak azt tanácsolhatjuk, hogy legyen saját magának szigorúbb bírálója s akkor feltétlenül megtalálja a mellőzés okát. Ismételjük: csak panaszkodásról lehet szó, nem pedig valami határozott sérelemről, mert az, hogy valaki az örsparancsnokképző iskolába nem kerül be akkor, amikor szeretné, még nem sérelem, hanem egy kívánság teljesülésének az elmaradása. Nem annyira az a mértékadó, hogy mi hogyan taksáljuk magunkat, hanem az, hogy mások hogyan vélekednek rólunk, mert mi a hibáinkról és a fogyatékoságainkról hajlandók vagyunk megfeledkezni. Ezzel így van jóformán mindenki, nemesak ön. Várjon türelemmel és dolgozzon szorgalmasan, akkor majd jön magától minden.

12.15. Olvassa el lapunk 1929. évi 16. számában közölt 84. lekszikonválaszunkat. Szinte az az érzésünk, hogy abból csinálta a kérdést, minden kis részlet is annyira egyezik.

99. tusaborító. Ha a másikat is meghallgathatnánk, az is tudna mondani valamit. Különböznék néhány sikeres nyomozás még nem jelent „90 százalékos“ csendőrt, sok minden máson is mulik ez, ennyi százalékos csendőr pl. személyeskedő leveleket nem igen írogat. Akkor is áll ez, ha történetesen önnek volna igaza. Ne bajlódják ilyesmikkel!

K. L. törm., Okány. Vitéz Ruttkay Gábor ny. százados. főme: Budapest, I., Váralja-utca 14. sz.

Az idegenlégió.

Írta: STEIN GYÖRGY (Berlin).

(9)

Egyszerre csak meglepetésszerűleg az a hír érkezett, hogy a kiállítás Drezdából átköltözködött Lipcsébe. A valóság az volt, hogy a drezdai kiállítást be kellett szüntetni, mert a rendőrség a közérkölciség veszélyeztetése miatt a további kiállítást betiltotta. Klose és társai nők és fiatalok jelenlétében is túlságosan szabad és szemléltető formában tartottak előadásokat az afrikai bordélyházak és kéjnök életéről. A rendőrség egyik tisztviselője, aki azelőtt az afrikai német gyarmati védőrség tisztje volt, polgári ruhában elment a kiállításra és meghallgatott egy ilyen előadást. Neki is egy márkáért adtak el egy húsz pfenniges jegyet. Klose előadását ezekkel a szavakkal kezdte: „Öt évig szolgáltam az afrikai német gyarmati védőrségben, a világháborút a német hadsereg soraiban harcoltam végig és hétévi idegenlégió van mögöttem...”

Az előadás befejezése után Klosehoz ment a rendőrtisztviselő, bemutatkozott neki, mint a német gyarmati védőrség volt tisztje és beszélgetésbe bocsátkozott vele. Különböző kérdéseket intézett hozzá, többek között, hogy melyik csapatnál szolgált és hol, kik voltak az előjárói stb. Kiderült, hogy Klose nem mondott igazat.

A kiállítást azonnali hatállyal bezárták. Klose és a többiek összecsomagoltak és Lipcsébe utaztak. Mikor azonban itt akarták folytatni, amit Drezdában abbahagytak, már várta őket a rendőrségnek egy körtávirata, amely a további kiállítást Szászország egész területén betiltotta.

Igy végződött tehát a drezdai vállalkozás, amelynek keresztülvitelére Westphal, Klose és társaik a hátam mögött szövetkeztek, hogy a bajtársaiknak szenvedésteli idejére emlékeztető relikviákból dorbézolásaikra maguknak pénzt szerezzenek. Azt a pénzt, amit én arra szántam, hogy tekintélyes egyesületi alapot teremtvem, az arra rászorulókat a legnehezebb napokon átsegítem, tehát azokat, akik visszatérnek és hosszabb-rövidebb időn keresztül munkanélkül állanak s akik az elkövetett hazaellenes cselekményük miatt a törvényes munkanélküli segélyben nem részesülhetnek.

A kiállítás után.

Eddig az ideig rendszerint olyan leveleket kaptam, amelyeknek írói az egyesület célja felől érdeklődtek és belépésüket bejelentették. Most, a berlini kiállítás óta, megsaporodott a bizalmas tartalmú levelek száma. Ez a sok újságírók következménye volt. Én ugyanis az újságírókat mindig úgy tájékoztattam, hogy a világháború óta az idegenlégióban csupa olyan fiatalember szolgál, akik szükből és a munkanélküliség miatt léptek idegen fegyveres szolgálatba s hogy az idegenlégió már nem büntetéseket menedékhelye, amiről különben én szentül meg is voltam győződve.

De mindig jöttek, jöttek a levelek. Szülők közöttük velem bizalmasan, hogy fiúknak nemsokára letelik az öt éve és hogy nem lehetne-e valamit csinálni, hogy azt a két esztendő, amit a fiúnak itthon ártatlanul le kellene ülni, a szövetség közreműködése révén elengedjék. A légióban ténylegesen szolgálóktól is jöttek levelek; az írói kérdezősködtek, hogy vajjon a büntetőhatóságok hogyan kezelnék őket, milyen büntetéssel kellene számolniuk azok miatt a cselekmények miatt, amelyekért őket körözik. Feltűnően nagy volt azoknak a száma, akik a német hadseregben sikkasztottak s a századpénzek eltulajdonítása után az idegenlégió biztos menedékhelyén kötöttek ki. A levélírók között magyarok is voltak, akik bizo-

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fémfúvós hangszer és **Harmonikákat** csakis megbízható gyártmányokat hozunk forgalomba. **Rakóczy-tárogató** saját ta-álmány. **Óvakodjunk** álgyárosok által felejtelő, külföldön készült utánzatoktól. Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. **Árjegyzéket ingyen küld az**

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán).
Az egyedüli hangszergyár az országban
Több ilyen gyár nincs!

Hirdetmény

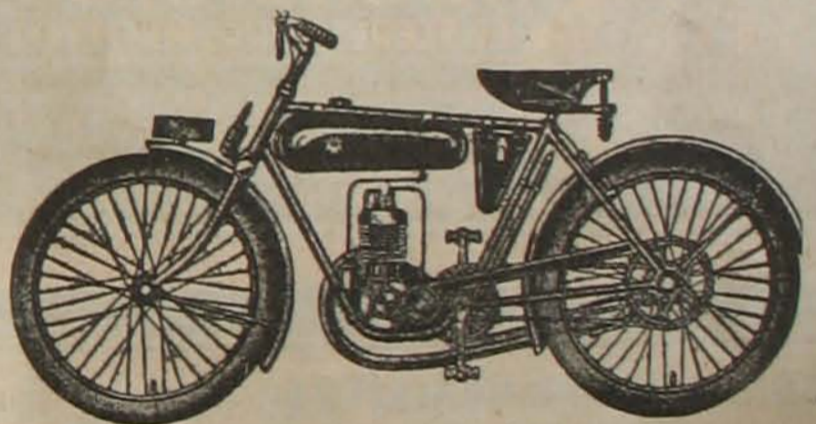
Minden katonának, de különösen csendőrnek arra kell a legnagyobb gondot fordítani, hogy **lábai** **rendben legyenek**, tehát naponta kell azt ápolni

SISÓ LÁBAPOLOVAL

mely azonnal megszünteti a **lábégést, bőrkeményedést, lábizzadást.**

1 nagy tégely ára 1.20 P. Csendőrségnek és katonaságnak 80 fillér.
Kapható kizárólag:

SZIGETHY „REMÉNY” PATIKA, PÉCS

Csepel segédmotoros kerékpárok.

ÁRA: készpénzfizetés esetén, **475.50 P**
fényűzési s forg. adóval
Részletfizetés esetén ára **551.40 P**

WEISS MANFRÉD ACÉL- ÉS FÉMMŰVEI R.-T.

Központi eladási iroda:

Budapest, V. ker., Lipót-körút 12. szám.

Vásárolható minden „Csepel” kerékpár- és varrógépterakatosnál.

nyos okok miatt nem akartak visszatérni hazájukba s tölem kértek tanácsot. Ezek tudomásom szerint Ausztráliába vándoroltak ki, ott alkalmazásban vannak egy kisebb ültetvényesnél, aki maga is idegenlegionárius volt. Mintegy hatvan magyar idegenlegionáriusról tudok, akiket az Ausztráliába való kivándorlás gondolata foglalkoztatott.

A drezdai események, nemkülönben ezen újabb különös tartalmú levelek hatása alatt derengeni kezdett a fejemben, hogy kikből is áll tulajdonképen az az emberanyag, amellyel foglalkoztam s amelynek érdekében komolyan és önzetlenül dolgoztam.

A kapott levelek után ítélve, úgy látszik, a tényleges legionáriusok között sportot üznek abból, hogy házasságra vágyó nőkkel, akiknek címét különböző lapok apróhirdetéseiből veszik, levelezzenek és tőlük házassági ígérettel pénzt csaljanak ki. Néhány héttel ezelőtt látogatott meg egy már idősebb cselédeány, aki egy Marseille-ben feladott táviratot mutatott nekem. A táviratban a hazatérőben lévő „völegény” sürgősen száz márkát kért. Címnek az ottani német konzulátus címét adta meg. A szegény lány postai feladóvevényekkel igazolta, hogy „jegyesének”, akivel az ujságon keresztül ismerkedett meg, két éven keresztül az utolsó fil'érig átküldözgette azt a pénzét, amit keresményéből húsz év alatt megtakarított. Mindössze az tünt fel neki — amint ő mondotta —, hogy „jegyese” soha nem akarta vele közölni a hozzátartozói címét, dacára az ő többszöri kérésének. Azt a tanácsot adtam a nőnek, hogy ne küldje el a kért pénzt, mert ennek az embernek úgy látszik meg van a maga oka arra, hogy hozzátartozói címét eltitkolja. Egyébként a konzulátus gondoskodik arról, hogy hazakerüljön. Érdekelt az eset, később kérdezősködtem és megtudtam, hogy a levelező és házasságot ígérő legionárius nő, akinek visszatérése nem annyira családját, mint inkább a rendőrséget érdekelte.

A Berlinben tartózkodó „bajtársak” arra kértek engem egyik napon, hogy vegyek részt egy a rendes havi gyűlést megelőző bizalmas összejövetelen. Itt megtudtam, hogy dísztaggá történt megválasztásom napjától tulajdonképen ki vagyok rekesztve, jobbanmondva ki vagyok dobva a szövetségből. Megerősítette ezt az elnök egy írása, amit velem idáig

nem közöltek. Ugyanaz a levél volt az, amelyet a Klose elutazása előtti gyűlésen az egyik tag fel akart olvastatni s amiért őt Klose rendreutasította. A jelenlévő ügyvezető tagok legteljesebb bizalmukról biztosítottak és kérték tanácsomat a legközelebbi gyűlésre vonatkozóan, amikor is a gyűlés résztvevői számon fogják kérni mindazt, ami Drezdában történt. A számonkérés előadói munkáját azonban senki nem akarta vállalni, míg végül is nekem kellett megigérnem, hogy a jelentést majd én terjesztem a gyűlés elé. Így is történt. Szenvtelen hangon, kedélyes egyszerűséggel adtam elő mindent, kezdve a hotelportás követelésétől a drezdai rendőrtisztviselő által történt leleplezésig, nem hallgatva el a drezdai ivókban folytatott dorbézolásokat, amelyek a kiállításból befolyó szép bevételeket elnyelték. Beszédemet olykor-olykor a hallgatóság dühös közbekiáltásai szakították félbe, amelyek a távollévő Klosenak és Westphalnak szóltak. Beszédemet azzal fejeztem be, hogy bejelentettem kilépésemet a szövetségből, amely kilépésem után magától felbomlott és rövid szünet után mint „a volt francia idegenlegionáriusok forradalmi szövetsége” újból megalakult.

A kiállítás tartama alatt sok radikális politikai pártállású taggal növekedett a szövetség, ezek mindenáron politikát akartak bevinni a szövetségbe, amelynek működését én viszont kizárólag bajtársias alapon, politikamentesen képzeltem el. A feloszlás után a kommunistaérezelmű tagoknak alkalmuk nyílt, hogy a már fentebb említett cím alatt újra egyesüljenek. Nem hallottam később erről az új szövetségről semmit s így nem tudom, lett-e valami ebből az alapításból s hogy fennáll-e még. A tapasztalatok után nem érdeklődtem tovább a volt legionáriusok ügyei iránt, számomra legfőbb ideje volt annak, hogy „dísztagi tevékenységemet”, amelybe annakidején a düsseldorfi forgószél hajtott bele, — likvidáljam.

Hónapokkal később megjelent lakásomon egy rendőrőrmester; a rendőrfőnökségről jött. Nagy iratsomót terített ki előttem az asztalon és megkérdezett, hogy tudok-e és óhajtok-e nyilatkozni különböző bűnügyekben, amelyeket volt legionáriusok ellen tettek folyamatba. A kérdésre nemmel feleltem, de megtudtam sok bűnügyi vonatkozású ujdonságot

SÁRGA JÁNOS
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDVA SZÁLLÍTÓ ALAPÍTVA 1895 KOLOZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN KLOTILD PALOTA

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég, a csendőrség régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati intézete
BUDAPEST, VIII.,
BAROSS-TÉR 9. SZÁM.
(A keleti pályaudvar érkezési oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki poszló, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — —	17. —
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — — — —	18.50
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	22.50—25. —
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt		7.60

Egyenruhák külön mérték után 3-6 havi hitellel.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

AZ ÖSSZES ELŐÍRÁS SZERINTI EGYENRUHASZÖVETEK

Társasági zubbony- és dolmány-szövetek, úgyszintén mindenfajta polgári ruhaszövetek. Csendőrtisztek és altisztek részére kedvezményes fizetési feltételek mellett kaphatók a

KRASZNER LAJOS CÉGNÉL
BUDAPEST, V. KERÜLET, DEÁK FERENC-TÉR 2. SZ.

PUCH és eredeti **STEYR**
WAFFENRAD

a m. kir. csendőrségnél 30 év óta bevezetett

VILÁGMÁRKÁS KERÉKPÁROK!

Kedvező részletre. Gyári fiók: **BPEST, VI., LISZT FERENC-TÉR 9.**

a „bajtársak” felől. Már nem döböntem meg, még csak meg sem lepődtem, ellenkezőleg, — jóízűen kacagtam, amikor ezeket az új dolgokat hallottam. Mikor a rendőrmester eltávozott, gratulált nekem, nemcsak azért, mert engem nem fenyegetett bűnvádi eljárás, de azért is, mert Düsseldorf és Berlin között a volt legionáriusok, illetve egyesületi tagok között én voltam az egyedüli, aki nem volt büntetett előéletű. Düsseldorf és Berlin között a bűnügyi eljárásoknak hatalmas hálózata fonódott.

Mellesleg megtudtam azt is, hogy Klose a drezdai kaland után idegenlegionárius-ügyekben zugírászáttal foglalkozik. A szövetségnek annak idején több nőtagja is volt, többnyire anyák, akiknek fiai az idegenlégióban szolgáltak. Ezekből csalt ki Klose tekintélyes összegeket azon a címen, hogy beadványokat intézett a francia katonai hatóságokhoz, amely beadványokban az illető legionáriusok felmentését és hazabocsátását kérte. Ez a kérvényezés kezdettől fogva teljesen kilátástalan volt, csak a legritkább esetben sikerül egy felmentést kieszközölni és pedig csak azokban az esetekben, amikor nagyon komplikált hivatalos úton kétségkívül beigazolták, hogy az illető legionárius kiskorú vagy pedig, hogy az illető elmebetegségben szenved. Egy ilyen diplomáciai akció a francia ügyvédek és orvosok bevonása miatt rendkívül költséges és a legionáriusok hozzátartozói csak a legritkább esetekben tudják ezeket a költségeket fedezni.

Legionista egyesületi szereplésemnek utójátéka több esetet idézett emlékezetembe. Amíg a volt legionáriusok leveleit és az okmányokat tanulmányoztam, meg voltam győződve arról a kötelességemről, hogy ezeken a szerencsétlenül segítenem kell. Most azonban azon a véleményen vagyok, hogy ezeken az embereken nem lehet segíteni és e véleményem mellett ki is tartok. Egyízben közbenjártam egy szerény fellépésű, intelligens legionárius érdekében, aki súlyos vesebajjal szökött meg és hazatérte után nálam jelentkezett. Mutatott nekem egy marokkói francia ujságot, amelyben a hivatalos közlés szerint 3000 frankot tűztek ki a fejére. Nem beszélt el, hogy tulajdonképpen mit követett el, csak azt mondta, hogy sok dolgot adott az ezredének és nagy árat fizetett a szabadságáért. Miután ennek az embernek, aki a fájdalomtól ki egyenesedni sem tudott, éjjeli szállása sem volt, adtam neki erre pénzt és másnap megkíséréltem, hogy egy kórházban elhelyezzem, ami azonban nem sikerült. Másnap a legionáriust, aki berlini illetőségű volt, kikérdeztem hozzátartozói felől. Ekkor megtudtam, hogy nagybátyja az egyik berlinkörnyéki város polgármestere; szülei — előadása szerint — semmit nem akarnak tudni róla. Mikor a fiatalember nagybátyját telefonon felhívtam, hogy egy jó szót szóljak az unokaöccse érdekében, a nagybácsi hallani sem akart az unokaöcs felől. Ridegen közölte velem, hogy védencem már tizenhatéves korában annyi mindenféle és oly természetű dolgokat követett el, hogy nincs az a züllött fiú, aki e téren vele versenyezhetne s hogy szülei számtalanszor nyújtott segítése dacára újból és

mindig újból visszaesett, így tehát sorsát teljesen megérdemli.

Egy másik legionárius azon a gyűlésen, amelyiken az egyesületbe felvették, szólásra jelentkezett. Ellátási könyvecskéjét az asztalra dobta, amely szerint a francia katonai közigazgatás egyik szemének harc közben történt elvesztéséért életfogytig tartó nyugdíjat biztosított. Most azonban egyszerre megtagadja a francia konzulátus a havi járadék további kifizetését. Mikor azután a konzulátuson érdeklődtek, ott azt a felvilágosítást adták, hogy ez az ember esküvel erősített tanuvallomás szerint saját maga szúrta ki a szemét, hogy a légióból megszabaduljon. Ugyanezt az embert egyik bajtársa is feljelentette, aki kölcsönadott pénzét nem tudja tőle visszakapni.

Egy másik „bajtárs”, akinek nevét túlon túl gyakran említettem, nagyszerűen ért az öngyilkossági kísérletekhez. Csuklója teljesen merev; elbeszélése szerint ez a sebesülése a hererókkál folytatott harcokból származik. A valóságban egy öngyilkossági kísérlet maradványa, ami a rendőrfőnökség egyik szobájában kihallgatás közben játszódott le. Többször megismételt ilyen öngyilkossági kísérleteket. A drezdai affér után kinyitotta lakásán a gázcsapokat, elfelejtette azonban — bezárni az ablakokat.

A Luna-parki kiállítás alkalmával a munkaadókhöz felhívást bocsátottam ki, amelyben kértem őket, hogy a nehéz munkához szokott legionáriusokat fogadják szolgálatukba. Egyikük — nyelvtudása révén — az egyik hotelben nyert elhelyezést, mint szállodai szolgálta. Ott bebizonyította, hogy nyelvtudásán kívül a tolvajlás mesterségében is széleskörű tudással rendelkezik. Egyik nagy divatszalon tulajdonosnője is meglátogatta a kiállítást. Eppen akkor keresett valakit, akinek mellékesen, mint éjjeli őrnök a drága párisi ruhák és bundák felett kellett volna örködni. Ismertem a hölgyet, ajánlottam neki egy legionáriust, aki fess megjelenésénél fogva is kiválóan alkalmasnak látszott erre az állásra. A volt legionáriusra nézve pedig ez az állás, éppen ez az állás ketős szerencsét jelentett, mert jegyben állott egy igen csinos fiatal varrónővel. Másnap elfoglalta a helyét. A szalontulajdonosnő, amikor később egyszer találkoztam vele, igen dicsérte Henryt és Henry, aki meglátogatott, áradozva beszélt a helyéről, ahol gyakori és dús borraivalókkal tekintélyes keresete van. Meg is kínált egy igen drága külföldi cigarettával. Felkeresett azonban Henry menyasszonya is, aki sírva panaszkolta, hogy amióta vőlegénye ebben az állásban van, feléje sem néz, pedig amíg munkanélkül állott — éveken át — ő és szülei tartották el a Henryt. — — — Később nem akarta már vállalni az éjjeliörködést és eltávozott helyéről. Kis idő múlva ötízben törtek be a divatszalonba...

Sok más esetet tudnék felsorolni, amelyek emlékezetemben megmaradtak, de minek? Az olvasó már most is bizonyára helyes képet tud alkotni magának arról a társaságról, amely engem „dísztagjává” választott. Persze azt a néhány

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai 10 havi részletfizetésre!

Az Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők
Hubertus-kabátok és trench-coatok
Télikabátok, bundák
Öltöny- és felöltőszövetek
A H. M. új előírásának megfelelő katonai szövetek

Egyéb egyenruhászövetek nagy választékban
Férfi fehérneműek
Pullóverek, kötött mellények
Fehérneműanyagok méterszámra
Úszóruhák, fürdőköpenyek

Öltönyöket, felöltöket és egyenruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

A Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztümök
Kész női szövet és selyem, délutáni és estélyi ruhák
Pongyolák, blúzok, aljak
Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztümök
Köpeny- és ruhaszövetek
Selymek és műselymek méterszámra
Vászonárak, sifón stb.

Úszóruhák, fürdőköpenyek
Menyasszonyi kelengyék
Ágygarnitúrák
Kész női fehérneműek
Damasztáru
Asztali készlet
Sezlonctakarók, díszpárnák, szoba- és futószőnyegek

Felöltöket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

WEISS GYULA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUHÁZA, BUDAPEST
IV. KERÜLET, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM — TELEFON: 895—41. — FENNÁLL 62 ÉVE!

szerencsétlent, akiket a háború utáni kritikus időben talán csakugyan a munkátlanság és inség sodort a légió karjaiba, nem akarom igaztalanul megbántani. Ilyeneket azonban én alig ismertem közöttük. Tapasztalataim után a felé a nézet felé hajlok, hogy az én „bajtársaim” szinte kivétel nélkül a bűnvádi üldözés elől menekültek az idegenlégióba.

És ha a volt idegenlegionáriusok a propagandaírásaikban azt állítják, hogy a világháború után nem igen akad már az idegenlégióban büntetett, úgy az idegenlégióból az utolsó években visszakerült emberekkel folytatott érintkezésem tapasztalataira támaszkodva azt kell állítanom, hogy — ellenkezőleg — az idegenlégió emberanyaga a világháború óta alig változott.

Távol áll tőlem az, hogy az idegenlégió drákói fegyelmét vagy kiméletlen büntetési szabályzatát védelmezsem. A francia katonai közigazgatás azonban százéves tapasztalatból — úgy látszik — tudja, hogy kik azok, kik a világ minden részéből legionárius szolgálatra jelentkeznek, tudják, hogy mennyi zsolddal érheti be egy ilyen, rendszerint bűnvádi úton üldözött ember és melyek azok a rendszabályok, amelyeket velük szemben alkalmaznia kell. Azt is tudják, hogy az idegenlegionáriusnak nincs semmi veszíteni valója. A büntetésekből álló utánpótlásban soha nincs hiány s ezért vetik könnyörtelenül és kiméletlenül tűzbe az idegenlégió századait, sokszor minden józan harcászati szempont ellenére.

Azok a szép levelek és költemények, amelyeket az idegenlegionáriusok távol hazájuktól égő és fájdalmas honvágytól eltelve írtak, a legnagyobb csalódást jelentették számomra, amióta túl a költészetten a pusztá igazsággal megismerkedtem. A marokkói forró nap alatt megírt költemények nem számolnak be arról, hogy mi volt az, ami szerzőjüket Afrikába kergette és hogy miért keresik őt a hazai hatóságok.

A hazai hatóságok pedig alaposan ismerik ezeket a kalandorokat. Olyannyira, hogy hazatérésük alkalmával mindjárt őrizetbe veszik őket mindaddig, amíg előéletük teljesen tisztázva nincs.

A kiállítás alkalmával néhány frissen érkezett legionáriust — úgy, amint voltak, rongyos ruhájukban — magam vittem a rendőrfőnökségre és az illetékes osztályvezetőtől elnéző bánásmódot kértem. Hiszen csak az „inség és munkátlanság” vitte őket az idegenlégióba...

Ma már más véleményen vagyok. Most már tudom, hogy a rendőrség idegenlégió osztályának vezetője miért mosolygott mindig olyan hamiskásan, amikor én előtte azt mondogattam, hogy ezeket a szegény embereket az inség és munkanélküliség hajtotta a légióba. — — — „Ne higye azt uram, ne higye.” — Ez volt mindig a válasza. Többet nem mondott, mindig csak mosolygott. Ő tudta jól, hogy miért lépnek be az emberek az idegenlégióba. Most már én is tudom...

(Vége.)

János gazda a vásáron.

(Pályázat.)

Az alábbi 21 mondatot logikus sorrendben úgy kell elhelyezni, hogy folyamatos kis történet legyen belőle.

1. A cigányokat elfogták. 2. El is ment. 3. János gazda hangosan segítségért kiáltott. 4. Csendes pipázgatás közben János gazda így szólt a feleségéhez: 5. Amint a nagy erdőben haladt, két cigány megtámadta. 6. Az értük kapott pénzt hazahozom. 7. A kiáltásra odatoppant a közelben portyázó két

esendőr. 8. A pénzt eltette és elindult hazafelé. 9. Felesége sírva hallgatta. 10. Áldotta a csendőrség intézményét is. 11. A cigányok földreteperték, ütlegelték és pénzt követelték. 12. Ütközben utolérte az este. 13. Ezután minden akadály nélkül folytatta útját és hamarosan hazaért. 14. Eladom a két esikót. 15. Így János gazda a további bántalmazástól megmenekült és a pénzt sem vették el. 16. A esikókat eladta. 17. Kapott értük 600 pengőt. 18. Mikor János gazda befejezte mondókáját, felesége hálát adott az Istennek, hogy férje megmenekült és a esikók ára sem veszett oda. 19. Anyjukom, elmegyek a monori vásárba. 20. Otthon elmesélte a történeteket az élet párjának. 21. De különösen azt a két esendőrt, akik a férjét megmentették.

A pályázatban csak a csendőrség legénységi egyénéi vehetnek részt. Határidő: szeptember 1. A helyes megfejtők között értékes bőr cigarettalárcát sorsolunk ki. Az eredményt a szeptember 10-i számunkban közöljük.

Megfejtés.

A folyó évi 20. számunkban közölt keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

Vízszintes sorok: 1. Agárhas. 7. Ragadós. 14. Lóraül. 16. Merész. 17. uts (ntas). 18. Tas (Tass). 20. Már. 21. Béla. 23. Vatta. 25. Berg. 27. Akó (Akó). 28. Sakkozó. 30. Sál. 31. Re. 32. Öz. 33. Tól. 35. Bá. 36. Zsáka. 38. Agyag. 41. Nákro (Orkán). 42. Sagya. 43/a. Kócos. 45. Nulla. 47. ev. 49. R. S. 50. Idú (Ida). 52. Ló. 53. Da (Dada). 54. Lép. 56. Armadia. 59. Non. 60. Ideg. 62. Korog. 63. Láng. 64. Dar (Dara). 66. Rár. (Ráró). 67. Bár. 68. Emilia. 70. Sarkos. 71. Ragyogó. 72. Nóniusz.

Függőleges sorok: 1. Alabárd. 2. Gó (Gól). 3. Áruló. 4. Rata (Ráta). 5. Hús. 6. Al. 8. Am (Ma). 9. Gem (Gém). 10. Arab (Arab). 11. Déres (Deres). 12. Ós (Só). 13. Szaglász. 15. Patkó. 18. Takta (Taktaszada). 19. Stola. 22. Éke. 23. Va. 24. Az. 26. Ráb (Rab). 28. Száresa. 29. Ógyalla. 32. Öskor. 34. Tagló. 36. Zák (Zsák). 37. Koó (Kóró). 39. G. S. U. 40. Gyá (Gyám). 43. Telivér. 44. Simor. 45. Nádor. 46. Lángész. 48. Véd. 51. Darál. 53. Don. 55. Pedig. 57. rk. 58. Ig. 59. Nárku (Ukrán). 61. Galy. 63. Lári (Klári). 65. Rió (Rigó). 67. ban. 69. Ag (Ág). 70. Só.

Beérkezett 35 megfejtés Elfogadhatóan fejtették meg a következők: Vasi Ferenc őrm. (Tata), Illés Mihály tőrm. (Berettyóújfalu), Tolh Miklós es. (Sóstógyógyfürdő), Prommer Mihály őrm. (Lőrinci), Bárány István tőrm. (Debrecen), Kürti Gergely tőrm. (Debrecen), Gurmai Péter tőrm. (Debrecen), Sági Antal tőrm. (Budapest), Gábor Lajos th. (Sopron), Veress Antal őrm. (Pocsaj), Bálint Géza es. (Köny), Nyers László gth. (Kaposvár), Dani József őrm. (Baglyasalja), Marton Mihály th. (Szombathely), Bugyi István es. (Karancsokesi).

*

A szerkesztésünkben megejtett sorsolás során az írógépet Veres Antal őrmester (Pocsaj) nyerte. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.
Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

A csendőrség legrégebb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

8 havi részlet!

TRIBON

Budapest, VIII., Üllői-út 14.

ruházati R.-I.

„Értesítjük igen tisztelt vevőinket, hogy cipőosztályunk megnyílt. A csendőrség tagjai cipővásárlásnál ugyanúgy, mint az összes ruházati cikkeknel, 8 havi részletfizetési kedvezményben részesülnek *Előleg nincs!*

A csendőrségnél
legelterjedtebb!
Legjobban bevált!
Kevés helyet foglal el!
Bárhová
könnyen szállítható a

**24 havi
részlet-
fizetésre is
szállítjuk.**

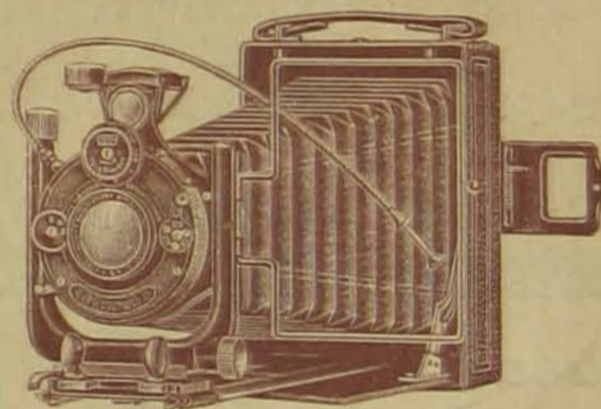
REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP

Díjtalanul bemutatjuk országszerte vételkötelezettség nélkül. — Minden kérdésre készsé-
gesen szolgálunk felvilágosítással.

REMINGTON ÍRÓGÉP RT. Budapest, VI, Andrásy-út 12
Telefon: Automata 212-84, 212-85, 218-09

A csendőrség hivatalos szállítója!

A nyomozó alakulatok részére a teljes fényképé-
szeti felszerelést gépekkel és egyéb kellekekkel
együtt cégünk szállította

FÉNYKÉPEZŐGÉP PRIZMÁS LÁTCSŐ

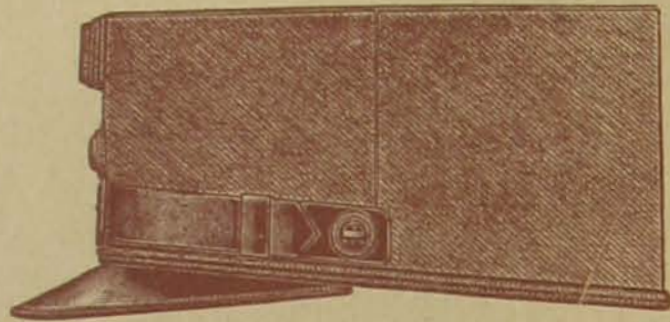
nemcsak szórakoztat, hanem fontos
eszköz is minden csendőr részére
Kérje erre vonatkozó nagy képes ár-
jegyzékünket, megkönnyített fizetési
rendszerünkről szóló ismertetőnket

HATSCHEK ÉS FARKAS optikai és fényképészeti szaküzlet
BUDAPEST, IV., Károly körút 28.
(A Központi városháza épületében).

PANNONIA egyenruházati és felszerelési cikkek áruháza BUDAPEST, VI, Hajós-u. 15.

Saját üzemünkben készült legjobb és legszebb kivitelű

társasági sapkák

Kakisínű, elsőrendű szálás posztó, zubbony és nad-
rágnak, valamint köpenynek, a legjobb minőségben.

kaki és fekete kamgarnok

elismert legjobb minőségben.

Fehér-, kaki-, drapszínű vászonanyagokból
nagy választék. Eredeti mintákat, árak fel-
tüntetésével kívánatra küldünk.

Csendőrségi szabályos zöld ágytakarók, eredeti minő-
ségben, míg a készlet tart . . . . . darabja 19.80 P

Ha megbízható és jó árut szállít

Hirdessen a Csendőrségi Lapokban!

Hirdetése feltétlenül eredményes lesz

Kaufmann A. és Társai

Csendőrségi nyomtatványok és felsze-
relési cikkek nagy raktára

Budapest, II., Margit-körút 52. szám.

Telefon: Automata 525-36.

Kogutowicz csendőrségi rajzfüzet 1.— P

ÚJ SZOLGÁLATI SZABÁLYZAT

Nálunk beszerezhetők!

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég, a csendőrség
régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati intézete
BUDAPEST, VIII.,
BAROSS-TÉR 9. SZÁM.
(A keleti pályaudvar érkezési
oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb
strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — 17.— „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus
kivitelben van raktáron, tollforrótokkal együtt 7.60 „

Egyenruhák külön mérték után 3-6 bavi hitelle.
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes
szakképzett vezetésem mellett működik.

PUCH és eredeti STEYR
WAFFENRAD

a m. kir. csendőrségnél 30 év óta
bevezetett

VILÁGMÁRKÁS KERÉKPÁROK!

Kedvező részletre. Gyári fiók: BPEST, VI., LISZT FERENC-TÉR 9.

PALLADIS R.-T.

BUDAPEST, V., AKADÉMIA-UTCA 10. SZÁM

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv, nyomtatvány, írószer és felszerelési
cikkek raktára. — Honvédségi szolgálati könyvek, nyomtatványok. — Csendőrséget
érdeklő új cikkek forgalombahozatala külön körlevelekkel hirdettetik

A magyar
királyi
csendőrség
tagjai

Fekete Józsefnél

Budapest, VII, Károly király-út 5.

Kedvező fizetési feltételek.

Kérjen költség-

vásárolnak legolcsóbban posztót, fehérneműt, textilárut mentes, vételkényszer nélküli próbacsomagot.

A „Csendőrségi Lapok” részére

hirdetéseket

ERDŐS JÓZSEF

hirdetési irodája vesz fel!

Budapest, VI., Teréz-körút 35. Telefonszám: Aut. 125-58.

Csendőr

csak olyan cégnél vásároljon,

amelynek hirdetését a

»Csendőrségi Lapok«-ban

olvassa,

mert mi

hirdetőinket meg álogatjuk és ellenőrizzük; hirdetést csak olyan teljesen megbízható cégtől fogadunk el, melytől olvasóink bizalommal vásárolhatnak; minden egyes megrendeléssel, amit bajtársaink a mi hirdetőinknél eszközölnek, a „Csendőrségi Lapok”-at is támogatják, mert hirdetéseink eredményét növelik.

Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük. Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk azonnal közölni sziveskedjenek.